

سنگ گراں

حکیم بلوچ

سنگِ گراں

حکیم بلوچ

بلوچی اکیڈمی کونسل

ISBN 969 - 8557 - 01 - 6

© جملہ حقوق بحق بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کتاب نام : سنگِ گراں

نویسوک : حکیم بلوچ

اولی رند : نومبر 2000

کمپیوٹر کمپوزنگ : بلوچی پبلیکیشنز کوئٹہ

چھاپ جاہ : یونائٹڈ پریس کوئٹہ

لیکھ : 500

بہا : 200 روپئی

منی مکھیں بِلک بی ملی حاتونِ

نامِ

کہ منا شیر کنیں بلوچیِ اولیٰ پنزے دات

منت

پے اے نبشتانکافی درگجگ،
یکجا کنگ، چارگ و سر و سوجاں
اشیر عبدالقادر شاہوانی ء منت واروں

رد و بند

9	دُعا	(1)
	<u>اولی بہر..... شرگداری</u>	
13	شرگداری	(2)
19	شرگداری، چون و پرچا	(3)
27	لوزانک و شرگداری	(4)
31	مئے نوکیں شاعری	(5)
38	شاعرءِ بالاچ	(6)
48	سیمک ءِ ارس	(7)
62	حانی، شے مرید	(8)
80	جام ءِ عمد	(9)

دوہمی بہر خیالانی آزمان

89	سنگِ گراں	(10)
93	موتک کہ ہالو ؟	(11)
97	شوکارِ نامِ ع	(12)
100	تیغاں چرتگاں ہندی آں	(13)
105	تیل کپگیں میثانی شوہاز	(14)

سیسی بہر حیم شانک

111	نگدکاری	(15)
115	شپ چراگ	(16)
123	ساتاک اولس	(17)
129	مے ارواہ میگ انت	(18)
134	پاہار	(19)

چارمی بہر ماتانی جمان

143	رژن ء شاعر	(20)
147	آگمی ء شاعر	(21)

151	حکمِ حاکم	(22)
158	زردِ غمِ جتیس بولان	(23)
169	نذیرِ عانا	(24)

پنجمی بہر تہر تہر

173	احوالِ کار	(25)
178	اولس و اجھی	(26)
184	پاکستانِ جنز	(27)
190	اللہِ ساد	(28)
193	دودِ ربیدگ و ہندی لوزانک	(29)
198	گوں ماہتاک لہزانک و نند و نیادے	(30)

دُعا

1

یا پروردگار !

منی قوما شہ و ابا پاد کن
چمائے آجوی 'ئے ہنچیں چاگردیا پچ کن

کہ اوداں

دل شہ ٹرسا ملرزیت او سر بُرز بہ بیت
رُژن، آجوی و آسودگی ے ساہیلا برودیت
آئی جہاں تمنی دیوالان بہر و بانک مہات
آئی جُہد و محنت ے دست تاں کمالا برسات !

آرا ہما جاہا برسیں کہ اوداں :

عقل و دلیل ے شہجئے تو تکمیں آپ، سرگردان نہ انت
دور و زمانگے لیگارانی بے کیفیں ریک سران
کہ رُژن و زانتا فکر و عمل ے صراط مستقیم درگہتہ

یا پروردگار !

تومنی قوما آزاتی ے ہما جتنا آگاہ و آجو بکن

منی دل ءے حشکادگا دیر انت کہ هوراں ترپے نہ گورتہ
 آزمانا گوشے بر ہنگی ءے چادر مانپوشتہ -
 نہ بیگا ہی کوش کشیت نہ بانگا ہی نودشزنت -
 ہچ پلوا هورانی سر دیں بوئے نگواہیت
 تو مرگے سیاہ پوشیں طوفانا دیم دے اگن ہمے تی رضانت
 کہ آ آزمانے چار مکنڈاں گرد کے چابک بجواریت
 او آراشہ وا باجہ سرینیت
 منی واجہ! ہرکُنڈ د دگ حبیا مانپوچینگ
 گنگیں، قہرناکیں، ٹرند و ٹرناکیں
 اے سوچوکیں بے لیواریا تو وت بہ بر!
 کہ ایشی منی دل سہتہ او نوں منا
 دل اسیکمی ءے تھونگیں جملایحیاں تیلانک دیاں انت

منی خدا!

بجوار وتی رحمت ءے حمران، ایشاں ہمے پیم شلیں
 کہ مات ءے چمانی گلگیں ہرسانی چہر
 پت ءے حومناکیں روچے سرا گواریت

(ٹیگور)

اولی بهر

شرگذاری

شرگداری

”لوزانک زندہ شرگداری انت“ او شرگداری لوزانک ۽ شرگداری انت۔
 اگن اے دوئیں گالوران ماجوانی ۽ گندیں۔ تہہ یچہ سہراہیت کہ لوزانک ۽ سیالی گوں
 زندا ہارنگا انت۔ کہ شرگداری ۽ گون لوزانک ۽ انت او لوزانت ۽ گوں زندا یچہ
 وشرگدار گوں لوزانک ۽ یچہ یک پیم انت۔ دنیا ۽ مستریں لوزانت ہماہو تگ انت او
 بہت ہست انت۔ کہ آہاں وتی زندہ ۽ دیستن وگوستن ووتی چاگرد ۽ حالت پہ جوانی و
 ایمانداری وتی جند ۽ رنگا پیش داتنگ او پیشد ارانت ۽۔ تہہ بز ان جوان ترین لوزانک یں
 آرٹ۔ ہر پیمیں آرٹ ہماہوت کنت کہ آئیے تہا لوزانت و آرٹٹ زندہ ۽ بازیں چچی ۽
 گندیت او آہانی نیام ۽ یک پنچشیں سیالی ۽ پیش داریت کہ ساری تران پیش دارگ نہ

یوٹگ۔ ہمیشہ آرٹسٹ بارو ۽ گوٹگ بیت کہ آ آرٹ ۽ وڈی کنت۔ ماکل زانوں کہ
 آرٹسٹ ۽ کارمرز کنگمیں شے پیراں ہم ہست کنت تہ آراچوں وڈی کنگ گوٹگ بیت۔
 فرانسیسی نامداریں فلاسفر سارتر چو گوٹگ بیت کہ فنکار ۽ مسترین لیجہ ہمیشہ انت کہ آ دنیا و
 زند ۽ باز تہریں چینی نیام ۽ چین سیالی ۽ شون دنت کہ بنی آدم ۽ رمانیت کہ بنی
 آدم اے سجویں ”کسماس“ وڈی کنوک تہ نہ انت بلے آ وڈی کنوک انت، چوں؟
 آزانت کہ اے برزیں دو گلیں دسر گلیں کوہ، آہانی سر اصدف رنگیں برف و برف ۽ سرا
 ماہکان ۽ شیر رنگیں سری و پدا آہانی جہد شک من زر حریریں تختگاں۔ کل آئی برکت ۽
 آئی پوہیں چم و تکائیں زانت ۽ برکت ۽ من شعرانی تمایا کینوس ۽ سر انوکیں رنگے ۽
 پیش دارگ یوٹگ انت اے دراہ بنی آدم ۽ منت انت اگن بنی آدم بوتیں تہ اے
 سجویں دنیا گون و تی وش رنگی و جلو ناکی ۽ سیاہ و تہارین گار و گساری ۽ ہچ نہ ہلو کیں بے
 توری ۽ اندرا بے نام و پتیام بوت انت۔

زند ۽ اے سجویں سیالی و وت من و تی ۽ شائر و تی شیرانی اندرا ساز گروتی
 سازانی تہا آرٹسٹ و تی کینوس ۽ سرا پیش داریت بلے پہ پوہیں و سکن و زانت کاریں
 چماں! پہ ہما چماں کہ آہانی دید و کاں در آہنگیں نور ۽ را ایکس رے (X-Ray) ہمیں
 پترگی سپت است۔ ہنچو کہ شائر ۽ ولوزانت ۽ و آرٹسٹ ۽ دید و کان ۽ ہستیں!

بران شر گدار ۽ پہ مسترین صفت ہمیشہ انت کہ لوزانت یا آرٹسٹ ۽ وڈی
 کنگمیں سیالیان بجدیت چونا اے سک ہورت انت۔ آہان پہ مزن کنوکیں چشمک ۽
 ضرورت دی کویت۔ برے برے آچیر انت۔ چو تنگوا جملہ بیانی اندرا گار انت۔ تہ

پراہانی درجگک ء تیز وزبرین ازبانی ضرورت انت۔ پنچو کہ شازوتی شیران ءوتی خون ء
 دنت۔ لوزانی ردوبندان ء ء آہانی نیام ء نوکین لیجہ نے ودی کنگ ء سک جمد کنت۔ تہ
 اے وڑیں جمدے ء پوہ بیگ ء پہ المی انت کہ شاز ء کسائیں بلکن چر آئی زیادہین جمد
 کنگ بہ بیت۔ یک وارے چارگ ء رند پہ دیمیں گپے چگل دینگ بوت تہ اے تہیں چگی
 سک ہٹ کنت وہا مردے جند پشل بیت۔

شرگداری ء اولی لیجہ جو انیس شیرے ء درچنگ۔ آئی پھمگ و پوہ بیگ انت۔
 پدا ہے چارگ لوہیت۔ کہ شاز ء لوزانک ء کجام کیاس و کیلو کارمرز کنگ انت۔
 شرگداری تہیں یا پیسر یگیں۔ شرگداری اڈ کنگیں کیلوواں کارمرز بخت۔ بے اگن
 پریشان آجوان دراندہ بوت تہ ایسی معنی اے نہ انت۔ کہ شاز ء بس پنچو پہ دیمیں چچی ء
 شان داتگ۔ شرگداری ء مسترین لیجہ ہے پنگ لوہیت۔ کہ شاز ء ہمالیکو چون کارمرز
 کنگ انت۔ پہ ایمانداری ین پہ ریادرواے حبر ء مانا ہمیش انت کہ شاز یا لوزانت زند ء
 بد لوکین تہاں چون پیش داریت۔ اوزند اوشتا تگیں شے ء نہ انت۔ بلکن زند دیماروان
 انت۔ کہ کہنیں شے ء چومار ء پوست ء لگوشی نیت۔ اونوکین پوست ءوت درایت۔
 بے نوکیں پوست ء عام مردم چوں زوت دیست نہ کنت۔ چو کہ شاز او لوزانت۔
 آیاراد یست کنت۔ او اگن آنوکین گالوروزند ء نوکیں کبہ ء نوکیں رنگے ءوتی آرٹ ء
 تہا سر کنت تہ شرگداری پنچو ہائی پیماے دراہیں برز و جمل۔ نوک و نوکیاں دی
 کئی بہ بیت اگن آسرا جیر دینگیں یا لالوتی دلابداریت۔ تہ شرگداری بے ریادروکیں و
 پیک و لسنیں شے ء نہ مانیت۔

یک پرنگی شرگدارے گوشت۔ کہ آرٹ ۽ دنیا ۽ تہا روگ ۽۔ و ہاں مرد مارا
 چہ اے دنیا ۽ کیل و پیم و لیکواں چچ شے ۽ گول مہ بیت تہ آئی ۽ مراد ہمیش انت۔ کہ
 آرٹ ۽ دنیاوت یک آزاتیں دنیا ایت۔ اودا ہما دنیا ۽ نہتگیں قانو دانی پاہند یوگی انت۔ او
 ہے پیہر مزئیں آرٹ ۽ جنڈ ۽ دنیا ایت اودا ہما کی دنیا ۽ قانو د ۽ پیہاروگ لوٹیت۔
 و ہدیکہ ماشرگداری کنگ لوٹیں۔

شرگداری مطلب ایو کا اے نہ انت۔ کہ فلاں شیر جوان انت یا خراب انت۔
 آیارا چکا سگا و رند یک بیرگیں پھے دیگ بوت کنت۔ بلکن شرگداری وت یک آرٹ
 ایت۔ شاعر و عکاسی ۽ پیہا۔

ہو چونا شرگدار و ترا چکا سوک گوشت کنت۔ بے چکا س قول ایلٹ ۽ گا۔ آخری
 منزل نہ انت۔ بلکن پہ آخری منزل ۽ سروگ ۽ خاطر ا یک راہ ایت۔ راہ ایت پہ
 مستریں منزل ۽ پہہ یوگ و لذت گرگ ۽ منزل ۽ سروگ ۽۔ اگن شرگداری اے
 مقصد ۽ کامیاب بوت تہ آرا شرگداری گوشگ کرزیت۔

آرٹ ۽ مستریں لیجہ تمہیات انت و شرگداری ۽ مستریں لیجہ ہما تمہیات ۽ را
 تام دار کنگ انت۔

مرچہ گیمن مہندیں دنیا ۽ تہا چ ۽ ہمیں زانگ و علم وت سراوت پیدا نہ یوگ۔ او
 ہے پیہا لوزانک ۽ بار واز انت و علم و آئی ردوم ۽۔ یکجائی مانا و مطلب او لغتیات لیجہانی۔
 راجی و اولسی لیجہانی و اے کلانی سیالی ۽ بار واز انت ہما و ہدا فاسیدہ مند انت کہ آ لوزانک ۽ پوہ
 بیگادت بکن انت۔ شرگدارے زانت پہ لوزانک ۽ پھمگ و دش رنگی ۽ پد در ا کنگ ۽ یہ

کار مرز کنگ بہ بیت۔ تہ ماگوشت کنیں کہ شرگداری ء لوزانک ء دنیا ء پروت ہند ء درگہنگ۔ شرگدار ء را آرتلڈ ء مہذبہں مردم ء ڈولاوگ لویت۔ آگو شیت کہ مہذبہں مردم ہمانت کہ ہرچی ء ہما اصلی حالت ء بچند بیت۔ تہ شرگداری ء حق ء پہ جوانی ادا کنت۔ من ساری تران گوشتہ کہ شرگداری ء وت یک جتائیں و آزاتیں پیہیں سپت مان بہ بیت۔ آرٹ پہ رہ گوزی پیدا کنگ بوت نہ بیت۔ بلکن پر آئی ہید جو شیو کیس جہدے لویت۔ کہ پہ شرگداری ء ہے پیہیں جہد سک الی انت۔

یک مردے و زالبولے نمائے ء شت انت۔ آھاں گوگان ء یک عکس ءے دیست۔ اولی رندا چارت اش یکے ء در ائنت گندیں کہ وتران چو حضرت عیسیٰ ء شان دنت۔ تہ منار اسک نادوست انت۔ او پنچو راہ گر انت۔ آگن وانوک ءے بگو شیت اے واجہ تہ چشمیں شیر کشیت منار اسک نادوست انت۔ او پدا آئی بار و اثر گدا ی بخت۔ وتی تا دوستی ء پیش داریت و وتی خیالاں پہ زور راست گوشگ ء پدا بہ بیت تہ آشر گداری نہ کنت۔ بلکن بد گداری کنت۔ او چشمیں بد گداری ء پہ لوزانک ء دنیا ء، ہچ پیہیں ہند نیست و شرگداری ء بیجاتی لیجہ گار بیت۔ بز ان زند ء پیہیں آدینک ء لیگاریں ہچ ءے لگاشیت۔ او پدا وتی جند ء دیمانہ گندیت۔ زہر بیت کو کار کنت۔ اے تہ زند ء آدینک نہ انت۔ من ایش لوزانک نہ زانیں واجہ تہ وت آدینک ء تپناکی گار کتہ۔ پلہ واجہ چون مینت۔۔۔

شرگداری بز ان لوزانک ء یک صنف ایت۔ تہ باید ایش انت کہ لوزانک ء ایندگہ صفائی پیا وتی جند ء جتائیں خاصیت ءے بداریت۔ ایوک ء نزوریانی پٹ و پول ء و جیز پیہیں لیکوانی پہ نہ زانت کاری کار ہدگ ء سرگردانی ء نام شرگداری نہ انت۔

شرگدار و ت لوزانک ء زانت۔۔۔۔۔ و ت لذتاں نوشیت۔ دو ہمی مردمان
دی ہے لذتاں سرکنت، بے تا میں نظریہ یکجا کنگ و عیب گیری ء مچ کنگ ء شرگداری
گوشگ و ت لوزانک ء کم نامی انت بلکہ شرگداری پنخشیں و ت باہندیں لہڑیت کہ شہ و شی
ء پرانت۔ و وانوکاں ء لوزانک ء شہگاراہ رمانینیت شرگدار ء باید انت کہ چکاسگ ء حق ء
ہے پیا ادا بخت۔ مے لوزانک ء تما شرگداری ء نوک باہند کنگ تنے و ہدی مے
لوزانک ء اندر اشرگداری زہگ ایت۔ اور ا جے کہ لوزانک دنیا ء نوکانی ء سر بہ بیت تہ
برے ادا جُپ جنت۔ برے ادا جُپ جنت۔ بے روج پہ روج چزانی اصلی حالت سرپد
بیان ء روت او آ روج دُور نہ انت کہ مئے راجی لوزانک چہ طفلی ء رودیت و بالغ بیت۔
چیزانی اصلی حالت ء جوانی ء پہہ بیت۔ ماسدک آل کہ :

”دور نہ انت راہ و دور نہ انت منزل۔“

بیلاں جہ جنگ بور سنج کنگ لوٹ انت۔ اولوزانک ء بور ء سنج شرگداری انت۔

شرگداری چون او پرچہ

روژنائی وتی بر مشان ہر شہ گاشنگ کنت۔ گار و اندریس شے دراہنت۔ روژنائی
 چہ ایت بے گواہی ء تمارین گاری ء تہا پنیامین چینی پد دراکنوک۔ اے تو آئی ء خاصیت
 ایت۔ بے آئے حقیقت و من بجات چہ انت۔ کے زانت روژنائی وت گندگ نہ بیت۔
 آئے برکت ء کلین روزمین و دراہین جہاں ء چچی پد دراہنت۔

ہے ڈول ء شرگداری انت۔ شرگداری۔ لوزانت ء و شاعر ء زند ء پدرا
 کر تگیں حیالانی پیش دارگ ء و ابید آئے اندر و چیریں خاصیتان ہم پیش داریت۔ شر
 گداری چہ انت۔ اے تو وت ہمانور و روژنائی ء پیانت کہ وت گار انت۔ وتی شون
 و اتگیں سیالیانی اندار۔ وت درانہ کنت۔ بے پیش داریت۔

ہے سوب انت۔ کہ شر و عات بجر تانوں ء کلین شرگدار و شاعران۔
 شرگداری ء خاصیت وتی وتی پیم ء بیان کنگ انت۔ باید انت کہ کردے زانت کارانی

ڈرین قول ایدان۔ پہ وانوک ء آسانی و آسودگی ء خاطر انوشته کنگ بہ بنت۔

شو میکر (Shoe Maker) وئی کتاب (Elements of Critical Theory) تما

گو شیت، شرگداری، لوزانک یا آرٹ ء بہرے انت۔ گوں علم و زانت ء جوانی و خرابیانی
اندازہ جنگ ء نام انت۔

(New English Dictionary) ء تما بیان کنگ بو تگ کہ شرگداری

لوزانکی یافتنی بھمدے ء صفت و خاصیتانی معلوم کنگ ء فن انت۔

انگریزی نامدارین شاعرین شرگدار۔ ڈرائیڈن۔ (Dryden) گو شیت کہ شرگداری ء
مانا انچو کہ پیسرا ار سطوء گو شنگ۔ راستیں اندازہ جنگ ء لیکوانت۔

دگہ یک شرگدارے گو شیت

مے دورا شرگداری ء جمدے۔ ابیدچہ جانبداری و وئی پسند و ناپسند ء ہر وھدان چیزان
ء وئی اصلی رنگ ء چاریتگ۔

نامدارین شرگدار آئی۔ اے رچرڈ (I-A-Richard) ء شرگداری ء باروالے
ڈولین خیال در شان کنگ۔

شرگداری آرٹ ء کارے ء پہ زانت و سرپدی۔ جوانی و خرابیانی

اندازہ جنگ ء فن انت۔ اے اندازہ اگن تنی جندے پسند و ناپسند ء رولہ بنت۔

یا بہتیں کیشنگیں جمالیاتی لیکوانی رد ء بہ بنت۔ بے شرگدار ء و قدرانی قاضی ء مانا
یک ایت“ مے دور ء بزرگیں شاعر و شرگدارنی ایس ایلینٹ (T.S. Eliot) وئی کتاب ء

(The use of Poetry, The use of Criticism) ء تما چو نوشته کنت۔!

منی خیال ء شرگداری فکر ء ہما بہر انت کہ آیا تو در گجیت کہ شاعری چه ایت ؟
 شاعری ء فائدہ چه انت۔۔۔ شاعری چه واہگ پیلو کنت ؟ نوشتہ بیت پر چا۔ وانگ بہ
 بیت پر چا۔ جنگ بیت پر چا ؟ یا تو اے پیکیں و حقیقتیں شاعری ء پدا در کنت۔۔۔
 شرگداری دو نظریاتی و خیالی وڑا انت۔ کہ اے دو بیانی پسوا شرگدار ہوری ء دنت۔ آیا
 شاعری چه ایت و جوانین شعر کجام انت ؟

اے در اہیں گپ و گالورانی چارگ ء ورنند۔ اے جوانیا، سہر ایت۔ کہ اگن
 شرگداری ء را آئیے محد و دینیں مانا ء تھا۔ گندگ بہ بیت تو آئیے مانا انت اندازہ جنگ و
 فیصلہ دیگ۔ شرگدار ء چه ہر و ہدان ہے امیت کنگ بیت۔ کہ ایک شعرے ء
 شاعرے ء یا کتابے ء باروا۔ گوں یک خاصیں یا بہتیں خاصین کیلوان آئی شری ء گندگ،
 جوانی و نیزوریانی اندازہ ء بہ جنت۔ و آئیے باروا یک فیصلے بہ دنت۔

پلے اگن مالیشی ء مستریں لیجہ ء چاراں تہ اے کیشتر۔ پراہ و شایگانیں پٹے
 لو بیت۔ و ہدیکہ ماشرگداری یا شرگداری ء لوزانک ء بہات ء تران کنون تو اے لوزوتی
 اندر ادگہ بازین چیزے کاریت۔ اے لوزانک ء قاضی ءے جوڑ بوگ ء نیلیت و
 شرگداری ایوک ء داتگلیں فیصلے ء نہ مانیت۔

و ہدیکہ، شرگداری ء لوزانک ء چار آن تو آئیے تماہا در اہیں لوزانک گون
 انت کہ آکوزانک ء باروا نوشتہ کنگ بو تگ انت۔ پہ بہر و چند کنگ مانا ء در گجگ خاصیتانی
 اندازہ جنگ ء خاطر نوشتہ بو تگلیں در اہیں لوزانک ء ماشرگداری ء لوزانک گو شین۔
 ارسطو دنیا ء اولی مسترین شرگدار انت۔ پر چیجہ آیا ہے پولانی پسوداتہ : کہ

شاعر، شاعری پر چاکنت، و شاعری چہ ایت، کہ آئی شاعری ء کچ و کیاس ء واسطہ لہتمیں
کیلو درگمہگ ات۔ بے مروچان آاگن یکے شعرے ء مانا ء نوشتہ کنت۔ آئیے ترجمانی ء
کنت، تو اے جمد ء رادی چہ شرگداری ء لوزانک ء درکنگ بوت نہ کنت۔ بزاں
شرگذار یکہ نمگا۔ قاضی ایت تو دوہمی شہمگا آترجمانے دی استیں۔

بے اے باروا کہ شرگذار ء را۔ قاضی ءے بوگ لوٹیت یا ترجمانے بوگ
لوٹیت۔ بازجیزہ استنت اگن ماشرگذارانی تنگیں شرگداری ء بجمدین، تو اے جی جوانیادرا
کنت۔ دوئیں صفت ہوری ء روگ ء انت ایشانی نیاما، چشمیں تفاوت و فرقے پیداکنگ
بوت نہ کنت۔ اگن ماخیالی صور تا بکین بے عملی صور تا چوبوت نہ کنت۔

مروچاں شرگداری ء را، دگہ دو بہرانی تماہرکنگ بوت۔ یکے ء را گوشنت۔

(Judicial Criticism) دوہمی ء را گوشنت (Inductive criticism) اولی مانا
ہمیش انت کہ شرگذار قاضی ایت۔ لوزانک ء بو تگیں جمدے ء را بہر و چند
(Analyse) کنت۔ آئیے جوانی و نزوریان درگجیت۔ پد ایک فیصلے دنت۔ اندازہ جنگ ء
وہدان آوتی ذاتی پسند و ناپسند ء کارمرز کنت یا پیرا گیشینتگیں جمالیاتی کیوان
کارمرز کنت۔ مارا گوریشی ہیچ غرض نیست۔ اے انچیں طرزے کہ آئیے تماہرچ
فیصلے بیت تو آیارا پہ مدام ء بو تگیں فیصلہ گوشگ بوت نہ کنت۔ اے طرزے گون
تعلقداریں شرگذارانی باہت ء جے۔ ایم۔ مری ء (J.M. Murry) وتی کتاب
(Action of criticism) ء تما گوشنت۔

” شرگذار ء نہ ایوک ء حق انت بے آئیے فرض انت کہ ہو مرد و شیکیر ء نیاما۔“

اندازہ بہ جنت۔۔۔۔۔ بے شرگداری ء مسترین کار ہمیش انت کہ پیشگیں مزن نامیں شاعر
 ولوزانتانی نیامایک باز طقیں ماڑی ءے بہ ثابت ووقتی دور ء مزنیں شاعر دادیانی ہمگین
 جمدان چکا سیت۔۔۔۔۔ اے سوج پہ بلوچی ء شرگداران فائد مندین و جوانین سوج
 ایت۔ مارادی وتی کہنیں ونو کین شاعر ہے پیا چارگی انت۔

شرگداری ء دوہمی بہر ہے لیچہ ء دنت کہ شرگدار سائنس زانت ایت۔
 آبا زین لوزانگی جمد و کاران چاریت۔ بید چہ ذتی جزئیگیں کیوانی کار مرزی ء چہ ہے شہ
 نوشتانک و شعرانی تما، با زین قانود، راہ، درگجنت۔ شرگدار ء را شرگداری کنگ ء
 وہدان، کم گندی۔ چم تنگی حسد و کینگ ء چشمک چہ وتی چمان، دور کنگ لوٹ انت۔
 آیار اچو سائنس زانت ء ڈول ء گوں وتی دست کپنگیں چیز ء جوانیا کار انت بلکینہ آئے
 خاصیت۔ آئے جوڑ کونو کین بہر ء آئے بہرانی نیام ء سیالانی کارنت۔ آیار اچارگی انت۔
 کہ اے خاصیں لوزانگی ٹکر ء پیدا کنگ و ودی کنگ ء وہداں۔ آرٹٹ ء کجام کیلو کار مرز
 کنگ انت۔ آیا چہ گو سگیں کیوان کارگپتہ۔ یک نو کین راہ رہندے درگہتہ یا چہ طور۔؟
 آئے نو کیں رہنداں لوزانک ء راتان کجام حد ء رینگ۔

اے در ستیں گپانی گوشگ ء رندا ہے نتیجہ ء رینگیں کہ شرگداری سکین
 کاریت۔ کہ آئی کنگ ء پہ شرگدار ء چیزے۔ صفت بوگ الی انت۔ اگن شرگدار
 چرے صفتاں ز بہر انت تو آ شرگداری ء حق ء پہ ایمانداری اداکت نہ کنت۔ اے
 صفتانی تما اچہ لہتم قدرتی انت۔ خدائی دادانت بلے چریشان کیشتر وت کپنگیں انت۔ کہ
 آہان انسان وت حاصل کت کنت۔ شرگدار ء صفتانی و پیسری ضرورتانی بار وا

کیلیٹ (Kellett) دتی کتاب فیشن ان لٹریچر (Fashion in Literature) ء تما باز
 بحث و تران کنت۔ ایشانی مختصر ذکر، من اے سطرانی تما گورشمے اجازت ء کنگاؤں۔
 شرگدار ء مسترین صفت ہمیش بہ بیت کہ آیار او انگ ء تما سک باز تجربہ
 بیت۔ اگن نہ آراوتی فیصلہ ء مچک ء ایر کنگ ء پہ مناسب صورت ء بنیات دست نہ
 کپت۔ شرگدار ء مسترین صفت ہمیش انت کہ مختلف زور اتانی مزین شاعر و ادیبانی و
 شرگدارانی بابت ء باز بہ زانت۔ اگن نہ آراوتی اندازہ ء رسگ ء پہ ہیج ڈولیس یا چو جوش
 جوانیں کیلویے دست نہ کپت کہ آچہ ہے چنگیں ذاتی و بے تائیں نزوریاں پمک نہ بیت۔
 بے مزین شاعران و ابید اے، دی الی انت کہ آیار اگون کسانیں ادیب و شاعران
 ہم واقفیت بہ بیت۔ اگن نہ آوتی دست کپتگیں شاعر یا شعر ء سک چہ اندازہ ء
 زیات ایر جت کنت۔

پہ شرگداری ء ایوک ء وانگ الی نہ انت بلکہ چہ دانگ ء زر مگین تو شک ء
 چارگ و تجزیہ دی الی انت۔ آرا تنہا کتابانی شرگدار بوگ نہ لویت بلکنہ وتی جند ء ہم
 شرگدار بوگ لویت و ہدیکہ آلوزانکی نکرے وانیت۔ اے آرا دوست بیت۔ یانا دوست
 بیت۔ تو آئی را، ہما دمان ء چارگ لویت کہ آیا اے دوستی یانا دوستی چہ آئیے جندے
 کردار یا شخصیت ء سوب ء انت یا نکہ اے انچیں عام صورتیں دوستی و نادوستی ایت۔ خدا
 داتیں لائق کانی نہ انت۔ آیار اتو وانینوک و رومانینوک ء پیا بوگ لویت۔ آیارا باید
 انت کہ وتی نظریہ ء انچو پیش بہ کنت کہ آہ رومانیت۔ آمردے کہ بے تواری ء ایر
 جنت یا توصیف کنت یا چو جش کہ شرگداری کنت۔ تو آئیما شرگدار گشت نہ کنیں پہ

شرگدار ء الہی انت کہ آوتی خیالان ء لوزانت ء ڈولیس و ش رنگمیں وردمانو کیس لوز بہ دنت۔ اگن آ لوزانت او شاعر ء پیادتی خیالان سہراکت نہ کنت تو آیارا بایدانت کہ نوشتہ ء فن ء بزانت و خیالانی درانگازی ء ردمانو کیس طرزے ء بخت۔ ہے سندا لوزانکی شرگداری چہ ایندگہ آرثانی شرگداری ء وتی راہ ء جہانت۔ اے وت لوزانک ء یک بہریت۔ وہدیکہ ایندگہ آرثانی شرگداری آہانی بہرے نہ انت بلکنہ چر آہان جتا انت۔ اگن ما بگشیں کہ لوزانک شرگداری انت و شرگداری لوزانک انت تو منی خیال ء ما سک دورنہ شعیگیں۔

اگن شرگدار ء ذہن فلسفی ء ذہن ء ڈولا کار بہ کنت تو ”نورا الا علی نور“ ہے گیشتر شرگدار ہید چہ اے صفت کہ جوانیں شرگدار انت۔ اگن اے دراہیں خاصیتان ما بحدین۔ تو مارا ہے گوشگ کپیت کہ پیلو یس شرگدار نہ ودی بو تہ نہ ودی بیت۔ انچو کہ راسیلاس ء گوں۔ املاک ء درایت ”تئی راست انت کہ کسے ہج بر شاعرے یات نہ کنت“۔

اے دراہیں صفت اگن شرگدارے ء تھا۔ درانہ کمننت ہے بنی آدم ء ہورین جہدانی و شرگداری ء جہدانی تھا چو جنتی بینگ ء ہنگانت۔ شرگدار ء کار ہر وہدان مزنین و گرانین کارے بیت۔ آیا ایوک ء لوزانک ء سر پدیگ ء کمک نہ کرتہ بلکنہ آیا شاعر و ہر آرٹے ء پیما ہاگار و اندرین قدر درگہنگ انت، کہ آچہ آوانی و شاعرانی و آرٹستانی شاہینسی چم ء چیرانہ گوشگ انت۔ شاعر تو دانا انت۔ ہے چوشیلے ء سکائی لارک ء پیما برز ماں آزمانان بال انت۔ برز تر رواں انت۔

مے بلوچی لوزانک ۽ شرگداری نوک بال انت۔ تنے و ہدی شرگداری ۽
توہل۔ ردانک کاری مے لوزانک ۽ الیں بہرے جوڑنہ بوتہ۔ کردے ورنہ جہد کنگانت۔
آہانی جہد توصیف و دلہڈی کرزانت۔ بے انچو کہ کشار دو تا کوئی ۽ درست بیت۔ مے
شرگداری تماوت کشین خاصیت ۽ است۔ کہ مے شرگداری و تپسند ۽ شعر ۽ سک برز
بر انت۔ اونا پسندیں شعر ۽ سک ایر جنت (بے اے چہ بیان بو تگلیں سببان یک ۽ انت
کہ یک و ہدی در کیت) ہے کارگوں دل پسندیں شاعران ہم بوگ ۽ انت۔ منی جند
اہم ہے نیروزی پیش داشتگ کہ من و تپسند ۽ شعرے و شاعرے توصیف سک باز
کنگ۔ اونا پسندیں باروا، من بے توار بو تگون زانا چو ایند گراں اخلاقی جرات نہ بوتہ، یا
خدا۔ بز ال چیا بے تنے و ہدی ناپسندیں شعر او شاعرانی باروا۔ خاموش بو تگون زانہ منی
سرا ایلٹیٹ ۽ ہے گپ ۽ اثرکتہ۔ کہ شرگدار ۽ اولی کار جوانیں شعر درجگ آئے
شرگداری کنگ و خرائیں ۽ یلہ دیگ انت۔

بلوچی شرگداری ۽ ہنوگیں و ہدان۔ اے فرض انت کہ ایوک ۽ و تپسند، ہم دورین
شاعرانی توصیف ۽ عیب گیری یا شرگداری مہ کنت بلکنہ آوتی گو سگین شاعرانی۔ مجاری
۽ شرگدار ۽ پیما بخت۔ آہانی شاعری ۽ اولس ۽ دیما۔ شرگدار ۽ پیما ایر بخت۔ ند کار کہنیں
شاعری ۽ نامدار کنت پہ آبو کیس نسلانے انبارے کنت و نوکین دور ۽ شاعران راہ پیش
داریت۔۔۔

لوزانک او شرگداری

بني آدم وٽي زند او چاگردء روديت بازيں علت چنت او بازيں عادت
 زوريت۔ اے علت آرا چه مائیں قدرت ۽ زوراکیء گوں بکپنت یاں اے عادتاں
 چه وٽي ڈولیں ہم سر و ہم سباں بہ زوريت چه عے علت آں یا عادتاں یکے ایش
 انت کہ بني آدم چه مائیں قدرت ۽ زوراکی آں او چه وٽي ناچاریء وٽي جبیں ۽ لہڑ
 کرت سُہت او برہمت۔ نيٹ آئی رژن ۽ درگاہ ۽ دروشم دات۔ برشے زرت، او چرم
 او پوستانی سرا نکش او عکے کشت کہ ایشرا آرٹ ۽ نام ۽ نام گپت کنگ بوت۔
 گپے جت، کوکارے کرت کس ۽ گوش نہ داشت رد و بندیں ترانے کرت تہ
 شاعری اولوزانکے ودی کرت۔ کوکار و جگا ۽ را پہ رد و بندے جمل برزے کرت انت۔
 ساز و زمیل ۽ زرنیت بلے اے دراہ چه اتاں: بني آدم ۽ نزوری مائیں قدرت ۽
 زوراکی وٽي نزوری ۽ کنگ او آئی زوراکی ۽ زنگ۔ بلے پہ راہ بند کہ اے کارے

دستا گپنت نہ بنی آدم ۽ رثن ۽ را انچیں میراٹے داتے کہ ہے میراث ۽ بنی آدم
۽ رثن چو ہندی ۽ زبریں زہ ۽ تکا کرت۔

دگہ جہانے ودی کرتے کہ آرا ازم ۽ جہاں گوشتہ او ماں اے جہان ۽ دی چو ہے
جہانیکا بازیں ٹک او بولک است انت بلے ہے جہاں ۽ نامتیں ٹک نئے کہ آرا
لوزانک گوشت مئے جہان ۽ کدی ودی بوت؟ اے گالواردی بنی آدم ۽ تاریخ ۽ ماں
نازانتی ۽ تمہاری ، او دوزان انت بلے گوشت کہ ہما وھداں کہ بابل نینواستان
اٹاں۔ ہست ات یک بادشاہے آئی پہ وتی بچ ۽ یک وسایتے ایشٹ بچ ۽ پس ۽
وسایت زرت یاں نہ زرت انچو کہ بلوچ ۽ گوشتہ مُردگاں کلمہ کت ، زندگاں ہما
کت کہ وتی دل بلے ہے وسایت ، لوزانکی زانت کار گوشت ہنچیں سیاھگے ایت کہ آ
راہیں لوزانکی لیکھاں پیلہ کنتہ چونا ہے بادشاہانی دور نوبت ۽ دگہ بازیں شے ہم
نوشتہ کنگ بوتگ انت قانود راجی راہ بندانی سرا پیلیوں کتاب نوشتہ بوتگ انت۔
گڑا اے کام لیکہ انت کہ مرنگیں بادشاہ ۽ وسایت ۽ لوزانک ۽ زندگیں چیدگے
ہائینگش۔ ہے لیکھانی پٹ و پول ۽ وت لوزانک ۽ دگہ ٹک نئے ٹہینت کہ آرا ماں
انگریزی ۽ (CRITICISM) او ماں اردو ۽ تنسفید او ماں چہ بلوچی ۽ ”شرگداری“
گوشت مئے لوزانک ۽ شرگداری نوک تائیں ہما تھلی ۽ پیمانت کہ آرا کس چشگ
۽ باڑا نہ انت۔ انچو کہ ماں روبرکتی زوان آن وہدیکہ اولی رنداں چہ
حضرت عیسیٰ ۽ پیدا بوگ ۽ سربک سرچاریں مردے پاداحت ازمانگر ۽ جُست نئے

کرت تو وقتی ازم ء چون زانے شاعر ء جست ء کرت تھی شعرے ء مانا چه انت؟
گڑا دراه زہر گپنت سے وہد ء زور اکیں حاکماں نیمونے رست، آئی پہ مڑاہ ، آدانی
دانگیں زہر ء پیالہ تنگت بلے ازم او راجی راہ بندانی چکا بنا کر تگیں شرگداری ء وقتی
راہے یلہ نہ دات۔ شاگرد ء پاداحت کتابے نوشتہ کرتے او گوشتے کہ من شاعرانی
ڈولیں مردماں، کہ وقتی جنڈ ء شعر ء مانا ء نہ زاننت۔ چه وقتی مثالی ملک ء درکنیں نہ
آئی مثالی ملک ٹہست او نہ شاعر دراں جاہ بوت انت۔ چیا کہ اے خبر وت شاعری
ترانے ات او وت چو ایندگہ شاعرانی ء وقتی تران ء زانا پوہ نہ بوت۔ انچو کہ نطشے
گوشت کہ لوزانک ء ROMANTICISM یک نادراہی ءے کہ نا پختگیں
لوزانت ء رژن ء گپت بلے آئی کتاب آں وت اے نادراہی چه ایندگراں زیات
گون ات سے نہ مہلونک ء چه اے رنگیں تراناں، شاعری یلہ دات او نہ
ROMANTICISM مرت بلکن سقراط ء شاگرد ارسطو شرگداری پہ راہبند بنا
کرت، وہدیکہ وقتی کتاب ء اندرا جست کرت ازم چه ایت؟ او پسہ ء دات کہ ازم
زند ء درانگازی انت سے تری بُت ٹاہینگ بہ بیت کہ شیر پر بندگ دراہ زند ء
درانگازی انت او ہر ازمانگر وقتی ڈول ء زند ء درانگازی ء کنت آئی درانگازی شر
انت۔ یا برانت۔ آگندوک ء چم او اشکنوک ء گوش او علم و رژن ء گون
کارداریت سے اے دراہیں جبراں ازم او لوزانک ء دنیا ء نوکیں ٹکے آورت سے بلے
ازم ء چرے نوکیں ٹک ء ایوک ء ہمازوان شون گپنت کہ آ نویسگ بوئگ انت۔

بلوچی لوزانک پہ وتی کچ ۽ کُمن انت بلے چہ نویگ و وانگ ۽ سہت ۽ نہ
 سمہتہ پمیشا بلوچی لوزانک ۽ اے خبر کہ لوزانک چیا گوشت، سک نوک انت۔ مردم
 چہ ہر نوکیں چیز ۽ کمیں ہرزیت۔ بلے شگر انت کونہ ۽ سرکاری کلج ۽ ورنایاں
 بقول انگریزانی ۽ بستگیں ترونگل پر وشتنت او وتی بلوچی لوزانکی دیوان ۽ شرگداری
 پہ رد و بند بنا کرت سہ۔ بلوچی لوزانک ۽ شرگداری رواج گپت بلے آ سائینسی راہانی
 سرا نہ انت کہ روبرکتی لوزانک ۽ رواج گپتہ سہ۔ خیر پریشی الم ۽ وہد درکار انت سہ۔
 بلوچی لوزانک ۽ تاریخ چہ میرچاکر ۽ آدم گار و گساری ۽ انچیں تھاریں لنجان کپتہ کہ
 آئی تل و توکان بنی آدم ۽ درائیں چم بچ دیست نہ کنت او چہ میرچاکر ۽ رند ہرچی
 مارا دست کپتہ۔ آ دی دراہ شعری میراث انت کہ پاکیں ڈوبرانی انامت بیاں تاں ما
 سر بیتہ بلے نیمگ او نیم سہت ۽ رستہ او عے نیمگ او نیم سہتیں لوزانک دی وتی
 مزنی اوشائیگانی ۽ درفشوکیں چراگ وت انت سہ۔ بلے اے شہموکیں چراگ ۽
 روژنائی ۽ تا کجام ہدایے نوکیں لوزانک ہر انجان انت۔ او اگن زہر انت تہ پرچا
 زہر انت او برانجانی یا زہری ۽ مے نوکیں لوزانک ۽ راکجام راہاں پرینتہ اے
 نوک رندی انت نوں کہ ترونگل پرشتہ او دگ پاچ بیتہ باید انت کہ اے ازم ۽ ما
 ہم چو ہما مردمانی ۽ بنا کنیں کہ آیشی ۽ بنگلج کنوکاں کرتہ۔

مے نوکیں شاعری

مے شاعر، لوزانت و شرگداری اے گالوار ۽ سرادوبہر انت کہ شاعر ۽
 مسترین راجی خدمت ہنوگیں و ہداچہ انت۔؟ اوچے بوگ لویت۔ اے گالوارے
 شاعران ۽ دوبہرانی تہا پنچو بہر کرتہ۔ کہ قول کریم ۽ اے دوئیں بہرانی ہواری سک
 گران انت۔ ایشانی چو جتا جتا ہیگ پہ لوزانک و راج ۽ دی سک گران انت۔
 ایٹی سر کہ من وتی جیالانی اے بارواسہرا کنیں کہ مے نوکیں شاعر و لوزانت ۽
 اے دورا مسترین خدمت چہ بیت کنت۔ باید انت کہ اے دوئیں بہرانی خیال
 پیشدارگ بنت او ہماوانی رواوتی خیالاں سہرا کنیں۔
 یک بہرے گشیت راج و اب انت زلم و زورانی چیرا لگت مال انت۔ شاعر کلان
 شہ سردرد ۽ ماریت۔ شاعر درساں پیش راجی چست و ایران سرپد بیت۔ زمانگ ۽
 بدلوکیں بہم و زانت ۽ جگنیں مہلوک ۽ ساری پہہ بیت۔ نون شاعر راج ۽ زانت
 کاریں مردانت۔ تہ باید انت آوتی زانکاری ۽ کارہندیت پہ راج ۽ خدمت ۽۔ شاعر ۽

مستریں راجی خدمت ہمیش انت۔ کہ راج ءچہ کر نانی و اب ء ٹوہمیت۔ آرار مائیت کہ
 کلیں دنیا دیماشتہ تو شگو چارے۔ پاد ابر اسیں راجانی ہم گوپک بہ نلی۔ وت راجہ گشن۔
 شد۔ درتہ پچی و ہورک لاپی ء یمنا کیں نہر دو کین زور اکیں ناہارے ہجگ ء چڑائیں۔
 اے شاعرے مسترین فرض انت۔ اگن آرا ایشی زانگ نے تہ آرا ایچ زانگ ء ہج نیست۔
 آدنیاء ہج شیے ء پھہ نہ بیت۔ اے ڈولیں شاعر چون زانت کہ شاعری چہ انت ہر کجام
 شاعری کہ راجی گٹ و گزرانی پیلوی ء نہ کنت آشاعری نہ انت پہ دیمیں گپ ایت۔

اونوں گوشدارت کہ دوہمی بہر چے گشیت؟ اے بہر گشیت مازانوں راج
 و اب انت۔ مامنوں کہ شاعر راج ء زانت کاریں مردانت۔ بلے شاعرے کار اے نہ
 انت کہ جار جنت آئی ٹوہنگ شاعر ء کار نہ انت اے تو سیاست زان ء کار انت مے
 کار گوں زند ء ایندگہ گٹا و گزران بہ بیت قوم ء و اب ء پاد کنگ شاعر ء کار نہ انت۔ او ہر
 کجام مردم کہ سیاسی شاعری کنت راج ء چہ و اب ء پاد کنگ ء شاعری کنت۔ آشاعرے نہ
 انت وازی انت جار چین انت۔

مے یک شرگدارے گشیت: ”کہ بزگر ء دامن چو گوٹ نہ انت کہ دگرانی
 واز مندگ بہ بیت“۔۔۔ واجہ ء دگرانی مانا شاعر انت او اگن شاعر جردنگن ء تران ء
 کنت۔ آپرو پیگنڈ کنگانت۔ شاعری کنگانہ انت۔ ایندگہ سٹال اگہ شاعر جردنگن ء تران ء
 نہ کنت۔ آبے پاندگیں تران کنت۔ شاعری نہ کنت۔ ہر دوئیں بہر ان یک سٹے ء انچیں
 راہے دستگپتہ کہ آئی مانا مید چہ ایشی دگہ ہج نہ انت کہ شاعری ء دامن انچو گوٹ کنگ بہ
 بیت کہ اوداشاعر ء وتی جندے ٹا ہینگمک حیال (شاعری بار و انظریہ) چاہ بچیت و بس۔

اولی بہر الٹ زرتہ۔ زلم و زورانی خلاف ء۔ بے ہوت گون زندامسترین ظلماکرگا
 انت۔ زند و زند ء پیلویس زانت ء راج ء سیا سی زانت ء پلہ ء ہمدیت۔ ایند کہ چیزان
 گندیت۔ گوشان پکی مان کنت چماں پٹی ہمدیت۔ دوہمی بہر شاعری ء زند ء پیش دار
 گشیت۔ بے سیا سی زانت ء چہ شاعری ء در کنت شاعری ء دامن ء گونڈ کنت۔ اوزیند ء
 دامن ء گونڈ کنت۔ ونی گپ ء راست کنگ ء خاطر ادوئیں بہر انچو ”انتہا پسند“ بو مگنت
 کہ راست دوستی حقیقت پسندی اش چہ دستایلہ داتگ۔

شاعری نہ ایوک ء جردنگن ء تران انت او نہ شہدر کیس و سہر لٹیں مہلخ و بہا
 بدن ء تران انت۔ بلکن شاعری زند ء و شیں نہ و شیں شمو شمو شیں و نہ شمو شیں ساہتانی
 لوزانی اندار انچین آمگیریں لہزیت کہ چوبغهای جزاں زند ء آزمان ء آملسون ء پوچیت۔
 شاعری چاگرد ء درتہ پٹک ء حال انت۔ گزنہ لاپ ء فریات انت۔ پنڈو کیس بلک ء
 دست ء دراجی انت۔ مہلخ ء دروتانی متاگ انت۔ خمار دیدگ ء ارس ء چکند انت۔
 بلکن حقیں حبر ہمیش انت کہ شاعری زند ء ارس ء چکند انت۔ ہے چکند ء شرگردار زند
 ء آدینک گوشنگ انت شاعری ء تران چوہمارس ء انت کہ چہ لہزانی زوراکی ء دل ء باہند
 کنت و چماں در کیت۔ انچو کہ مارگے ترندی ارس در کنت، ہے پیامارگے ترندی
 شاعری تران ء انچیں لوزانی ردوبند اورانگازیت کہ آوانوک ء دلاہا پاہار ء چست کنت
 کہ کشوک ء دل ء باہندے کرتہ۔ نون اے ارس ء چکند ء تہا زور زلم و مڈی کاری ء جگ
 ء چیرا لگت مالانی آہ و فریات۔ شہیدانی حنی ر جیں گوربام ء ترانگ۔ چاگرد ء بہا بدن و
 خمار دیدگ ء بزگی۔ بزگیں شپانک ء درمدگی۔ مہلخ ء باہیکانی شلیک۔ بزاں اے کلیں

شے در اکمننت۔

شاعری ء دامن انچو پراه انت کہ زند ء دامن انت۔ شاعری شہ زند ادور
یوت نہ کنت۔ شاعر برے برے آزمان ء دی ہم روت بلے آرا آزمان ء بروک زند ء گور
گند انت۔ ہرچی بر زروت پد ازین ء کپیت۔ شاعر نیٹ زمین ء سر بیت۔ آئی آزمان ہم
ہے زمین انت۔ ہے زند ء چیان ء آئی زرت۔ یک نو کین بختے دا تک انت۔ آزمانے
درین اگن شاعر ء ماہ گوگ ء ترانگ ء دنت اگن حنی رنجیں گور بامے پا ہو آرا گیریت۔
اے تہ شاعر ء ہما ساہت ء لہز انت۔ ما آرا گشت نہ کنون کہ ترا باید انت اے پیمن اے
رنگیں حیا لے یا حتیں۔

ہج مزین شاعری گردار کنگ نہ بیت۔ آیار ایک خاص فیصلے ء اندارا
دارگ بیت نہ بیت۔ جوانیں شاعر زند ء ہر تک ء شہ وتی شاعری ء تنگو ء آپ دار
کنت۔ اوہے شاعری شیکسپیر ء قلولطہرہ ء ڈولا بیت کہ آیار انہ زمانگ پڑ مردہ کرت
کنت نہ آیار ارواح و رموز کہن کرت کمننت۔ بلکن اے پیمن شاعری علم وزانت ء
انچین دریائے مانیت کہ ہر دور وزمانگ ء مردم وتی تا ہر نود کت کمننت۔ شاعری ء چو
مدام زندگ دارگ ء پہ شاعر ء راہا پیم کنگ لویت کہ دانٹے و شیکسپیر ء کرتے۔ گڈا
راج آوانی وت منت وار بیت۔ اے بزرگان راستیں و چکائیں صورت ء راجی خدمت نہ
کرتے بلکن آیاں وتی راجی زوان ء خدمت کرتے شیکسپیر زند ء ہر تک و پلو ء سر اشاعری
کتے۔ بلے اشاعری ء انگریزی زوان ء را یورپین اندگہ زورانانی بر وبری آورت
اشارہ نہ آئی، انگہ راستہ زوانہ جازانہ وایت کہ روز میں ء واجہ یوت انت۔ آوانی

بادشاہی و تہاروتی برکت نہ ہوت۔

ملٹن ہم انگریزی و مزین نامیں عالمی شاعریت۔ بے آرام و چہ مہلوک
 ڈوباریت کہ آیا زوان و را پلگار کنگ و جاہالیگار کنگ۔ آیا شاعری و رانویس راہ
 داتگ بے زوان و راہم ہمانو کیس راہانی ندرے کنگ۔ پدا آیو کیس شاعران چہ آئیے
 زوان و زیات رنگ زرت زوان و راگہتر کنگ و بدل و گندہ تر کرت۔ لہتمیں شاعران و
 امید کہ آوانی تہا کیٹس ہم گون انت۔

مے کہنیں شاعرمانی تہاد و شاعر انت۔ آوان مے نو کیس شاعرانی سرا کم بازا اثر
 کرتہ یکے ملا فاضل انت دیکے جام درک انت۔ ہر کجام شاعرانی سرا کہ ملا فاضل و اثر
 کرتہ تہ آوانی سرا آئیے شاعری و جوانیں پھناداں اثر نہ کرتہ۔ بلکنہ فارسی لوزانی کار مرز
 کنگ و فارسی ترکیب و بدین بد بحتی و اثر کرتہ۔ او آوتی چھگیں اسرا و ملا فاضل و نام
 گر انت۔ وتی نزوری و جوانی و شان دیگ و جہد اکنت۔ او ہر کجام شاعرانی شاعری و
 سرا جام درک یا حانی و شے مرید و ایند گہ ڈیہیاں و اولسی کسوان اثر کرتہ۔ آوانی شاعری
 چہ ایند گرانی شاعری ہزار درجہ گہ انت۔ چونا گیشتر شاعرانی سرا فارسی وارد و شاعران
 ہواریں اثرے دور داتگ مے جوانیں شاعران و باید انت کہ شاعری و انچیں راہے
 پیش دار انت کہ آ مے نو کیس و آو کیس شاعری و چہ اے شومی و پھو ایت او ہما ڈولیں
 پیکیں شاعری و بخت کہ مے گو چھگیں شاعران حانی و شے مرید پیر گ و گر انازی مرد
 محبتی شعرانی تہا کرتہ اے بار و اگرے Gray و جوانیں گے مٹنگ کہ شاعر و تران

م چھگیں ہلا آئی زوان از کیس بہ بیت۔

مے نوکین شاعری ءِ مسترین راجی خدمت ہمیشہ یوت کنت کہ آزوان ءِ چہ
 راہ ءِ چینگیں اسر الان ءِ پچڈ اینیت آر اراجے انچین زوانے جوڑ بخت۔ کہ وھد یکہ مردم
 آراوانیت آبرانت من وتی زوان ءِ وانگاؤں آ لہڑا جذبہ ءِ ترندی وسکی ءِ پنجومساریت کہ
 شاعر ءِ وت مارتہ۔

منی نزیکا جوانیں شاعر ہمانت کہ چہ وتی خیال (Thought) ءِ سر کنگ ءِ
 سروتی احساس (Feeling) ءِ وانوک ءِ سر بخت شاعر ہرچ مز نہیں خیالے داری
 بداریت۔ فلسفہ ءِ خیالے بیت سیاسی زانت ءِ بیت قدرت ءِ عکس کاری ءِ عکس بیت بہ
 بیت۔ آرا انچین لوزانی (وتی جندے زوان ءِ لوزانی) اندار اسر ابخت۔ انچیں رد ہندے
 بدنت۔ کہ لوزانی ہواری آئیے ہما وہدے احساساں (Feelings) تان وانوک ءِ لہید چہ
 کیشی وکی ءِ سر بخت۔ خیالے پہمگ سر پدیوگ رندی چچی ایت۔

ہرچ راج ءِ زوان تان آوھدے گار نہ بیت۔ کہ آئیے جند تیوگا گار مہ بیت۔ بلے
 راجے گاریوگ شہ آئی زوان ءِ گاریوگا بیت۔ راج ءِ زوان ہما وہد اں گار بیت کہ آئی
 شاعری ”اولسی زانت“ ءِ شاعری مہ بیت منی ”اولسی احساس“ ءِ مانا اے نہ انت کہ
 ہرچی اولس پیراں محسوس کنگانت ہما آرا دیگ بہ بیت۔ بلکن آرا ہرچ احساسے کہ
 دیگ بیت آوت دی پیا شاعر ءِ شریدار بہ بیت۔ اوہے صورتا شاعر زوان ءِ پلگارت
 کنت۔ راج ءِ رامزنیں شاعری ءِ دنت۔ آویوکیں شاعر ان راہ پیش داریت۔ آویکیں
 پلگاں وتی منت دار بخت۔ پنچو کہ شیکسپیر ءِ پہ انگریزی زوان کرتہ۔ فردوسی ءِ پہ فارسی
 زوان ءِ کرتہ ءِ غالب ءِ پہ اردو زوان ءِ۔

مئے نوکین شاعر ء ایشی و اہید مستریں راجی خدمت چہ پوت کنت کہ آراج ء
وان ء پلگاریت۔ آراگہتر بخت۔ نوکیں لوز و لوزانی ردوہندے بدنت۔ زوان ء و دین
بت او زوان ء گہاریں زوانانی پیاشایگائیں زدانے جوڑ بخت۔ مئے زوان پر سوزیں
وانے ایت۔ اگن شاعری نوکین شاعری کہ در آمدیں زوانانی اثرے ساہگ ء بہ
ٹیت تہ آروچ دور نہ انت کہ ماوتی مرادانی منزل ء سر بو تگ ان۔

ہو من گشتہ کہ شاعر ء مستریں راجی خدمت انوگیں و ہدا ہمیش انت کہ
وان ء نوکیں لوز و لوزانی ردوہند بدنت۔ کہ آہشکا لوز بگشتیت۔ وش رنگیں پلے تاں
ہدے وش رنگ نہ بیت تانکہ آراجوانیں خیالے و مانائے مان مہ بیت۔ او اگن مئے
کیں شاعری ء زوان ء اے خدمت کرت۔ تہ آئیاپہ راج ء مستریں خدمت کرت
آئیے زوانے پدا دات۔ آئی زندے پدا دات۔

شاعر ۽ بالاچ

شاعر ۽ بالاچ ٻه دور و بارياني يڪ ڪردار ۽ انت ڪه بني آدم تمنى ليڪماني
بندی ات، دوداني شهيد ات شڪاڻ و پسيگوراني شل ترين تيراني آماچ ات۔ جو ريس
دڙمناني وشنياڪي ۽ سياه سرين ماراني وڙالي ات۔

شاعر ۽ بالاچ، باهوٽ و بير ۽ بلوچي ابدانين ليڪماني زندگين و درفشناڪين،
ڪردار ۽ انت بل ۽ اڱن بهيرت گنگ ٻه بيت، ته وٽ سهر ا بيت ڪه بالاچ ڪردار ۽
يڪ دي ۽ انت۔ دوهمي ديم آني برات دودا انت۔ بيد دودا ۽ بالاچ ۽ ڪردار ناتمام
انت دودا باهوٽ ۽ ليڪماني شهيد انت۔ ته بالاچ ٻه شهيد ۽ بير ۽ ليڪماني اگده دار انت۔

بالاچ ڪسانين زهگ ۽ انت ڪه آني مسترين براس دودا نيك زني سمي ۽
گوکاني ديم حوني بيت چونا مالدارين و باگهوائين زالبولاني بلوچ سرداراني باهوٽي و
مزين شانين سرداراني پراهاني مالاني رکينگ ۽ وٽي گهگيرس سراني ندر ڪنگ، بلوچ دور

و باریانی گوشے المیس بہرے بوٹگ میر قبر پہ وتی باہوٹے ۽ مالانی رکینگ ۽ روت او
 ماں سوری وزلماں جو ریں دژمن ۽ گونڈالانی آماج بیتہ کمہیں مات ۽ موتک ۽
 بدل ہالو کنت کہ نہ کنت بلے آئی داستاں گوں زہیروکے ۽ خلاص بیتہ کس نیست
 پر آئی کہ بگوشت،

شوا کہ ہے مرد گشتگ انت
 زاناں کہ بلوچ بے واجہ انت

یا

آں زر کہ بیورغ زرنگ انت
 چن اس گدو کیس ۽ نہ بنت

قبر بیت کہ دودا آہانی کرداران ۽ زند ۽ وشی و ناوشیانی داستاں گوش بلوچ
 راج ۽ شاعر ۽ خیال و جذبہ ۽ ہرچ ابدمانیں لیکہ کہ داگ آگن یک نیمگا پہ اے
 پیمیں یلیں ورننا و لیکمانی نامداریں شہیدانی نیمرانی ۽ زندگیں چیدگ انت تہ دوہمی
 نیمگا شاعری زند او چاگرد ۽ گوں یک دگر ۽ نزیکی و سیالی ۽ بے مٹیں درانگازی ہم
 است انت۔

دودا ۽ کردار نیکی و بدی ۽ ازلی جنگ ۽ نوکیں کردارے نہ انت بلے آئی
 تیرانی ورگ و گونڈاں کپنگ او بالاچ ۽ دل ۽ کینگ ۽ دارگ اے داستاں ۽ نوکیں

پنادے دنت و ہدیکہ

دودا شہ پرنگ ۽ زین ۽

زرتہ گونڈلاں زبرین ۽

او

گپنگ ماں پڑا شاہ میریں

تہ گڑا بالاج چوش ماریت

دودا تئی کونڈانی کپگ

پڑم انت ماں بالاج ۽ دل ۽

اے نوکس پہناد، نوکس کردارے ودی نہ کنت بلکہ تھے کردار ۽ کہ آئی پہ
 وتی باہوٹ ۽ مالانی دوار آرگ ۽ وتی ذگریں خون رہتگ ات آرا دوار زندگ کنت
 دودا نیکی ۽ نشان انت، آئی مس پڑا چوشمبی کپگ نیکی ۽ توم ۽ زمین ۽ دور دنت تو
 بیر ۽ توم ۽ کہ بالاج ۽ دل ۽ پڑن انت) بالاج ۽ دل ۽ دور دنت، ہر دوک
 رودنت و شاہ لب ۽ رسنت۔

بالاج ۽ کردار تھے جہان ۽ ، تھے زمین ۽ او تھے چاگرد ۽ رودوم زوریت کہ
 اودان آئی اولی ہر دودا رستگ ، ہما چاگرد ۽ کہ دژمن پہ وتی ناحقیں کست و کینگانی
 سوبی کنگ ۽ وھد و پاس ۽ چون گچین کنت ہما وھداں سمی ۽ گوکاں بارت کہ

دودا ۽ وپتگ و داب بیہ

ماں سیری مننہ ۽ سار عمر ۽

او

مات ۽ پادڪٽه لالين ۽

وسي ۽ زباد مالين ۽

دوسڪي ۽ قرآن وانين ۽

او گوشته :

دودا آ مردڪه کن انت باهونان

گڏ نيم روش ۽ نه رشينت و اباں

دودا هم دشمن ۽ رپڪان سربيت و دل ۽ گوشت

ارمان پرتو او باغار چم

ته مني زند ۽ را جته چانمپوله

اے دي بي په بلوچاں نڙڪله

بله بلوچ مات ۽ كه وتي پنج گول اے ڏولين نازينڪان روڊينته

اے حيشي چوڻو ۽ زياں دارے

ناپه گوكاں سزجي ۽ بيارے

آ دوهي پنج شه اے وهدي كت نه كنته آني ويم ۽ دوراه انت حيشي

چوڻو ۽ زياں دارگ يانڪه گوكاني سزجي ۽ آرگه هرڪام راه ۽ گرگ ۽ مانا ايش انت

كه عه دمان ۽ گول دشمن ۽ دست ماں دست بوگی انت، پميشڪه بيد دگه خيالے ۽

دل ۽ آرگ ۽ ۔۔

پادا تڪه گنوك بھنگي اين

دودا کنگرين جنڱي اين

بوپ ۽ اشڪاڻ رنگي اين

گڏا پڙا تو پڪاني ٺهڪ و ٺاڪا، رودن و رنگين تيران کنگرين و رنا ۽ حيشي

چوڻو گوڏل که کتہ، هاليني اے دی پہ بلوچان نشڪے بيته اے نشڪ ۽ دودا ۽ ۔۔

ذگريں خوناني ليک گون انت، آئي بانور ۽ نوک سيري بنياني سهری هم مان انت او

شاعر او زند ۽ اے ليکمانی روژناني هم گون انت که تو پہ سراني گڏگ ۽ زند ۽

حيالاں کتہ؟ نا پہ سراني گڏگ ۽ زند ۽ حياں نہ لڏو کيس نشڪ بنتہ ماں گيدي ۽

ڏوبر ۽ بلے هرديتکہ زند ۽ حيا لاني جارچين بالاچ رنگين شاعرے بہ بيته يانکہ شاعر

۽ بالاچ بيت که آوهديکہ

کاڙاناں بہ رشيف ويتگ انت

ارسي چو حوني گريتگ انت

او

بوران که گنداں بستگ ۽

بچ آں گنداں شينگل ۽

داب رونت روش ۽ سر ۽

تفسیت منی ڈیل ملغی
کنٹ و کھیری انگری

ہل بیت و چو موی رچیت

زند اے ڈولیں بے مرادی کہ جو ریں بدان، پہ بالاچ ۽ نشان براہ زہک او
بوران آورنگ انت، وت آئی دل ۽ کارچ انت او دل بریں زنگ انت، عے
زنگان ۽ زانت و مارگ ۽ ہرچ درانگازی کہ اے شے ان دانگ آزند ۽ بالاچ ۽
اے جزم ۽ نشان انت کہ آہنی آدم ۽ اے رستری جاہ ۽ ہرلدیگ ۽ تل آپی
سنگاں نہ رسیتہ پہ آرام نہ نندیت او عے شاعر ۽ بالاچ ۽ مارگ ۽ چابک انت کہ
اے دونیں ہردینکہ او ہرکجا یک بنت گڈا فکر و عمل ۽ یک رنگی او ہم سنگی ہما کردار
۽ ودی کننت کہ بالاچ انت۔ زند ۽ بالاچ انت شاعر ۽ بالاچ انت۔ ماں راج ۽ کہ
زند ۽ بالاچ و شاعر ۽ بالاچ عمل او فکر ۽ بالاچ ہردوک یک بنت، تہ دودا ۽ مرنگیں
جون ۽ خون ماں بیتہ ساہے کپیت او کوکاراں جنتہ

مس گوں بدان ہنچو کناں

دوداں ۽ جو ریں دژمنان

بانز گوں کپوتی ولراں

بُز گوں کھیری ڈنگراں

ہوکاں کتہ گوں ارزاں

میدیاں گوں ماہی ء کتہ

داں محشر ء آسے روک کناں

بالاچ ء روک کنگلیں آچ، نیکی ء روک کنگلیں ہما آچ انت کہ آئی بن آچ

دودا ء ہما خون انت کہ آئی پہ راجی دودانی رکینگ ء، نیکی ء بزرشانی ء ماں پڑا
رکنتہ ساحر ء راست گوشتہ۔

خون پھر خون ہے ٹپکے گا تو جم جائے گا

ظلم پھر ظلم ہے بڑھتا ہے تو مٹ جاتا ہے

دودا ء پہ باہوٹ ء گوکانی رکینگ ء، ہر خونے کہ رہتگ ات، آ بست او چو

بالاچ ء کوہیں جزم ء محکم بوت گڈا آئی کوہان ء بلوچانی کلات گوشت او زابنتے کہ

بنی آدم ء روح پہ لیکمانی ماتی گل زمین ء تلوسیتہ آتنا ویدے نہ سہڑسیت دانکہ

تلوسوکیں دوداہانی روح وتی بیر ء۔ بالاچی رنگ مہ گرانٹ پہ تلوسوکیں روحانی

سہڑینگ ء ہما توم ء برکنگ او شاہ لب ء رسگ اتی انت کہ آرا جوریں دژمنانی

تیراں شہ خاکی ایں جون ء جتاکتہ او لیکمانی ابدمانیں ارواحی دنیا ء نمیرانیں بہرے

جوڈکتہ اے توم کساں سالیں بالاچ انت کہ آرا نچنبو شہ دژمنانی بدیں چٹاں

دور داریتہ دانکہ آئی باہڑانی تما ہما زوراکی بنیت کہ آگوں وتی دژمنان دست

ماں دست بوت کنتہ گڈا ہر دو

شاہ باز ء کوٹ ء نشنگاں

باہوٹی شاہ ء رفنگاں

شاہ ۽ پکالی بیتگاں ہلک ۽ شنک چارینتگاں
 پہ منتگاں چند کپتگاں چیلک ماں گٹ ۽ لوپ کتاں

داں ہژدھی سال ۽ سرا

من رستگ او مرد بیتگاں

تیر او کواں او زرتگاں

او تیر و کمان زورگ ۽ رند کہ آ او نخبو ماں بیتگاں ایر کپتگ انت۔

بیت کشتگاں تیغ ۽ زہ ۽

بیت گوں درگوشیں خنجر ۽

دہ گوں تبر زین ۽ زہ ۽

دہ گوں مزن پٹیں لڑ ۽

شاعر کہ بالاچ ۽ کردار ۽ اے ڈول ۽ پہ زانت رودینیتہ آوت زند ۽

یک حقیں پنادے کہ دیما کاریت آچش انت کہ اگن پہ زند ۽ خیالانی سمبرگ ۽

اونیکی ۽ لیکمانی شاہ و لمب ۽ رسگ ۽ مارگ و رژن ۽ تکائی المی انت تہ باہڑانی

زوراکي ہم سک ضروری انت۔ اگن ترا فکر و خیال ۽ سلاہ گون انت تہ ترا تیر و

توپتگ ۽ سلاہ ہم گون بہ بیتہ۔

خیال و سلاہ کہ یک جا بنت او پہ ہم سنگی کہ کارکن انت آالم ۽ نیکی ۽

سوب ۽ ماں زماں بنتہ دژمن ۽ بن گوج و چک چین کن انت، ہما نشک ۽ ماں

جہان ۽ کلت کہ دودا ۽ دل ۽ دوتاں در آہتہ۔ نیکی ۽ ہما آج ۽ بدیانی تمہاریں شب
 ۽ بانٹ کہ بالاچ ۽ (بال۔ آج) دل ۽ پڑن انت۔
 شاعر ۽ بالاچ ۽ کردار ۽ نشک کنگ ۽ مارا زند ۽ باروا نفسیاتی او فلسفی
 بازیں لیکہ داہگ انت ہنچو کہ من ساری ۽ گوشتہ کہ دودا ۽ گونڈلانی آماچ بوہگ و
 شہ سوہرنگ ۽ زین ۽۔ کونڈاں کپک ۽ گوں نیکی ۽ توم ۽ زمین ۽ او بالاچ ۽ دل ۽
 کپیتہ اے توم چکتگیں لیکے (ABSTRACT CONCEPTION) نہ
 انت بلکہ ہے جہانی بستگیں (SOLID) خیالے انت آچش انت کہ ہر انسان
 ”وت“ او ”پہ وت“ ۽ ہستانی (EXISTENCE) بستگیں لیکہانی رنگ ۽ ”ہست
 انت ”پہ وت“ یک خیالے و لیکے ۽ رنگ ۽ دوہمی مردے دل ۽ نندیت۔ آگن آرا
 اے مردم دوست انت تہ ایشرا پہ ”وت“ ۽ گوشت و پوست دنیگ
 (INCARNATE) لوٹیت او وتی کنگ لوٹیت او آگن آرا نا دوست انت آرا
 گار کنگ لوٹیت۔ بالاچ ۽ کردار ہم دودا ۽ وتی کنگ او بیورغ ۽ گار کنگ ۽ یک
 کشیں جہدے انت، گوں ہر مردم ۽ کوشگ ۽ آ دودا ۽ گوشت و پوست دنیگ او وتی
 کنگ لوٹیت، بلے نا امیت بیت دودا ہما رنگا ہما شہیدیں دودا انت، بیورغ ۽ تیرانی
 آماچ انت آئی نا امیتی وت شہ اے گلالاں سہرا انت۔

مات پہ پسگاں حیران انت

گہار پہ چوٹ بروہمن براتال

وسی پہ وقتی زاماناں
 کاڑ پہ سملیں قوی آں
 من پہ سوہرنگ او دودا ۽

ہے جہدانی تما آشخت و شش مردم ۽ چکی ۽ بیورغ ۽ دی کشیت او آرا
 گار کنگ لوٹیت بلے بیورغ انگت پہ "وت ۽" رنگ ۽ آئی دل ۽ نشک انت او چو
 کوہ ۽ یک انت۔ مرگ بلے زندگ انت، گار نہ انت بلے نوں آوت استن ۽ دنیا
 ۽ اتمہ چوش کہ وت گوشت۔

آس اے مس لدا ماں داشتوں
 شخت و شش بلوچوں کشتوں
 نشکے ماں جہان ۽ اشتوں

ہے نشک آرا گوں گیدی او نیٹ دراہیں کاس ماس ۽ (Cosmos) یچی ۽
 مارگ ۽ دنت او نمیرانی ۽ سندواں سرکنت کہ آئی درانگازی ۽ آوت چوش کنت۔
 اے مرگ کہ شپاں نیم بال انت
 بالاج ۽ کمان ۽ تیر انت
 ہے نمیرانی ۽ مارگ ۽ را دائمی کنگ او آرا گیدی او کاس ماس ۽ یک کنگ
 فن و شاعری ۽ "معراج" انت کہ شاعر ۽ بالاج مارا دنتے۔

سیمکے ارس

”آئی چپ و چاگردا چارت۔ پہ وتی پاکیں پادانی ایر کنگا آئی جاہ نہ دیستہ
 تہ شہ آزمانا زرا را جتا کرت۔ او یک و تنیا آمو جانی سرا ناچے بنا کرت۔ وتی
 زیبائیں دیمے کہ زربارے پلوا ترنت تہ کوش کشگا لگنت۔ اے اصل نوکیں
 چاڑے ات۔ او عے ودی کاری تے بندات ات۔ گور پچارا آئی وتی دستانی دل لگاشت
 تہ شاہ ماراں اونی ہاں ودی بوت پہ وتی نازر کیں جان تے گرم کنگا آئی ناچ وڈانا
 شت آ ناچ کننا شت۔ اونی ہاں کہ اے نازر کیں جان تے جمل و برزی او دلبریں
 نقش دیست انت۔ آ ہم گرم گپت و پاکیں پاداں شہ ریس گراں لنگانی راہا چوٹ و
 راست بواں گوں بانکا یک بوت۔ او عے بچی تے تو ما بی بی ہوری نو مارا مات تے
 پاکیں رتبہء سر کرت۔ اونی ہاں آرا شگاں جتہ کہ آ جہان تے پیدا کنوک انت۔

بانک زہر گپت او آرا جہانے جہل تریں تبکا چگل دات ماں سیاہ تمہاریں گارانی تمہا۔
 ودی کاری نے دیہہ و پریانی قصہ شروع بوت۔ مردا قصہ ٹاہیننت او جنیناودی کاری
 کرت۔ ودی کاری نے زنک و زاتن نے دردانی دیم جنینا داشت و برداشت کرت۔
 او جاہینی پہ راستی ودی کاری نے نشان جوڑ بوت۔

فرانسسیسی لوزانت بانک سیمون دی بیوار گوشت ”کہ مرد اول ۽ زنک و
 زاتن نے دردان چٹ ات۔ او پدا آئی شریں قسمتہ بگند آرا خیالانی نیلیں آزمانے
 جہانا ہم آئی ”کردار“ اش سمہنگلیں تالے ۽ تمہا دستا دات“ اے جبر آئی وتی وت
 نوشتیں زندے بارہ اولی کتاب ”دوخترفرض شناس نے یاتانی“ درگت ۽ گوشتگ
 ات۔ لوزانک ۽ باروا گوشت کہ ”لوزانک زندارا آزمانکی رنگا حقیقت نے چہدار
 کنت او اے ڈولا وتی بیرا چرائی گپت“۔ اے بیر بہ بیت کہ مستگ راست ہمیش
 انت کہ جنیں آدم ودی کاری نے بسزہ انت و برانت۔ برے ایشی ودی کنوک
 انت او برے ودی کاری نے موجب انت۔ یکلیں راست ہمیش انت کہ مکھیں
 مات قدرتے ودی کاریانی بن و بیخ انت۔

”بابل نے دیہہ و پریانی قصہاں گوشگ بوت کہ بانک عشرے ورنائیں جود
 تاموس ہر سال مرت۔ آئی اے وش زیدیں دنیا یلہ دات و تتک دپیں گورانی
 زیرزمینی ترسناکیں گارانی تمہا شتہ بلے آئی پاکیں مہرانی بانک ہرسال ہمودا آئی
 درگیجگ ۽ شت کہ چوداں کس پدا نیاہتہ آتمہاریانی ہما ماڑیاں شت کہ آئی

تھگ و دری آنی زمزمل و کڑی ماں دنزاں گارات انتہ پدا ترندیں و غروناکس
 بی بی علاقوں۔ موکل دات۔ تو آیانی سرا آب حیات درننگ بوتہ تہ دوئیں مرد و
 جن پدا زندگ بوت انت او ماں عے جمانا پدی اکننت آیانی آہگا گوں جمانارا
 نوکس زندے مستگ رست او سرجمیں ڈیہہ و دمگ شہ وشیانی منگیراں مست و
 ملنگ بوت ناچ و کشکیالگ ات۔

کھنیں بلوچی شاری نے بی بی سیمک ۽ جو دکہ آوت آرا براہندگ گوشتہ
 چر آئی جتا بوتہ۔ او دوہی جمانا شتہ۔ آنا یونانی پریانی راہا روت او نا بابلی پری نے پیمہ
 وتی براہندگے آرگا علاقوں نے منت وار بیتہ بلے چو فرانسسیسی لوزانتس بانک
 سیمون نے پیمہ ماں خیالانی پچیں جمان و دائمیں کائناتے پلو چاریتہ۔ ماران نے کوہ
 نے ٹلاں۔ کہ اسپیتیں جڑاں گندیتہ۔ تہ زندارا حالینی ودی کاری نے آزمائگی راستے
 جڈو جوڑ کنت او اے شیراں پر بندیتہ۔

اژ بجان استین اے سراکشیت
 برزانت چو ماراں تی کمیں کوہ آں
 کھکر (گو) شے نتھائے سرے پاگ ایں
 جبیر تئی ہمو ایں گلاک آں
 ترنپ تئی مورعیں جاہہ نے تیر آں
 شب گروک مساں اے گوہر ر تیغ ایں

گرند گوشے چونتھائے توپکے گوانک ایں

یونانی پری ہوری نوم او بلوچ بانک سیمکے خیالانی جہانے یک پتی
اے ڈول دراکنستہ کہ ہردوکانی ودی کاری نے جوزہ شہ زرباری گوات و جہرانی
ندارگا باہند کنت کہ اے دوینیاں ”وجودے“ سنداں سرکنتہ فرق انت ایوک
ہے کہ اولی شہ نیستا وتی براہندگا پیدا کنت او دوہی شہ شاعری نے گنج (میوزا) نے
ہستا، چپ و چاگردے وجوداں نوکیں سیالی و رشتہ درگیجیت او وتی دوہی ”ذات“ ء
پیدا کنتہ کہ اے آئی مہرے گردوں انت۔

سیمکے نے اے شیر بلوچی کہنیں شاعری ہنچیں لاڈوگے کہ آرا سیر و
عاروساں زالبول جن انت او وتی سرگمیں چہانی ارساں گوں بانک شاعرے سیرگیں
ارسانی دوچنت و کہنیں و نوکیں شیر، لاڈوگ او ہوریں درد ء پچکانیں خیالے
دوچاں گوپنتہ اے شیر پہوالی زند ء شپ جا و روجاہی دورے یک پیمیں انچیں
آدینکے انت۔ کہ آئی تہا بلوچی شعری روایت او راجی رسمانی تکائیں عکس صاف و
سلاگندگا کاینتہ بلے اے شاعرے جندے ودی کرنگیں جہانے دروشماں ہم جوانیا
سہراکنتہ وتی جندارا آئی اندرا شاعرے گار و بلے سماکنگے ہم جوانیں ڈسے دنت۔
آشہ ہے خیالی دنیاے آباد کرنگیں شہماں وتی سنگتے زندگیں جوناگندیت کہ آرا
گورنگیں جہر خون ماں کن انت۔ اسپتیں بھیرنتھائے گی ایں پاگ او سیاہیں جہر
آئی دراجیں گلاک دراکن انت۔ ہستیں جہانا چو بوگ گر ان انت۔ بلے ودی کاری ء

جہاں ازم گرے جندیگ انت۔ سیمک شہ عے ”وجدان“ ۽ گندوکیں چھاں۔ وتی
 ہراہا حالینی وتی زندے سنگت لیکیت او گورانی دو پہ دو نیا گپت کنت وچوش گوشیتہ
 جیر تئی ہمبویں گلالکان

ترنپ مور میں جابے تیر آن

تُن آپیں ڈگار او تُن آپیں دل پہ ہر دوکانی حشکاوگیں زردا۔ ہورانی ترنپ
 او چھانی ارس، گل و وشینانی چوں منگیر بنت سیمک ۽ شاعری اے دو نینانی
 پاپاراں برز بارت۔ ماران اے کمیں کوہے ٹلاں سر کنت۔ اثر جھراں او جھیراں
 دوست ۽ بگی ایس پاگ و ہمبویں گلالکانی زندگیں عکس درانگا ز بنت او مرنگیں
 نتھا پدا زندگ بیتہ تہ شاعر چہ ایشانی ہر رنگا، زندے علامت ۽ درگیجیت، گرند
 بیت کہ گروک، ایشی توار بہ بیت کہ آئی شہم بہ بیتہ کل آئی براہندگ و زندے
 نوکیں وتی ماں وتی ۽ یک ہنچیں شونکاری ۽ انت کہ آزم ۽ جہاں ۽ راست
 و حتی ایس دروشم بنتہ

چونا ہم حشکاوگیں ڈیہاں کوہ و دشت و بیابان۔ ہوراں او پد بانوری سرے
 گوپنت او دراہیں چاگردوش و شدلی نوبتاں پر بندیتہ۔ او ہرکس وتی زندے صوت
 و شادہانی شیر و باگلاں جنتہ سیمک ہم چو ایدنگہ درگہارانی پیمہ شہ اے وشہ ۽
 وشدلیاں ہر انجاں بیتہ آئی ہر یک نیمگا چو اندگرانی پیمہ انت کہ ہستیں و حتی
 ایس جہانے درگتا انت۔ بے دوہمی نیمگا شہ اندگرانی جہاں ۽ جہاں ۽ جہاں ۽

سازیں منگیرانی نوبتوں و قی پیماسازیت۔ پر آئی اے ہر روحی اوعامی اس وشی نے نہ
 انت۔ آہنچیں جہان و دنیا تیا انت آ وجد و ت فراموشی نے تہا مارگ بوت کنتہ
 ہے مارگ انت پر آئی چپ چاگردے ہر شے آرا آئی دوست نے نکشے دنتہ اونیت
 نتھائے زندگ و سلامتیں نکش آئی دیما کوشتیت گوشت و پوستہ انسانے صورتا
 درانگازیت۔ او اے پیماسازیت منگیراں و قی براہندگا دو وار در گجیت۔

کوش نے کشگے و قی جندے شمار ایت۔ کوش نے جنگ نے و قی جتائیں
 بے سدی انت۔ اے شاعر او عاشقاں و صوت گرانان انچیں بے سدی او و ت
 فراموشی نے تہا دور دنتہ کہ آ و قی گران باہندیں امروزے عثمانی جان گرانیاں
 شموشتہ تہ آوانی مہرانی و دی کاری جاہ جنتہ تہ آ وشی و ناوشی ، جتائی او یکی نے
 شیراں پر بندیت۔ ہے شیر آوانی دائمی زندے ماں زمان بنتہ دیوانگیں شے مرید
 گوشتہ منا کوش نے گوات۔ بے سد و گنوک کنتہ
 ہے پیماسازیت دیوانگیں شے مریدے دوست حانی کہ کوش نے کشگانی دیپان
 بیتہ آشاہ نے ترانگاں کپیت و گوشتہ

دوشی سر منی سنگیں ات

برزماں چاکری ماڑیا

کوشاں کشتہ بیگاہی

نوداں شنزہ بانگواہی

دل بریں زہیروں نیلنت
 کپتکوں ترانگاں شاہریگاں
 لہوسوں گلگل انت ماں چہاں
 چو بشامی نہ گورتمیں ہوراں
 گوارنت ونہ برُ انت ہچسبر

بلے سیمک، حانی ئے رنگانہ انت۔ آئی چہاں چو حانیا نہ ارس گلگل انت۔ او
 نہ آئی چم چو بشامی جُسٹاں گوار انت پرچے؟ پمشکہ کہ آ حانی ئے پیمامیرے
 ماڑیاں۔ نہ گنجانی گلام انت او نہ پادے پادینک او دستے سنگھانی مولد انت۔ آ آرات
 انت۔ چو کوہ سرانی جنٹک او بنانی بانکاں۔ آ بن و حشکس کوہ و بیاباں جو آہواں
 ترڈیت او دوراں جنت۔ آ دورانی دوری نہ انت۔ جمبر کہ وتی سالونکی پاگاں
 بندنت۔ تہ کیلگ وتی بانوری سراں رندنت۔ تہ لیلگانی دائمی بانور بی بی سیمک کہ
 جمبرانی پاگاں گندیت۔ آ نتھا ۽ پاگے ترانگاں کپیت چُش کہ حانی مرید ۽ ترانگاں
 کپیت۔ و ارس ئے ماں چہاں گل گل بنت۔ او چو بشامی جڑاں گوار انت۔ سیمک شہ
 وتی دلے پاپاراں بشامی جڑاں گوارنیت او چوش گوشیت۔

او، تانسی نوداں گوں شما عرض این
 لنڈو و شانک ئے مینگ او فرض این
 کہ آ شہیدانی زیارتاں میں این

شہیدانی زیارتانی مینگ ۽ منت ، مارا دیہہ و پریانی ہما قصوانی یاہاں پرینتہ
 کہ باہل ئے مردماں موٹک پر بست آں او مرنگیں تاموس ئے بُت اش شہ پاکیں
 آپان ہسینت او دعا کرت۔ کہ آ شہ آ جہانا اے جہانا بیتہ آ دور ۽ باہلی وتی
 صدقیں دل ۽ جم ات انت او سٹے پیما سیمک ہم سدک ات کہ ہورے زباد بوئیں
 ترمپ نتھائے و ابا پروشت او آرا شہ مرگے بے آسریاں سُد و ہوشے جہانا کار
 انت۔ آ. جہراں درونی دنت و گوشت۔

یک دے مونگاروکن ایس ترمپاں

شوا زباد بو ایس جہیراں بل ایس

اچ سمین آنی گلگل او ہلاں

درکپیت سالونک دروشمیں نتھا

نہ دیستی آ شہ تنک دپیں گور آ۔

گوٹھے زبادے بو نتھارا شہ مرگانی و اباں ہنچو جاہ گجیتہ کہ تاموس ئے

پیما۔ باہلی سیاہیں اسپنتانی دوتاں۔ آرا جاہ سرینتہ او نتھا شہ تنگ دپیں گورا کرکپت

(پر آئی چن ۽) حیران و ہبکہ بیتہ کہ دوستے نقش ہماونت بلے آئی چاڑ آ نہ انت

او روئے آ نہ انت گوشت:

شر نہ انت براہندگ ہواں گینگ آں

گپنگ انت گورے کلرو ہسیں آں

دنزت من ڈال شاہیں بروت آل
 من بروتاں و برنگیں ریش آل
 چوٹوات دنزاں زباد بواں ؟
 بلے پر آئی چنا ہنچو گوشے کہ نتھا۔ جہراں گوں ٹوکا انت و گوشیت؛
 گال و بولی ایں گوں پانی نوداں
 پہ کئی خنتاں مناں مین ایں
 شوا کئی چمے گریتگیں ارس ایں

او نود جواب دنتہ

ما سیمکے چہانی گریتگیں ارساں
 ما سیمکے خنتاں ترا مین آل
 ما جنے ویراں گونخ آن دیتہ
 رنگ اے چو آسانی پرا بیتہ
 پر توئے نتھا یا گنوخ بیتہ

سیمکے رنگے چو آسانی پراں بیتہ شہ غم و رنجناں آ طور انت۔ بلے
 موتکاں نیاریت۔ چوکہ تاموسے بانک موتکاں جنت گوں نڑے سراں زمیل
 آں تالاں کنتہ

”او تمو! منی دوست! منی واجہ!“

آمودیت و زار جنت۔

چو کہ شہر پہ واجہا گریٹ

کوٹم پر وتی سراموتکی این

کہہ آئی و اب جاہ تاراج انت

کس آرا آباد کرت نہ کنت

سیمک ہم ویران انت۔ چو شہریگا تاراج انت۔ رنگے آسانی پران بیتہ۔ بلے
جندے سکہ و پر نہ بیتہ۔ کہ آئی ہمت بر جاہ انت۔ آئی درگیجگ و درچنگ ۽ جوہر
انگت زندگ انت او عے آرا اے مارگ و زورا بکش انت کہ آاے ویرانی او
پرشت و پوشی عے و ترا ہرے بوگا نیلیتہ او و ترا ہما زیریل و سانکلانی بندی نہ
کنت کہ آہنی آدم عے ارواہ و ساہے دژمن انت۔ ہر کس کہ ایشاں قبول بہ کنتہ
آوتی ارواہ و ساہے ردوم ۽ کوشیتہ او آچو کتے او شتوکیں آپے پھما شونز بندیت
و بوپہ ہسبیلانیلیتہ

بلے سیمک چو تچوکیں جگے آہا زندے رنگ راہانی سرا جنسزگا انت۔ او
زندارا، دم پہ دم نوکیں ردوم عے مستاگاں دنت۔ تانکہ زندے ردوم بر جاہ بہ بیت
آگر بہ کنت، شاہ لمبا بکیت، مدعی آجوی و آسودگی آرا ودی کاری او ودگ عے
بشارتا بہ و سنتہ زند و ارواہ او ازم عے عمل بر جاہ بہ بیتہ او شہ نوکیں حُب ۽
نہ کمر ریدو کے او نوک ویتاکیں راہے در بیتہ او عے رنگا زندے کارواں پہ شان و

مڑاگون صوت و صدا او گوں دنزجماں تا ابدرواں بہ بیتہ آئی سڈکی ئے نشاں آئی
 اے شیر انت دراہیں تمن ئے زالبولانی راہ پیش دارنت ہے جاراجن انت کہ
 سیمک چو ایندگراں نہ انت او نہ چو اندگرانی پیما بندی بوگا باڑا انت۔

بچ کہ سنگار انت وتی بوراں

کار انت و منی کل ئے گورا تاچ آل

کانڈیلیں زال دی باز منارہپ آل

(کہ) دیروے ورنہاں شہ گچیں یک اے

”اوہ“ دیروے ورنہاں کل منی برات آل

آنکہ منی عاریف ایں پت اے ہند آل

آپدا شیر و ازم ئے جہانا گردیتہ او وتی دوستیں شغلا دستا گپتہ او وترا
 ہنچو مشکول کنتہ آ دراہیں رنج و غماں بے خیال کنتہ گوشے آرا ندریستیا کے وتی
 نیمگا کشان انت آرا ہما منزل گوانک جنگا انت کہ ہرودی کار و ازم گرارہ توار
 کنت او گوشیتہ دم نہ برے او نہ اوشتے۔ دیما بروہ کہ شونز یکے۔ چو ہیت کہ بو پہ
 ہسبیلہ میلیتہ در روشہ ہے سزانڈ و ناوشیں بدلوواں سہ بہ تچ۔ راہ گر جو چمگے
 تچو کیں آپا۔ صاف و سلا و توتک ہو۔ ازم ئے جہانا۔ ابدمانی ئے کاسنا۔ ہے منزل
 انت۔ سلامتیں سیالیانی برجاہ دارگے او نوکیں سیالیانی درگیجگ و وتی کنگے او ہے
 رشتہانی برکتا آ نیسوتی دوستا درگیجیت شہ نوک سراں او وتی نوکیں نوبتا چش پر بندیت۔

پر منی چننا نتھاماں مہیمان انت
 پر منا کاریت چھیٹ و چنی آل
 سر منی چنی آل نہ بیت بازار
 پادگوں لاہری رکنغ ایس کوش آل

مردیں نہگانی و پیرزالانی عاروسی کٹھ و رہالواں کہ آ نہ زوریت ایشی مانا
 ہمیش انت کہ آوت راج تے آزامیں و بروبریں باسکے انت۔ او آ چو ایندگہ
 زانیفگان نہ انت او نہ آوانی ڈولا آ و ترا بندیک کنت۔ ہمیش انت جاہی ایس ہند
 بلوچ راجے اندرا بلوچ بانکے۔ او تھے رتبہ آرا گودی و بی بی تے شریا بکشیت او آرا
 جمل کپگا نیلیت۔ آوتی سرا برز کنت۔ او پہ مڑا ہر جور و جبرے دیما داریت۔
 بلے دوہمی نیمگا حانی انت۔ کہ بنداناگوں رسم و رواجوں و ترا یک زانت۔
 پدا داں کہ زندگ ات۔ و ترا آزات کرتے نہ کرت۔ او ہماوانی بندی بوت و شت۔
 نہ شہ وتی جندے سازینگیں نسا را (حصار) درانکے کت او نہ میرے کلاتے بندش و
 سانکلاں و ترچڑا نینتے کرت دلے سہت بلے کرتے بچ نہ کرت۔ آپہ ارمانی ایس دلے
 لوٹ ات کہ شودا دربروت۔ او وتی دوستا یک بہ بیت۔ اے شیر آئی دل تے حلالاں
 چوں پہ راستی دیگا انت :

کس تے ترا شاہ تے حالا دنت
 مستانگے دے تو پے اے۔

گوٹے پہ دل نئے ارماناں
 دُرّانے دیاں جاڑیں آں
 کنڈیگاں کوانٹ بہا ایناں
 پونزے پُلک دگر انزیگاں۔
 دست نئے سنگھاں سبھی اے
 پادے مارسریں پادینک آں
 چاکر گوں سلاہ و سجاں
 بچ گوں گوانزگ ۽ شاگس آں
 جان گوں جامگا نرمیں آں
 انگت سرمئی حیرات انت

حانی کہ وتی چند روزاکیانی دستا داتہ۔ بلے آئی ارواہ گوں دوہمی بہرا یکجا بوگا
 زریتہ۔ آپہ وشیں حالے ۽ شہ مریدیگا وتی ہر شے ۽ ندر کنتہ۔ بلے نہ دیتیں
 سانکلاں پروشت نہ کنت۔ کہ آئی و ترا چوڈیروے ایندگہ ماہیں جتاں جو دے غلام
 کرنگد آئی جملی راجی و تمنی نہ انت لیکمانی انت۔ ذاتے کوہ نئے کپگ انت۔ کہ پدا
 کوہ بوت نہ کنتہ ہما چیدگ انت کہ قبرے رنگاہم ایک نہ کنتہ۔ آ بے دسی و
 بے چارگی ۽ مکس چیدگ بوت۔ ذاتے کو میں کلات بوت نہ کنتہ کہ کلاتانی باہوٹ انت۔
 بلے سیمک نہ کلاتانی باہوٹ انت او نہ میری، و میر ۽ طلائیں سانکل و

پارینکافی بندی انتہ آ آرات انت کہ آئی آجوی پروت درچنگ اتہ آئی ذات
 چو ماران ئے کمیں کوہاں برز و بلند انتہ او شہ ہما برزی آں وتی کھماں پہ
 دیروے مردماں چو رائی دنتہ۔

او بیلان ! چمون پہ سیاہیں سیرمغاں سک آں

ماوتی جینج پہ نہمت ئے بستہ

موت ئے گیشیت یا سوراہیں نتھا

اولی رندا ماں انگریزی ڈان، جون ۱۹۹۸

حانی، شے مرید

حانی شے مرید ۽ داستان، بلوچی ۽ کہنیں شاعری ۽ وش ترین، وش رنگیں و
 وش گالیں قصو انت۔ کہ آرا شہ صداں سالان، داستانگوکارگا انت۔ شاعر پر بندگاں
 انت صوتی او لاڈوگی جنگا انت۔ اے داستان اولی رنداں لونگ ورتھ ڈیزر وتی
 کتاب ”دی پاپولر پوٹری آف بلوچیز“ ۽ تما نوشته کتہ۔ آگوشیت کہ لیچ ۽ کتاب
 ”سکچز آف بلوچی لینگو“ چاپ بوگا سرچ کس سی نہ ات۔ کہ بلوچی شاعری ہم ہست
 انت۔ آئی راست گوشتگ ات۔ کہ نوشتگیں شاعری آہاں نہ دیستگ ات۔ او
 پرہاں نیست ات۔ بلے چہ بلوچاں است ات۔ ہی شاعری آہانی دپتر ات۔ آہانی ہایخ
 ات۔ آہانی لوزانک ات او آہانی دود و رہیدگانی گنج ات۔

شعر ہنچو کہ عرب گوشت انت ”الشعر دیوان العرب“ بزاں شعر عربانی
 اولسی دپتر انت۔ عے پھما شیر بلوچانیک ات۔ اے ہم راست انت کہ اے نویگ
 نہ بوتگ ات۔ بلے اے شاہر و لوڑیاں، صوت گبر و صوتیانال۔ یات ات انت۔

آہاں اے دیواناں سور و عاروساں، سیل و سواداں او مسافریاں بہ راہا، اشتہرانی
جہازاں جت انت۔ او پشت در پشتاں رکینت انت۔ تاں ماسرکرت انت۔

اولی رنداں، انگریز سیاسی افسراں ایشاناں نوشتہ کرت وانت و وانیت۔ او
وت اش وانت انت۔ مارا نویگیگے راہ بند اش پیش داشت۔

ڈیز گوشیت کہ حانی شے مریدے شیر میرچاکرے دورے "بیلادے" است
انت۔ اے مہرانکی بیلادے انت۔ بلے ایشرا پر بندگ و جنگ شہ آہانی دورا رند بنا
کنگ بوت۔ بیلاد "Ballad" انگریزی ۽ ہنچیں شعراناں گوشنت۔ کہ آہانی کسانیاں بند و
بہر بنت۔ کہ ایشرا گوں ساز و زیملاں جنگ بیت۔ یاں جنوک ایشرا جنگے و ہداں ناچ
و کشگی ہم کنت۔

او ہنچیں جہرانی او واقعہانی حالاں دنت کہ آوہدے گوشداروک آہاں وت
زاننت و سرپد انت۔ زانگ و سرپدی پہ گوشوک او گوشداروک دوئیناں، ضروری
انت۔

داستانے شیر

رندان پکھری نئے کتہ

میرچاکرے کل نئے بنا

گوشداروک

دوشی کروخ چو براں

(یا کسا نادانہ شاہدی)

کسا گواہی ۽ نہ دات

”سردار نے کہ جڑات نا. حمرے

(یا باد جڑاں تاماں کروخ)

بید اڑ جڑاں تاماں کروخ

ذغریں زمستانی شف اے؟“

گالی مُرید دیوانگیں

(سردار ہواراں معاف کن)

”سردار تہ مارا مکھٹ

من کہ ترا راست گوشاں

اغہ جاں مرد ۽ کوشت نہ بیت

راستیں نشانا راست دیاں

دوشی کروگاں سے براں

سیسی براشینگیں جتہ

تاں دو براں شمال کتہ۔“

گالی امیریں چاکرا

بھل او مبارک پھسگا

گو ناروائیں قسوا

گو چاکر ۽ ماہیں جتا

کشتی مبارک لسترا
 جنتے مریدے سرا
 گوشتے بل او مرید
 بدکاری و بد فعلیاں
 گوں چاکرے ماہیں جنا
 چاکر بدیں مردے نہ انت
 گوانکا ہزار رند چڑیت
 پوشدا گوں زنڈیں نریاناں
 گالی مُرید دیوانگیں
 او شریں باوا منی
 آ چاکریں من شیخے آل
 من دی بدیں مردے نایاں
 آ گوں ہزاراں چڑیت
 من گوں وتی ہمزادگاں
 شریں ندیتہ دوست منی
 ماڑی لڈوکیں پری
 کیلیں سرا باریں کلاآ

شہر ۽ جنتک وادیروا
 حانی گوں بے دوچہیں گداں
 ایدی من آں کہ پہ وت آں
 ماچرگاں گار کتاں
 من داں قرآں داں وتاں
 من نیل و زنزیراں نایاں
 ماں دست کیلتاں آساں
 لوہار پہ باسا پھادتیاں
 گوں دکن ۽ گوانزماں
 گوں دکن ۽ گوات دقاں
 پہ چومنے دیوانگاں
 ملا گوں بازیں کاغذاں
 مالامے ہوف نہ ایں
 ملا او خشی ۽ نہ باں
 ما کہ نمازاں نہ پڑھاں
 دست بستگو سر بکتگاں
 گڈاژ مبارکے لترا

قولیں کہ تراشاں چوٹواں

مکتہء زیت رواں

دربان ملکہ کفاں

میری سلاحاں ایر کناں

جان کڑا کو میں گداں

ایشاں دیاں میر مندوا

حانی ہائے سلطانیں پتا

حانی سہمی کیگدیں

اژنود و نمبی و جڑاں

پر کالاو پہ عالیا

دست ۽ کمان عیسیا

بوران کلاں بستگا

کل ہائے لافا آہسینگا

بلاں پہ میریں چاکرا

ما چوٹو ہر شے وت اتاں

ما کہ ملنگ او گدا

من گوں ہمے مرداں رواں

کین دریں براہندگاں
تحقیق او تجا رواں

حجئے درا زیارت کنناں

سی سالئے کھوٹکاں

سی سال سالی کھوٹکاں

روشے وت گرداں کایاں

کایاں مں رندی بوکے

میر چاکرے کلئے بنا

نین بلے کہ فقیر تیراں جنت

من چکلتا۔ دار سر کتہ

رنداں ہمدافاس کتہ (یا قیاس کتہ)

زاناں مرید ایں پھل گدیں

لومیں کمانے واڑمیں

بیارے مریدی جفا

لومیں کماں آرت ایش

سر چکلتو چماں کتا

اے جینغ دو جینغا کتہ

یکے نشانا جتہ

دوہمی مس تیرے بسیروا

رنداں ہمدان زانتغ ات

جاہی مرید پھل گدیں

لو میں کمانے واژ میں

گڑا حانی ء مسکانیں مرید

من کو ٹھویا ڈھکتا

مستیں مرید چو لیڑوا

چکھے جنے حانیا

نر مکیں دو رکھانی

گالی مرید دیوانگیں

”حانی دانکھوں کہ پھکار تھسی مناں

مہر نیارت کو میں دلا

دوستا میریں چاکرا

نیں درماں جنوکیں رختغیاں

نیں ماتئی گیغیاں نیاں

اژ ددغیاں کھور مکن

نہیں کہ مرید پشت کھتے
 رندیں جنناں و سواس کھتے
 حافی گوشہ ماں ہمسراں
 ماشیفاں سری ۽ من گورا
 گیسٹ گام بھا دیما رواں
 یاشا مریدا بیرہ دیاں
 شہ کیندریں براہندگاں
 نہیں کہ دلیکیم کناں
 دست ۽ نشانے ایرِ گراں
 حافی گوانکن پہ پھدا
 ایشن مریدے جو او

”چاکرا میری باندا (ث) (چاکر امیری باہ دیات)

لوگاتئی ۽ آس کفا (ث) (لوگاتئی آسے کپات)

بوران تئی دُز برا (ث)

منی دست ۽ نشانی گار بیت

منی دل اژگناہاں بار بیت

داستانے کردار

من ڈیمزے نوشتہ کرتگلیں حانی شے مریدئے داستانے شیر تیوگا داتہ کہ
ایشی ۱۲۳ ردانت۔ عے جبراں میر سردار خان گشکوری ۱۱۳ ردنی تما دنت او واجہ
غوث بخش صابر ۲۲۷ ردانی تما عے حالاں دنت۔ بلے گپ ہمایننت کہ ڈیمز جنگ
انت ماں وتی نویستگلیں شیرانی تما۔ آئی ہم صداں سالاں رند ایشرا نوشتہ کرتگ ات۔
آئی اے گوشگ ہم راست دراکنت کہ اے مہرانکی داستاں چاکر و آئی سنگتانی
دورے قصے است انت۔ بلے داستانے زینباکس شعر و پر بند شہ آوانی دورا رند
جوڑ کنگ بوتہ۔ کئے ء پہ دوستی، کئے ء پہ نادوستی، کہ چاکرے کل، محل بیتہ شتہ او
دیوانگلیں مرید شہزادگیں ٹہتہ۔ مریدے بد دُعا برے حانیئے ناما اش کتہ او برے
مریدے پتے پلوا بستگ اشتہ ہر چنکہ بولک عے قدر ڈوبلک، او ہمینکہ ڈومب
عے قدر ڈنڈورچی۔ بلے مستریں تاب اش کہ داتہ آ چاکرے عاروس او پہ عے
عاروسا۔ شے مرید ء حانیئے یلہ دیگے ہیچ انت کہ تاں روپے مروچی راست نہ
بیتہ

قصہ کوتاہ۔ قصہ چوش انت۔ چاکر و مرید دوست و ہمراہ اتاں۔ آ پہ
شکاراں پجیا شتگ انت۔ سیل و سوادش بیجاہ کتہ۔ کیف اش یک ہندا نوش کتہ۔
بزاں ”ہم پیالہ و ہم نوالہ“ بولگ انت۔ یک روپے دوئیں رفتگ انت پہ

شکارے کہ تِنّا گپنگ انت۔ بلکہ دیستگ اش آپش لوئیتہ شررنگلیں ورنہایں جننگ
 ے چاکرا آپ دامگ۔ آپ تاسے ے تہات انت۔ آہانی تہا لہتیں سبزیں تاک ماں
 بوتہ۔ چاکر سک تہنی بیتہ۔ بلے آپے ماں مدانا وارنگ انت۔ کہ بوچ آئی دپا
 مرونت۔ او مرید ے دگہ ورنہایں شررنگلیں جننگ ے آپ داتہ۔ آئی آپاناں بوچ ماں نہ
 بوتہ۔ آئی وتی آپ یک تنگا وارنگ انت۔ پدا آئی دل بد بوتہ او شاننگ اے
 گوشت۔ میرچاکرا آپ دیوک حانی بوتہ مریدے دشثار او مریدا آپ دیوک چاکرے
 دشثار بوتہ۔ نامے کئے انت کس نہ ڈسیتہ او باز گوشت کہ چاکر مریدا گوشت تو
 منی دشثارے کلا برو آپ بور من تہنی دشثار ے کلا رواں آپ وراں۔ بزاں چاکر ے
 نیمونا آرا چارگ لوٹ ات۔ ڈیمز ہم ے گپ نوشتہ کتہ۔ بلے آنگوشت کہ چاکر پہ
 نیمونے چو کرت۔ چاکر مریدے دشثار دیستگ ات او آئے دوست بوٹگ ات۔ یک
 وارے کہ جننگ ے سانگ بوت آرا پروشگ سک گران انت۔ ہنچو کہ بلوچ وتی قولہ
 پروشت نہ کنت آ وتی سیاہ سرے سانگا پروشت نہ کنت چاکر چار ات کہ آ بلوچانی
 سردار انت۔ آ حانیا چر آئی ماس و پساں لوٹ ات نہ کنت۔

یک بیگا ہے کہ آ شہ شکارا گڑ تو اٹلگتاں کہ آہاں وتی کیف و قدحانی دیوان
 سارات۔ مرید زوت وارت و بازے وارت۔ چاکرا گوشت مرید من شہ توچی ے
 لوہاں گوشتے بلوٹ پہ دوستا سر قربان انت۔ چاکرا گوشت مرید وتی دشثار حانی ے یلہ
 بدتے مں گور آئی عاروس کنگ لوٹ ایں۔ مرید شمارانی جہراں چول ورگا ات۔

گوشے تھی انتہ۔ چونکہ ہم رندانی دیوان ات چاکر دیوانا را گوشت کہ شما شاہدے کہ
 نون حانی منی انتہ۔ مرید منا داتہ۔ درستان گواہی دات تہ گوشے باندا منی عاروس
 انت اے دراہیں قول و قرار او شاہدی و گواہدی ۽ رند، چاکری دیما کئے ات کہ بہ
 داریتہ

اے اصل قصہ انتہ۔ بلے شاعرے او داستاں گوے نہ انتہ۔ اگن اے
 قصہ اے پیما آرگ بہ بیتہ آکجام دیواناں دپ گال بیتہ شاعر آرا چوں جت
 کن انتہ۔ سازگر آرا چوں ساز کرت کن انتہ۔ محفل او دیواناں چوں پہ ناچ و
 نوبت آرا پیش داشت کنگ بیتہ آئی تما زیبائی و حسن شاعر و داستاں گوش
 آورد کنتہ آرا دائمی وشی او شررنگی دینگ ازم گر، سازندہ، شاعر او صوتی ۽ کار
 انتہ او تاں روپے مروچی کہ اے زندگ انت شہ ۽ ازم گرانی برکتا انتہ۔ آہر
 دورا قصہ ۽ را وتی راجی رشتہ و جبل و برزیانی پیما گندگا ہیلاک انتہ ہنچو ما
 چاکرے کل ۽ محل ضرور۔ ٹاہیناں۔ سومیریا و بابل ۽ مردماں ہر لوگ ۽ را کل
 گوشتہ تری آ بادگیر بیتہ، ماڑی ۽ بیتہ یا کرگین ۽ بیتہ یا کاشے کل ۽ بیتہ۔ بلے
 ہما مردم کہ گوشت کہ بلوچ شہ کالدیہ و بابل ۽ اتلگ انتہ۔ او کلدانی شہزادگ
 انتہ آہم کل ۽ پہ چاکرے لوگ ۽ پیرزونہ دار انتہ۔ چیا کہ آوت محل ۽ تما نہ
 انت محل ۽ ساہگ ۽ الما رستگ انتہ۔

داستانے شیر شہ رندانی پکری ۽ بنا بیتہ او پکری ۽ گنیتہ شروعات ۽

چاکر گون انتہ او آخری ء چاکر گوں نہ انتہ۔ اے شیر ء تہاچ چوشیں گے نیست
 کہ چاکرے ماہیں جن مریدے دشتر بیتہ او چاکر پہ چال و مکر و مکیم برنگد بید ایشی
 کہ چاکرا دیوانا ساڑی ایں واجہ کاراں شہ منج گرگ لوٹیتہ کہ دوشی آرا شہ و اباں
 گروکاں چوں جاہ سرینتہ۔

(گروک راستیں گروک نہ ینت مثال ء جبر ء گروک انت کہ ایشرا ایل

گری گوشت)

درس گوشت کہ بید۔ جمران گروک چون جنتہ بلے چاکر ء آئی ماہیں جنا
 گوشتہ کہ اسپانناں گروکا تراس داتہ۔ کہ آسے براں دراشتہ و چارتہ۔ چاکرا گمان کتہ کہ
 ناوا مرید انگت کیت و آئی گلگ ء بند جاہ ء پہ دوست ء دیداران۔ آئی عے
 گمان ء را پکا کنگ لوٹتہ او دیوانگیں مرید دپے وت ایشرا پکا کتہ او پہ راستی حال
 داتہ۔ اے دراہیں رندانناں بد آحتہ او مبارک ء وتی لستہ درکتہ و مریدے سرا
 موشتہ۔ کہ گوں رندانی سردارا کس چوش نہ کنتہ مرید سوگند وارثہ وتی پل گدی
 اشتہ داتہ۔ سرے ساتہ، او گوں کیں دریں براہندگاں زیارتاں شتہ۔

اے داستان ءے سے مزنیں کردار انتہ۔ چاکر ، حانی، مرید۔ چاکرے ذکر کہ
 اے قصوے تہا آہنگد آحالیننی رندانی قوی ایں داڑہ انتہ۔ کہ پہ آئی توارا
 ہزاراں رند گوں وتی نریاناں درکایتہ بلے مہر و محبت ءے اے ڈرامہ ء تہا آ چو
 ایندگہ دوئیں کردارانی پیمانیک کردارے کہ اے آئی تاریخی کردار نہ انتہ۔ شاعر

۽ او داستان گو ۽ وٽي جنڊي ودي ڪرنگين جهان ڪردار ۽ انت ڪه آ آرا هر پيم
 به لوثيت ڪردينيت، ڪار پرائيت او گپ جنائينيت ڪن شاعر بگوشيت هنجو ڪه من
 گوشتگ ات ڪه مرید نشه بيته او وٽي دشاري ۽ چاڪرا بخشانگه تو مني ساده گوشي،
 آئي شير گوشي او داستان گوشي ڪي پيم مان انت ڪه او ڪي رنگ و هوادگ بنته
 ايشاني هوادگي و يڪرنگي ۽ دور ڪنگا ۽ ازم ڪرا لازمي انت ڪن نا آئي ازم ۽ جهان
 او مني بزم ۽ جهان ۽ مانا ڪي بيته آئي ڪار انت آرا وادج بڪنت ۽ تام ۽
 وشياں او رنگدار ۽ بڪنت ۽ ديد ۽ نگهدارياں ڪه بقول انگريزي شاعر ۽ اے وش
 رنگ و ڏولدار هنجو به بيت اے ازم ۽ دنيا ۽ ابدمانس ليکھاني همسريا بڪنت او
 مان ازل وٽي حسن و جلوهاں برجاه به داريت ۽ تاريخ و شاعري ۽ هما فرقا ڪه مان
 لوڙين ايس ڪرا هر دوڪ بے تام بنته

چاڪر تاريخ ۽ ڪردار ۽ بل اوداں آئي دگه جابه او زند ۽ اے ڏرامه ۽
 تما آئي دگه ڪار ۽ ڪي پيماني وشه مرید نه گون تاريخ سازاں گون انت ۽ او نه
 تاريخ ۽ لگت مالاني تما انت ۽ پمشڪه هر ڪس ڪه گوشت ڪه ايشاناں تاريخ ۽ تما
 ابدمانس هند ۽ هسته من گوشين ڪه آهاناں تاريخ ۽ تما ڪي هند نيست ۽ آهاني اصلي
 جاه و هند لوزانڪ، شاعري، مهر و محبت ۽ دنيا ۽ تما انت ۽ او اے ڪي دنيا ۽
 ابدمان انت ۽

واجه سردار خان گوشت چاڪر خان ۽ ديوان ڪرت ۽ او شه رنداں قول ڳيٽه ڪه

آحانی ۽ وتی بکنتہ تاریخ ۽ تہا ایشی حال نیست آ ایو کا ماں عے داستان ۽ لتیں
 گوشوکانی گوشگ انتہ اے قول و قرار میر و امیرانی ، سرو سردارانی بازیں کہنیں
 دودے انتہ دراہیں جہانے فیوڈل راجاں اے بوتہ۔ کہ شراب و قدحانی دیواناں
 سراں نہ بوتگیں قول کتہ۔ بلے آواناں پورہ کنگ کپتگ ۔۔

مُریدارا پہ دشتارے دیگا دو قول چہ طور پکار انتہ۔ یکے ڈومباناں داد
 دیگ او یکے چاکرارا دشتار دینگ۔ اصلی جبر ہما اولی ۽ انتہ۔ دوہی ڈومبانی وتی
 وت گڑیں ٹوکے انتہ۔ چون بوت کنت کہ رندانی شرفداریں سردار ڈومباں دم
 بہ دنت۔ ہنچو کہ بانورا ڈولی ۽ تہا کارنت او مرید آواناں وتی دشتارا بہ دنت۔ بلوچی
 راج، کلچر و دود چو زور نہ بوتگ ات انتہ۔ اے ڈولیں ناروائیں بلے ہیدگی پہ
 آسانی بوت بکن انتہ۔ اے بلوچانی نامی ایں سردار ۽ رُزوا، ۽ بدنام کنگ انتہ۔ او
 دراہیں بلوچ راجے شرکنگ انتہ۔ ایشی مانا ہمیش انت کہ بلوچ راج، آئی دود او
 قدرانی سرجمیں کلچرے بنیاد ڈاہینگ بہ بیت او دود رہیدگی اوتاک شنگ و تاں کنگ
 بہ بنتہ

آ دور کہ بلوچانی عمدی دور بوتگد ہما دور کہ سربلندی، سرچاری، بہادری،
 ہیرگیری، مہمانداری، مہم جوئی، شکلیں جنگ او سبزیں تل و سنجیں تازیانی شکارانی
 دور بوتگد آرا بدنام کنگ ۽ اے جوانیں داستانے کہ رندانی دژمنناں گڑیتہ او
 رندانی گشکر آرا قبا ک

وتی سیاہ سراں آہاناں چوں بخشاینتہ آگوشتہ

جہنی روماں انت امیرانی

ڈومبئی قدحے ذگریں شیرانت

پیشکھ اے اصل بوت نہ کنت کہ خانواد میں ہڈی ایں بلوچے وتی دشآرا یلہ
دنت و ڈومبائی بشکائنتہ شیرانی تما یک جاگے مرید گوشت کہ آ نمازے کنت او
حانی ۽ ڈومباں ۽ دنت۔ ایشی مانا اے نہ انت کہ آرا رد دنیگ بوتہ کہ آ جمعرات
ئے بیگا لوڑیاں ۽ داد دنیگ ۽ وتی قول ۽ پیلہ کنگا انت۔ او ڈومب رندا خانگل
۽ میریں چاکرا دنتہ انچو کہ ساری ۽ گوشگ بوتگ ات کہ مرید شرابے نشہ ۽
دیوانے اندرا وتی دشآرا حانی یلہ دانگ پہ چاکرا او چاکر کہ گورآئی عاروس کرنگ آرا
ڈومباں ڈولی ۽ تما زرتہ آئی لوگا آدرتہ۔ اے رسم مروچی ہم ہست انتہ آروچی
ہم بوتے کرتہ۔ ہمے یکیں دلیل دلارا دوست بوت او عقل ۽ زوریتہ آگن نا۔
ہرچی کہ راجے اندرا بوت نہ کنتہ آ قصوانی تما ہم بوت نہ بیتہ

مُرید ہم جوانیں اشرافیں بلوچے بوتہ۔ آئی وتی قول الما پیلہ کنتہ وتی
بانورے یلہ دانتہ پہ چاکرا۔ بے اے قول نہ اے وڑا کہ شاعر و نویسوک گوشت
گرگ بوتہ۔ او نا پہ اے پیما پہ روزوانی و بے نامی پورہ کنگ بوتہ۔ منی خیال ۽ اے
دراہیں داسپاں کردے شیرانی پہ دیمیں مانا کنگ او آہاناں بلوچ راجا شہ دریں
لیکوانی کیلواں کیاس کنگ ۽ سبباں دیما اتلگ انتہ۔ آگن نا بلوچ راجے تما جنس

آدمے حیثیت او جاہ باز مزین انت۔ او آرا شرف و عزتا گوں چارگ بیتہ ماگوشیں
 کہ حانی میرمندو کہ قلاتے گورنر بوتا چاکرے دورا ہمائی جننگ انت۔ ہمیشکہ اے نہ
 بوٹگیں جبرے انت۔ کہ اے پیہمین زورا کیں شرفداریں سردارے ۽ جنہیں چک ۽
 آئی دشوار ڈومباناں پنڈگ بہ بنتہ مُرید وتی سانگ ۽ سست کنتہ ہنچو کہ آئی
 کرنگ ات۔ شد و دم آرا دست و داوا نیست۔

بازیں راجانی تھا اے دود ضرور است انت۔ کہ اوداں جنہیں چکاں پہ
 سالونکاں بہا کنگ بیتہ مردے مرگ ۽ رند آہما کوٹم نے مال انت او حقے دودا
 جنہیں آدم راج نے تھا جاہ جمل جتہ او آرا اولاکانی پیما جوڑ کرتہ۔ بلے بلوچ راجے
 تمانہ اے دود بوتہ او نہ ہست انت۔

واجہ سردار خان وتی کتابے تھا بلوچ جنیانی جاہ و حیثیت ۽ باز برز لیکیت و
 گوشت ”بلوچ پھکیں حڈوحون، وتی حسب و نسب نے شری، وتی زحم و اسپانی دیمپانی
 ۽ گوں گروناکیں پہر بندیاں ساڑا سیت۔ بلے زالبولے عزت ہر وھداں آئی بہادری و
 مزین شانی نے گران ترین مرگ انت آئی گرامہذبی و زخم جنی نے تاج نے تھا
 تریپیتگ۔ او بلوچ ۽ چو شاہینا زالبولانی عزت نے شیواری و رک کرتہ۔“ مرید یا
 مندوے اندرے عقاب مرگ ات کہ آہاں حانی نے عزت نہ رک ات او آرا
 ڈومباناں بخشات۔ یا قصہ نے اے بہر رندانی دشمن و آوائی شاہراں گڑبیتہ؟ یا
 اے ہما راجانی بدیں اثر انت کہ بلوچاں چراہاں زرتہ کہ اودا جنہیں نے جاہ و ہند

جہل انت؟ آ دورا عقاب زندگ ات کہ مُرید وتی زندے مسترین مڈی پہ وتی
 قولے برجاہ دارگا دات۔ آئی وتی بند بندارا داغ دات۔ ارواحارا من آس و انگراں
 پہنت سرے پہ فقیری ء در آرت۔ بلے وتی قول ءے پورہ کت۔ گڑا آ وتی
 دشترے عزتا چوں پہ ڈومبانی دادان دور دنت۔ البتہ حانی ، مریدا جست کت کہ
 ساریں مردم وتی خویشان و دوستاں چوں دگراناں بخشائیت؟ بلے ایشی مانا اے
 نہ انت کہ بخشایگ بہ لوڑیاں بوتہ۔ مریدے آرا یلہ دئیگ اوگوں چاکرا عاروس
 دئیگ المء۔ بخشایگی کارے انت۔ شدو گیش سچ نہ انت۔

اولی رنداں ماں انگریزی ء ڈان کراچی

اگست ۱۹۹۹

جام ۽ عهد

بلوچ اُستمان، گيشتر پهوال او گداں نند بونگ شهر و شهرستان آرا چو ماں
 نياھنگ که کوبانی گٹ و گر آرا دوست بونگ انت۔ ”کوه انت بلوچانی قلات“ بلوچ
 ۽ جاسیدی جار بوتہ۔ کوبان گون اے ڈولیں نزیکی او مهر ۽ مستریں سوب آئی بهادری
 او سرچاری ۽ هما تسلأ بونگ۔ که آئی پہ اے ڈولیں کوبانی گرگ ۽ سرچاری ۽ نہ
 سهڑوکیں تنگو دروشیں بچ ۽ را دانگ او آئی ۽ را سهڑینتہ او پدا چو وتی ساه ۽
 دوست داشتگ انت۔ آرا وتی سگار ۽ خون چکلیں زه چو کاڑے لالین رکان
 دوست بوتہ۔ سگار ۽ مهرولالین رک ۽ مهردوئیں یک این جذبہ ۽ تسلأے دو
 جتانیں راه انت بے بلوچ ۽ را سگار ۽ گینگس کوه دغار چه هرچ ۽ دوست بونگ

انت۔ عے سگار ۽ برکت ات کہ آ چو ہاری ملان ۽ چہ ہمپور ۽ دشت ۽ تاں ڈھاڈری و
 سوی ۽ جمپاں سر بوت۔ بلے سیسی درین گوہر ۽ ہرانی ہرجان۔ گھوڑوی گردان
 بوت۔ ایوک ۽ سیسی تاراج او برباد نہ بوت، دراہیں بلوچ راج ۽ را بے سری ۽
 بار ملت۔ قائمیں راج ۽ یک سرے ہم نہ منتہ ہارین استمان ۽ چم پدا پہ انجیں
 سرے ۽ نت کہ نون استمان ۽ را آئی گار کر تگیں شان، او ڈھاڈری جمپاں برباد
 دا تگیں شرپ ۽ پدا بہ دنت۔

نصیر خان نوری عے سروک ات کہ پہ تاراجیں بلوچ استمان ۽ یک ہندو جاہ
 ۽ چ کنگ ۽ پہ چو درفشوکیں روچا ماں ہژدہمی قرن ۽ اولی سالان ودی بوت۔ او چہ
 1741ء حاکمی بنا کرتے دراہیں بلوچ راج ۽ را یک ہندا نز آرت او بلوچانی حاکمی پہ
 دل و حق بنا بوت۔ او بلوچ استمان ۽ را، چہ اوغانستان او کابل ۽ حاکمانی دست ۽
 چیرا آرگ ۽ موہ رستہ نصیرخان نوری ۽ را چہ وتی جوانیں کرد او چہ وتی جند ۽
 خوبیاں۔ و ترا دراہیں استمان ۽ دل ۽، انچو دوست کرت کہ مہلونک آرا ولی اللہ
 عے زانت۔ او آ تاں روچ مروچی نصیرخان نوری او نصیرخان ولی ۽ نام ۽ مشہور
 انت۔

اے بلوچ سروک ۽ دور ۽ سیاسی او راجی حال تانکہ انوگیں دورا شہ دگرانی
 پیمازیات سر بوتگ انت۔ بلے آئی دور ۽ لوزانک او ادب ۽ باروا۔ مارا پیلوی حال
 نصیرخان نوری ۽ آرا ولی اللہ ۽ انچو دوست کرت کہ مہلونک آرا ولی اللہ
 عے زانت۔ او آ تاں روچ مروچی نصیرخان نوری او نصیرخان ولی ۽ نام ۽ مشہور
 انت۔

دربارا جام درک شاعر بوته او ایندگه شاعرانی باروا - مارا حالی جوانیں ڈس نہ
 رسیت۔ بلے انچو کہ مئے گشتانک ۽ سرحال انت۔ ما جام ۽ را اگن دراہیں دور ۽
 نمائندہ بہ زوریں تو وت شعر و شاعری جوانیں حالورے مارا رسیت۔ او شاعری ۽
 بازیں لیکہ دیما کایت۔

جام درک نصیر خان نوری ۽ دربار ۽ شاعر ات۔ او آ وهداں سرکاری زبان
 فارسی ات، او گیشتر شاعران ماں فارسی زبان ۽ شاعری کرت۔ او بلکنہ ہیے سوب
 انت کہ آ دور ۽ مارا بید جام ۽ دگہ اے ڈولیں بلوچی شاعر ۽ حال نہ رسیت۔ بلے
 جام درک ۽ سرکاری زبان ۽ بدل ۽ اولسی زبان زرت اے آئی اولی خاصیت انت
 کہ آرا چہ ایندگہ درباری شاعران جتا کنت۔ او مستر کنت ایشی ۽ ابید آئی شاعری ۽
 اندرا درباری یک جبرو حالے نیست۔

او پدا جام درک نصیر خان ۽ ایوک ۽ دربار ۽ پلہیں پتر ۽ ہمراہ نہ بوته۔
 بلکنہ من جنگ ۽ حوناکیں او ناوشیں پڑا ہم آئی ہم کوپگ بوته او چو ایندگہ
 سرچاری ۽ وتی ڈیمہ ۽ دیمپانی ۽ کنگ۔ بلے آئی شیر او شاعری ۽ تما اے ڈولیں جنگ
 و مڑائی گندگ ۽ نہ ایت۔ اگن چہ ڈیمز وتی کتاب ۽ گوشتیت کہ جام درک مشہور زحم
 جنے بوتگ ۽ نوری نصیر خان ۽ لشکر ۽ گون بوتگ۔ او پہ وتی زحم جنی او سرچاری ۽
 نامے در آرنگ۔ زانگ نہ بیت کہ جام ۽ وت دربار او جنگ ۽ باروا شیر نہ گوشته
 یانکہ آٹھیں دردانگ ۽ سوچوکیں غمان، آئی ٹی اس دل ۽ را دگہ ہیچ موہ نہ داتہ۔

کہ دگہ نیمگا ہم وتی خیالانی مرکب ء بہ تاچیت۔

جام درک ء شاعری پہ وتی مہرانی بانک ء توصیف ء پُر انت بے آئی
توصیف دگہ وڑے کرنگ او بلوچی زوان او شاعری ء را نوکیں و نازرکیں خیال ء
دشیں چہرے دانگ ات۔ سمین او جڑان ہر شاعر آرا ہما وہدی تب ء شعرانی سکین
داتہ۔ بیگاہی کوش آئی سراکشیت آئی دل دوست ء ترانگ ء کپیتہ بانگی نود آرا
چن گلگیں ارس بنت۔ او بشامی جڑانی ہوراں گوارنت و نہ بُر انت چچ برہ شاعر ء
دوست ء ترانگ ء دوردینت تو ہے ڈول ء سمین ہم جام آرا آئی ماہ رنگ ء بیکانی
دشیں بوا دنت۔ تو آگوشیت۔

جی سمین بے پول ء بہشتی اے

اچ لطیف ء تہ پھلوا کائے

گون گل ء دیما میل کتے دوشی

بوئے شہ بیکان زرنگے دشیں

اے بو آئی چہ ہما دوست ء بیکان زرتہ کو پر آئی جتائی ء غماں شاعر من

کیرانی انگریں آسان سوچیت او۔

بیقرار انت ما نیم شپی پاساں

(پہ) ماہ رو ء وشد لیں نیاداں

ہے نیم شپی پاسانی بے قراریں دل ء سہڑینگ ء پہ آمرو ء نکش ء گروکانی

گرندگ ۽ گندیت۔ تو شعران چوش دردی شلینیت
آحتکنت کندان ۽ گردک دوشی

کیهونی ۽ شه مجلگه ۽ پارا

نکش دوستانی داتگش مارا

دوستانی نکش اش چون داتگ انت

رسته یک درینے شه دکن ۽ پارا

په گورا استیان عجب رنگ انت

درست مے دوست ۽ دروشم اش گون انت

شاعر اے جراهم جوانیا زانت که اے دل ۽ چیزگیں که آرا ماں استیاں او

گروکاں دوست ۽ دروشم ۽ دنت او چوش گوشیت:

من گنوکاں که گون دل ۽ چیزاں

دل گنوک انت که گون منا چیزیت

چیا که:

من بجان زمزیر مہراں لوٹیت

او چونیں زمزیر مہراں۔

اچ ہمباہاں که مں صداں یکے

مولہ مں گواران ده صدو لکھے

ہے گور ۽ صد لکھی اس ٹک ۽ باز مردم من ر دیں خیالوں پرینتہ کہ آگوشنتہ
کہ جام پہ انچیں کجے ۽ مہراں گرفتار بوت۔ آئی مہرانی گواچی بوت بلے پکائی ۽ گوشگ
نہ بیت۔ اگن ہیرتی ۽ گندگ بہ بیت۔ کہ مارا چہ جام درک ۽ شاعری ۽ مہر و محبت ۽
ہماخیال رسیت۔ کہ انوگس زمانگ ۽ مردم آرا افلاطونی بہر گوشنت کہ آئی باروا
انگریزی شاعرے گوشنتہ کہ انچیں مہرے انت او انچیں لہڑے ۽ درانگازی انت۔ کہ
شپ کرگ پہ استارا کنتے یا کہ شپ پہ صہب ۽ داریت تے دوینانی ہوری پچبر
نہ بیت بلے گندگ او یک بوگ ۽ جذبہ سک ہست انت۔ او تے جذبہ چہ دورا
پرستش ۽ ہدوک ۽ دنت۔ او تے ہدوک دل ۽ ٹپی کنت۔ او شاعر ۽ دل کہ ٹپی بہ
بیت تو وتی دردان ۽ چو بانوری سمہینیت او آئی جند ۽ شاعری چو درینی رودیت او
مہریت او جام ۽ شاعری اے دراہیں خاصیتان داریت تے سوب انت۔ آوتی دور
۽ یکس شاعر انت کہ آئی شاعری پاکس ڈوبرانی انامت بوتہ تال ماسر بوتہ۔

دوہمی بہر

حیالانی آزمان

سنگِ گراں

کہنیں دپتران پٹکا اوں۔ پہ کوالہے ءِ گندُگ ء۔ کہ وتی لہتیں۔ کہنیں کاگد
گندیں۔ اے کاگدانی اولی دوئیں تاک گارانت۔ من نون نہ زانین کہ اوہاں من چے
گوشِ مگ لوئیے۔ البتہ سبھی تاک شہ پنولین ءے یک قولے ءِ بیچ بیت۔ ”ایشیائی
(Asians) اگن اوشتا تہ مندُگ لوویت، اگن رشتہ، مچک بو مگ۔ مچک انت تہ واپ
رو مگ او واپ انت تہ مر مگ لوویت،“

اے قول من وت نہ دانے۔ بے استادے ء کہ مارامیان استمانی سیاست ءے
وانیت۔ ہمائی گوشت گوں۔ نون ہے کہنیں کاگدان ء من نوک کتہ۔ کہ ایشیائی نون
زندگ انت حالیہنی چونہ انت۔ کہ آواجہ ء گوشتہ۔ ایشیائے بازیں قوماں جاہ جنگ۔
ہما قوم ء شہ کلاں، زیات جاہ جتہ۔ کہ آئی بارو ء پنولین ء گوشت۔ کہ ایشراہل کہ واپ
انت۔ اگن ایشی جاہ جت تہ گیدی ء جاہ سرینیت۔ او بکلیں جہان پشوماں بیت۔ دنیا
پشوماں انت کہ نہ انت۔ بے نا کو سام پریشان انت۔

کئے کئے راداب ء کلیت۔ کئے کئے ء جاہ سرینیت۔ بے ناکو بشام و اب انت۔
 سال ء و اب ء نہ انت، قرنائی و اب ء انت چیا کہ آئی شاعر و لوزانت۔ کیفان نوشیت
 دردان شموشیت۔

مے لوزانت ء۔ دراہیں جہد دردانی شموشگ ء جہد انت۔ دردان درمان
 کنگ ء جہد نہ انت، چیا کہ ”خواجہ سرائی“ ء درد شموشگ بیت اوبس، دارو کنگ نہ
 بیت۔

نون تو ءے واجہ ءے۔ زہرگ چہ طور جاہ جنت۔ تو چیا گلگ دار ءے کہ
 مالوزانک شموشتہ۔ مادر دکہ شموشتہ۔ کیف و قدحانی ملارو ء شفقارین مہرانی ساچانیں سنئی
 ء، ماآبلہ پادی کہ یلہ داتہ۔ گڈ ء خیالانی آپسی چون کیت ---

اے مدت سک راج انت۔ سالانی دنزدونج ءے چادر نون سک بزوتہ۔ تان کد
 یات دارگ بیت۔ اوماتاں کد، یاتانی ادیرہ ءے باہوٹ ہاں۔ ادیرہ ء کنڈیس لاش ءے ہڈ
 سڑینگ انت۔ من سیمک نہ اول کہ یاتانی، ادیرہ ء نتھائے جون ء حوں مان بکنیں۔ اد
 یاتانی نیلیں، پچیں آزمان ء سمبر نیں۔

یات چوشینگ ء انت۔ کہ شہ ریک ء جوڑ بیت۔ پر شیت نکت نکت بیت۔ پدا
 جوڑینگ ء سک گراں بیت بے پے یاتانی بر جاہ دارگ ء رشتہانی جوڑینگ المی انت۔ اے
 رشتہ۔ ریک ء پدا یک جاکت۔ اوشینگ ء جوڑ کنت۔ ریک شینگ بوت کنت۔ بے
 پردشنگ ایں، شینگ پدا شینگ نہ بیت۔ دانکہ پدا ریک نہ بوتہ او پے ریک بوگ ء قرنائی
 ، سارتی و گرمی درکار انت۔ اداے سارتی و گرمی ءے رشتہ ء الوک ء ہما۔ شرو، رکت

کنت۔ کہ آراودی کاری گوشنت۔ لوزانکی ودی کاری۔ تو گوشے ہماودی کاری نے لوازکی
 جہداں پد اگون بہ بان۔ بے ودی کاری پہ رٹن، اور ٹن نے زمین ء گوشے قبر۔ یسی
 کلران کپتہ۔ او کلرین زمین ء کشار ستر بہ رودیت گمر نہ کنت۔ اگن گمر کنت۔ چوشنز ء شنز
 شنز انت۔ ہر چون بہ رودیت در چکے نہ بیت۔

او توشہ من در چک، ساہگی وبری در چک لوٹے او در چک، وش زیدین
 زمین، شکلیں آپ، باغ بلچہ، جنتی شے انت۔ او ہے جنتی شے آنی واہگ ء بنی آدم ء را
 جہدی کرت ماپہ باہ دا تگیں جنت ء زران۔ او وتی زند ء جہنم کناں، بے جہدی ء وتی
 گل زمین ء را جنت کتہ۔ دوست گو شیت واجہ خد ء وتی قول پورہ کتہ۔ من گو شین بنی
 آدم۔ وتی آدمی ذات ءے پیلو یس در نگازی کتہ۔ رشتہ وسیالیانی راستیں ودی کاری کتہ۔
 شمد و شیرے جو تا چینتہ۔ اے آئی وتی تا ہنگتیں بہشت انت۔ خدائی بہشت، نہ انت کہ آرا
 گندیم ءے دانگ شہ مرادان بے مراد کنت، شہ شمد شکلیں جو آنی تچو کیس آپان زبہر
 کنت۔

سوریہ! شمدو شکلیں آپانی گل زمین ات۔ من وتو، ماو شادراہ در کن انگ
 ہوتاں تو کجائے من کجاوں، ایشی پسہ ء تودات کنے اونا من اے پسہ ءے شوہاز ء دراہ سر
 گردان آن، بے سر گردانیے آسر چہ انت؟ او چہ بوت کنت؟ منزل ء ہما سر بیت کہ وتی
 منزل ء بہ زانت۔ سر گردان والا ہوش بچ بروتی منزل ء نہ گندیت۔ الا ہوشی ہی ءے
 درمان نہ انت۔

درمان ہمیش انت۔ کہ من وتو دگہ آدگارے اڈجناں، اڈکنگ، لوڑینگ،

پدانا ہینگ، اے جہان ے دستور انت مروچی من، باند اتو پونشی دگہ یکے سیمل ے
 دشیں کنگ نہ منی اور تئی دل ے درمان انت۔ اونہ چا کرے موتک، ہفت
 صدر نگلیں درناہانی بدل ے کاریت گڈ ے موتک ے بدل ہالوپر چا مکنان۔ کہ بیر ے بیر نہ
 پیلو شیت۔ کپنت بیر دسر پنت دنبال او سبزیت سر گلین بولان۔

سر گلین بولان۔ کجام قد حصیں یا بے وائین چمانی سرگ انت۔ کجام بیر پیلو شیں
 ساہتانی اشکر انت۔ او کجام بیر گیریں پنگانی ودار انت اے جست ے جواب ے شہ دو صد
 سالی آہو ے دو دنتانی ے بلوٹ، کہ نون ساہ کندن ے انت۔ او اے ساہ کندن سگارانی
 ساچان ے ہمانو دشنزین ساہگ انت کہ چوحانی ے مر ے شیر رنگلیں سری ے پھک
 انت۔ کہ آر اور او زمانگ ے لیگاریں دست ے نہ ہیچ بر پونگ کتہ اونہ کت ے کنت۔ چو
 بالاج ے بالیتگیں آج ے مدامی روک انت۔ کہ آر اور ے قبریں گوات کشت نہ
 کنت۔

پلے ما کہ بیوارث آن۔ چورہ آن چورہ ے سرادست ے موٹگ ثواب انت۔
 (پلے پہ مورما کئی نا) پہ ثواب و پہ خیر اتان زندگیں ال کسی سنگ ے لیٹینت نہ کن ال۔
 ہے سنگ ے چیرا وتی دست وتی قلم، وتی رٹن، وتی ہرچی داتگ ان، ہی مے وتی نہ
 انت ہرچی ہمائی انت کہ غلاماں میں شہ ازل تاں لہ۔

موتک کہ ہالو؟

لوزانک ۽ پھلیں پتر ۽ شاعر ۽ ٹھکارگے جتہ وتی پر بستگیاں گال پہ مڑائے
 وننت ۽ بلے گوشداروک ۽ دل ۽ بود نہ کت ۽ آئی خیال مردشی ۽ وہ دوازده
 سال پیسر ۽ ورنائی دیوان ۽ شت ۽ آئی مارت ۽ کہ آروچانی لہڑنون وتی ساہ کندنی
 ساہتاں سر بوتہ ۽ دیوان ۽ پاگواہ ۽ گوشداروک ۽ رائونیتہ واجہ وتی خیال ۽
 سہراکن ۽ گوشداروک حیران ۽ ہبکہ اتہ چے بگوشیت ۽ آتیا پہ لپرزگی
 درائینت ۽ ”واجہ من اے موتک کہ اشکت من سدک بوتوں ۽ نون شاعری
 ہم وتی گڈی کندگ ۽ انت“ ۽ شاعر برانز گپت ۽ تو زند ۽ زمیل ۽ موتک گوشے،
 ہالونی گال ۽ موتک گوشے ۽ بابا ۽ شاعر پہ گوشداروک ۽ زانت ۽ راکندگانت۔

کہ بزرگ موتک او ہالو ۽ فرق ۽ نہ زانت او آتک لبرانکی دیوان ۽ براہ بوگا ۽ ار
بزرگیں گوشداروک گریوگا ات۔ پہ شاعر ۽ بے زانتی ۽ ۽

دیوان ۽ پاگواجہ ۽ گوشت ۽ ”گوشداروک ۽ بل ات وتی گپ ۽ کنت
شاعر دیوان ۽ گڈ سران وتی لیکھاں درشان بکنت“ ۽ شاعر پدا زہر گپت ۽ ”من
کسی لیکھاں نہ منیں ۽ من وہد ۽ مستریں شاعروں من وت لیکہ ٹاہنیں“ ۽
بزرگیں پاگواجہ ملامت بوت ۽ بے چوں کنت۔ لبرانکی دیوان ۽ پاگواجہ شہ سیاہی
دیوان ۽ پاگواجہ ۽ زیات رپک لوٹیت ۽ عے توک ۽ گوشداروکے ۽ درائنت ۽
واجہ شاعر! پاگواجہ ۽ تئی لیکھانی خبر کت۔ دوہی چ کسی گپ ۽ نہ کرت ۽ گڈا
شاعر تہمت ۽

واجہ من اے گلان پہ زانت موتک گوشیں۔ ہر گالے توپہ ٹہکارگ بوانے
آئی مانا اے نہ انت۔ کہ آوشی ۽ زیمیل بنت۔ من اے گلانی تھا آ لہڑ ۽ نہ
مارگاؤں۔ کہ آرا زند ۽ لہڑ گوشت ۽ اے چو مردگ ۽ سردیں جون ۽ انت۔ کہ
یک وہدے ساہے ماں بوت۔ او خون رنگیں جون ۽ ہمراہ موتک ۽ ابید چے بوت
کنت ۽ نوں آگن شاعر وتا شہ وت پرامی ۽ درکرت نہ کنت۔ من چون کنیں۔ منا
وترا اے وت پرامی ۽ جندم ۽ دور دات نہ کنیں ۽ عے وت پرامی ۽ داب
بروکیں کیف انت ۽ کہ شاعر ۽ دراہیں خیال و فہم ۽ مارگ ۽ راہ ۽ بند کرنگ
انت ۽ آرا پریانی دنیا ۽ برنگے آوترا اے دنیائی مردے نہ لیکیت ۽ ہرچی گوشت۔

آئی مانا نیستہ آگن است انت سہ پہ وش تہیں ، وش وہدیں ، وش دلین ، سیریں
 سینھاں کہ دوہمی ۽ پوریات ۽ ورنستہ دوہمی ۽ ہون ۽ چو زراگ ۽ چونستہ او
 پرور بنتہ او چو شاعر ۽ پریانی دنیا ۽ نندنتہ بلے آتہ بالینی پریانی دنیا ۽ انتہ
 بزگیں شاعر ۽ شاعری ۽ مرگ آگن اوداں بال بکنت سہ تو بانزل ۽ سچنتہ من
 ایشرا موتک گوشیں کہ اے منی زند ۽ نفی ۽ کنتہ مناکشیتہ بوتارا زندگ کنت سہ
 من گوشیں ہرچ فن کہ منی ٹک ۽ زند ۽ درانگازی نہ انت سہ او شہ منی ٹک ۽
 شاعر ۽ دپ ۽ سہ آ موتکے پمن سہ پہ مزن لاپیں بوتار ۽ ہالوئے بوت کنت بہ
 بیتہ شماوت بگشات من ایشرا موتک لیگ ۽ ردوں سہ ؟

نون شاعر ۽ دپ ۽ کجام پاگواجہ داشت کنتہ آ چو دیگ ۽ لڑاتہ واجہ
 من انچو کہ پیرا گوشتگ اتہ پدا ہم گوشیں من چچ کس ۽ لیکماں نہ منیں۔ او
 شاعری پہ چچ طبقہ ۽ نہ انتہ پہ چچ ٹک ۽ نہ انتہ پہ چچ وہدا نہ انتہ شاعری
 ابدمان انتہ دائم انتہ پہ ہر وہدا انتہ پہ ہر کس ۽ انتہ کہ آرا سرپد بہ بیتہ
 آگن سرپد نہ بیت مہ بیتہ چیا کہ شاعری و تراچ مقصد ۽ تابع دار کرت نہ کنت سہ
 شاعری او آرٹ پہ چچ لیکہ ۽ دیمبری ۽ وسیلہ ئے نہ انت سہ بزگیں دیوان ۽ دراہیں
 مردم حیراں وہبکہ انتہ کہ اے چونیں کارایت کہ شاعری پہ چچ مقصد ۽ نہ انت
 او گڈا۔ اے دراہیں دیوان ۽ ٹاہینگ ، لوٹاہینگ او شاعر ۽ پہ بچکند و اداکاری شیرانی

یکے ء شہ دیوان ء شاکارگے جت و گوشت " نا واجہ چونہ انتہ شاعری ء
 ہر وہاں مقصدے بوتہ سے او آ مقصد انگت است انت سے آ اش انتہ کہ شاعر
 و ترا تاں دیوانے ء سر بکت سے گو سنگیں وہاں بادشاہانی دیوان ات سے مرد چاں
 سردارانی دیوان انت سے سیٹھانی دیوان انت سے او ہر کس ء را کہ اے ہم نہ
 رسنتہ مئے وڑیں بزگیں مردمانی دیوان انت سے او دوہمی شاعر ء مقصد اے ہم
 است انتہ کہ آرا داد بہ رسیتہ تری بادشاہ ء خلعت بہ بیتہ سردار ء نخی یا
 سیٹھ ء شراب سے او مئے بزگانی مستریں داد دپی "واہ واہ" انتہ اگن ما ایشی ء
 دنیگا ہم کنجوسی بکناں، گڈا پہ شاعر ء او پے جندا ہر دوکاں شر نہ انت سے "

دیوان ء پاگواجہ ء فیصلہ دات و گوشت " باید تہ ہمیش انتہ کہ دراہیں
 شاعر ایران ء بروننتہ کہ اوداں ایرانی بادشاہت ء دو ہزار چنچ صدی سال ء شادہ
 انتہ او شاعران ء داد ء رسگ ء مزنیں موہے رست کنت سے اگن باڑوئے نیست
 او شت نہ کن انتہ گدا سرکاری مشاعرہاں بروننت کہ اووان زر رسیت و سرکاری
 ملازم چو باڑوئی بچکاں سے بے مڑاہ ء واہ واہ کن انت سے دگہہ بران شیر و لہزانگی
 دیوانان پہ شرگداری او شرگندی ء دارگ مہ بنتہ چیا کہ لہزانک ہر صورت ء لہتیں
 لیکمانی پابند انت ۔"

شونکار ۽ نام ۽

تو گوشے پہ اولس ۽ نبشته کن۔ پہ کجام اولس ۽، پہ ہما ماہ ٲاکیں اولس ۽ یاں
 پہ بے نامیں اولس ۽ ہما اولس ۽ کہ روژنائیں روش ۽ گنجیں بادشاہی ۽ بکت ۽
 روچ ۽ ٹک نہ دنت۔ ہر سرگلیں بیگاہ ۽ بے برکت بیتہ شب آرا ایر بارتہ۔
 تماریں شب بیت کہ ماہکانیں ہر دوکانی دپ چونہار ۽ چچ انت۔ کہ ٹک نہ دانگیں
 روش ۽ ایر بہ برانت۔

چونا دنیا ۽ دود انت کہ سیاہیں شب ۽ دامن ۽ روژنائیں روچ ہر بیگاہ گار
 بیت بے گار بوہگ ۽ سر روبرکت ۽ ہنام ۽ دنت۔ بے ٹک نہ دانگیں روش کہ
 تماریں شب ۽ شنک بہ بیت آئی رنگ چون بیت اے رنگ نہ تو دیستہ او نہ من
 دیتے کننیں۔ گڑا ما پہ کجام دپ ۽ بگشیں کہ پہ اولس ۽ نبشته کننیں؟ او ٹک دانگیں
 روش کہ سیاہیں شب ۽ دامن ۽ گار بہ بیتہ آ باندا چون ٹک دنت؟ بے نامیں
 اولس شہ تو شہ من شہ ہر شاعر ۽، ہر لبراننت ۽ او ہر راہ بر ۽ بے جت ۽ کنتہ
 ایٹی جوریں جواب ۽ کئے بہ دنت نہ منا زکت است او نہ شاعر ۽ زانت۔ گڑا پرچا
 پہ اولس ۽ نبشته بکننیں؟

مے ٹک نہ دانگیں روچ چو شیلے سیاہیں شب ۽ انت کہ پہ روچ ۽ زربیت

بلے روج ۽ آہگ ۽ گوں بیگواہ بیت ، روش ۽ واہگ مئے دلان انت او مئے دل ۽
 واہگ چون شپی کر مک ۽ واہگ ۽ انت کہ پہ روژنائیں ماہ ۽ داریتے ۔ بلے اودان
 پُجگ آئی وس ۽ نہ انت۔ ہیے واہگ ۽ افلاطون ، شیلے او مئے بازیں شاعر مر
 گوشت، مئے شاعر وتی ماہ کال ۽ چو جوہان ۽ امبازیت جوہان ماہ ۽ را چاگرد کتہ بلے
 انگت چر آئی دور انت آرا بانکر نہ کنگے ۔ ہیے دوری لطیف انت پہک انت، آزمانی
 انت۔ بلے ، زمین نند اے آزمانی جبرائ چون بہ زانت۔ اگن مانہ زانیں گڑا پرچہ
 پہ اولس ۽ ؟ گوہارا سردرائی گندان، گوشان کور باتوں کہ گہار سردرائی ۽ دیتہ پہ
 گوہار ۽ سری شوہاز نہ کنان چمانی نوران ندر کنان واجہ حدائی دانگنیں شے ۽ ندر
 کنگ چون آسان انت او شوہاز کنگ چون گران انت بلے پہ راستی کجام ارزان او
 کجام گران ؟ ایشی پسہ ۽ کئے بدنت۔ پسہ ۽ نزانین گڑا پرچا پہ اولس ۽ ؟

من وتی پسگ ۽ زار و چہمالاں کہ بیائے کوہ ۽ پشت ۽ لدیگ آں گوشان
 زہگ تگ ۽ کانت گنداں کہ پس گوں لدیگاں بلوعیں ؟ زہگ حیران انت کہ گوش
 راست گوشت کہ چم ؟ گوشگ راست انت کہ کنگ ؟ ایشی پسہ ۽ من چون بدیاں ؟
 اگن نہ دیاں گڑا پرچا پہ اولس ۽ ۔

بدی مس جہان ۽ چو دودا ۽ دژمنناں مک انت۔ او گر دیت کہ بالاچ کسان
 انت۔ گوں دژمن و بدان من ہنچو کنان کہ بالاچ ۽ گوں دودا ۽ دژمنناں کتہ منانہ
 زکت است نہ کہ منی قلم ۽ را گڑا پہ کجام بلج ۽ قلم ۽ بزوراں یہ اولس ۽ ؟

بلج، غیرت، میار، مژاداری درستانی لیکہ بدل بوٹگ انت نون نہ مرغ شپان
 نیم بال بنت او نہ شہ بالاچ ۽ کمان ۽ تیر درکیت من ماریتہ بلے من گوشت نہ
 کنین اے ہرچی کہ من ماریں۔ آرا لوزانی رد و بنداں دات کہ مکنین۔ گڑا پرچا پ
 اولس ۽ نوشتہ کنین۔

راست راست او دروگ دروگ اے تئی کوہ این خاطر انت کہ اے چار
 سطرانی رد و بندیں گاگدے دیگا اوں۔ پہ تئی نام ۽۔ چاکر ۽ کوہ این خاطر ۽
 گرنی ۽ را بگ ۽ پچی ۽ چرگ ۽ اشتش پہ لہتیں گری این۔ جبراں، اولس ۽ بگی
 این۔ تاکانی سیاہ کنگ ۽ موکل ۽ شہ تو گراں۔ اگن زہر نہ بلے۔ زہر مردم شہ ہما
 کسے ۽ بہ بیت کہ آقہ نہ بیت۔ زہری گوں قہرمان ۽ واجہ ۽ انت، او قہری پر آئی
 غلامان انت۔ ما واجہ ۽ غلامان نہ زہری زاناں او نہ قہری ۽ پرواہ ۽ کنان ہیل ہیل
 انت رد بہ بیت کہ راست بلے راست دراکنت تو چہ گوشے؟ باور نہ کئے؟ اولس
 ۽ دوازده سال ۽ تاکاں بگند رُستہ۔ لاپ ۽ مزن انت بلے سر ۽ کسان انت، مردم
 گوشت کہ زہگ ۽ سرکسان او لاپ مزن بہ بیت۔ آرا بیری بیری (Beri Beri)
 ۽ نادراہی انت ایشی علاج چہ انت۔ ہما وھدی کہ من شون کار اتوں من ایشی
 علاج نہ زانت۔ نون ما چون ترا علاجے ڈست کنین۔ اگن علاج ۽ نہ زانین گڑا پرچہ
 پہ اولس ۽ ترانے بکنین۔

تیغیاں چرتگاں ہندی آل

”دستِ تمہ سنگِ آمدہ پیمانِ وفا“ انت

کہ دہنِ زیرِ آبِ آمدہ پیمانِ وفاداری

کے اولی ٹوک ء نہ نصیت او کے دوہمی جبر ء نہ زوریت۔ اولی ٹوک مئے
مزنین شاعرے ء گالے انت او دوہمی ٹوک ہما سہداریگ انت کہ دپ ءے مدام
”زیرِ آب“ انت۔ یکے وفا ء گپ ء جنت او دوہمی وفاداری ء زنگ ء جنت۔ کہ وفا
شہ دوست ء او وفاداری شہ غلام ء وفابروبری ء لکھیے انت او وفاداری نابروبری ء
ڈکے انت۔ وفا بنی آدم ء وت ماں وتی سیالی ءے ایت او وفاداری ساہ دار ء پہ ساہ
پالینگ ء گزرے انت کہ اے گزر ء ساہ پالینوک پیلہ کنت۔ پہ وتی وا جھی ء جان
دریں درانگازی ء۔ یکے ساہ کشیت ، یکے ساہ ء دنت کہ یکے پوگل انت او دوہمی
آپ انت۔ پوگل جبر باز کنگ لوٹیت۔ بلے دپ ءے چیر آپ انت۔ آپ زندانت او

جبر ساہ انت نہ زندیلہ دیگ بیت او نہ ساہ کشگ الگ بیت۔

مروچی ایں لوزانت ، عے تورواں رہن انت کئے آرا بہ موکیت آ زند
 لوئیتہ ساہ کشگ ء دی باڑا انت۔ بلے زانت کہ آئی قلم آئی دست سنگ ء چیرا
 انت او آئی دپ آپ ء چیرا انت گرا زند ء راہاں چوں درانگاز بکنتہ نہ گرانی ء
 سبزیں کبیر سیاہ تاک بیت او نہ سنٹ پہ برو زنک ء کیت ورسیت زنکافی ساہت
 لٹمیں دردانی گرانیں پاسے کہ آرا ہما کس مارت کنتہ کہ اے ساہت آئی سرا
 گوستہ، بلے ہر سنٹ دستاں چست کنت او شہ وتی رب ء زنک و برلوئیتہ شہ لوئگ
 ء کئے کئے را داشت کنتہ بلے کئے انت کہ کسے ء لوٹا پیلہ بکنتہ

ٹوک پیلہی او نا پیلہی ء نہ انت ، جبر منگ او نہ منگ ایگ انت چوش کہ
 رندانی مراگاہ و منگیر ات او میریں بلوچاں قول کتگ ات ، میریں ہیوتان ء
 گوشتگ ات کہ ہر کسی ڈاچی گوں آئی بگ ء گوں کپیتہ مولاکندگ ء آدیما چریت
 اے نہ قسمت ء ٹوکے انت کہ کسے شہ مولاکندگ ء راہ ء اتک و کسے بولان ء تنک
 ء دگ ء سہ او اے دی قسمت ء جبرے انت کہ چاکر ء لیٹرہ گوں میرہیوتان ء بگ
 ء گوں کپیتہ ہما چاکر کہ گوشت کہ مشکلیں کارانی آسان کنوک انت اے مشکلیں
 کار آئی چوش آسان کت کہ گوشتہ کہ ما اے رنگیں چندی لیژودادان دانگ آں سہ
 بلے ما ایں کہ عے سخی ڈاتارس مشکلیں کارانی کنوکیں ، قوی ایں سردار ء را
 ڈوبارس کہ ڈومبانی دادان چچ گپنگیں حانی ء وتی لوگ بانک کنتہ او شہ مرید ء

شہ بلوچی راج و غیرت و بلجاء درکنیں و ہدیکہ منامنیں کہ ہمیں دردانگیں بلوچ شیر
 ء تاجک تریں و تی دشمار ء ڈومبان ء دنت ما شاعری و دی کاری ء لیکینگیں جہراں ،
 ہارمچی راست زانیں او پدا گوشین کہ چاکر ء حانی و تی کنگ ء پہ اے قول گیری ء
 بجویں سازش ٹاہینتہ او و تی مول ء مول کنگ ء رند و تی قول نئے پیلہ نہ کت او
 بیورغ کہ چاکر ء مرشد شاہ کئی ء را پہ میر باہر خان و آئی بیچ ء ناحق گوندلاں دیگ
 ء عوض ء گوشت تہ چاکر بیورغ ء "لیڑوی چہراں" نہ بست او رندانی لوگ لوگ ء
 نہ چہرہ ننتہ

ہے بیورغ ء ما بلوچستان ء شیر گوشوں او آئی شیری داستان ء انچیں پیے ء
 بیان کنوں کہ رندانی قوی ایں سردار و بلوچ جانی رکینوک ء گہاری رہا ہمانی بروک
 پیشداریں۔ بلے مروچی ایں بلوچ لوزانت، بیچ گوشت نہ کنت کہ آ رہن انت، زند ء
 شوہاز ء پہ ہاسکاری زرتہ یا کہ ساہ کندن ء سہکاری ء ماں ترینتہ۔ بلے راستیں ٹوک
 ہمیش انت کہ مانہ و تی تواریخ ء واجہ ایں او نہ و تی شاعری ء ڈاہی ایں۔ تواریخ لالہ
 ہیتورام ء خنتاں انت او شاعری ڈومبانی منت وار انت، گڑا پرچا، چاکر ء گہار گواہرام
 ء جنک او ڈومبانی، جنتی آں بروبر مہ لیکیں ماکہ شموشتہ، کہ ننگریں بیورغ ء چہ
 گوشتہ

جنتی رُو مال انت امیرانی

ڈومبانی ڈگریں قدح ء شیر انت

بے وائے پنج صد سالانی دراجیں پند کہ زہمانی زبریں زہاں، برات کوشی
 ماں آورت، ڈیہہ بہ باد دات انت، استمان گارکت تمنی کینگ و حسدانی تنک چینی،
 ڈیہہ و غلامی کورجھی ء مئے ہرچی مسٹارووکور دیم کت، مئے تاریخ مئے روایت، مئے
 شدوشان مئے عزت، و غیرت، شہ مازت۔ مارا ہنچو کورچم و کوررژن کرت کہ ما
 درفشوکیں روچ ء چارگ ء باڑا نہ ایں ماوتی تاریخ، دودرہیدگ، لیکہ و مزن شانی،
 وتی شاعری و روایت ء وت مانانگگ ء حق دی دوہی آنی دست ء داتہ او واتراشہ
 ہرچی ء گیشینتہ۔ مئے رژن، مئے زانت او مئے بلوچی ء نیام ء برزیں بیگاہی دیوال ء
 برزیں ساہگ ماں شانان انت رولہ روبرکت ایگ انت رولہ بلگ ء نہ انت۔ پھر
 بوگ ء انت پھرائی سیاہی ء چیرا روچ گار بوان انت او شپ ماں شانان انت کہ
 ساہت ساہ کنڈن ایگ انت۔ زند ء زنکانی نہ انت۔ ساہتاں کئے داشت کنت بے
 وسیں، بے زکتیں او بے زنکیں لوزانت ء وس ء نہ انت۔ اے راستی، چاکردی
 مارات، بے ہما وهداں کہ ہرچی اے بہ باد داگ ات۔ اے مارگ چون یونان ء
 کسمانکی ہیرو ء مارگ ء انت کہ آئی قسمت ء ہمیش انت آرا داشت کس نہ کنتہ
 مارت کنتے او مارگ ء درانگازی ء چوش کنتہ

سیوی گھوڑوی گرداں بات

شومیں گوہر ء ہرجاں بات

گ...

نہ گور ہاتے نے گنداوہ
 شہ ہفت صد بر نگلیں ورنہاں
 کہ پاگ اش پہ کھیبی بست انت
 بورش بے لگام ء تاک انت
 آہاں پہ نشاں یکے نیست
 تیغ آل چرنگ انت ہندی آل

بلے مروچی لوزانت ء وتی ہرچی کہ رہن کتہ آ مارگ ء شہ کجا بیاریت
 ہمتاں پہ کئے بہ واریت۔ نہ ہفت صدیں بر نگلیں ورنہاں بیرانی او نہ محشریں
 تاراجی آئی مارگ ء جاہ سرینیت او نہ چاکری موٹک آرا ارسینگ کنتہ پداوی ٹو
 نگ او نہ منگ ایگ انت۔

تیل کپنگ میں میثانی شوہاز

ماہ تاک ”بلوچی لہزائیک“ ءِ ترکمنستان نمبر منی دیمانت۔ نائب شون کار واجہ یار جان بادیعی ءِ نوشتانک، ترکمنستان ءِ پنجاب ہزار بلوچانی دود ریدگ ءِ چم دیستیں احوال ہما لاءِ، زانت و معلومات ءِ گنج ایت۔ ایشانی درگجگ و یکجا کنگ و ت مشکلیں کار ایت ءِ پدا ایشانی رد ءِ ہدی ءِ چھاپ و شنگ کنگ گران ترانت۔ اے گوشگ بو تگ کہ اے بلوچ ماری ولایت ءِ جاہ مند انت۔ ماری و مری ءِ لوزانی ہم تواری و ہم دپی مارا گوشے نزدیک تر کنت۔ اے ہندار اسکندر اعظم ءِ مد غوش ءِ نام داتگ۔ مے مری کبول ءِ نام چاکرا اعظم ءِ پر نگ سیالی، سالانی حسب ادیر بیت بے دلانی حسب انزیک تربیت۔ پدا واجہ گو شیت کہ اے زر تیشانی کہنیں جاہ بو تگ ءِ حضرت زر تشت ادا آباد بو تگ۔ اے دراہ ”گوشگ“ انت۔ راست چے انت۔ پٹ و پول لو بیت۔ ”ماری بادشاہی“ تاں سے صد سالان دجلہ و فرات ءِ آبادیں میاں ڈیرہ ءِ ہم بو تگ۔ باز گوشت ماری ہما مری ءِ سیال انت اے سیالی شہ ترکمنی سیالی ءِ ہم کو ہن تربیت۔

بلوچانی نسل آریائی انت یا آسامی النسل انت۔ ترکمنی مری آریائی انت باہمی مری یا

معری سامی انت۔ اے دی بید علمی پٹ و پول ء در گھت نہ بیت۔ بے زر تشت، آئی زبان، آئی ء حق ء کیوئی ء کلمہ، کہ کلاں سرماں جہان ء اتک، کل آریائی انت۔ و زر تشت و ت آذربائیجان ء ڈیمہ ء ودی بو تہ، ”اوستا“ و آئی زبان مرد چیگیں بلوچانی زبان ء گوں ہم دپ و ہم در و شم انت۔

ہے نوشتانک دیما گو شیت کہ زر تستانی مذہب شہ ہمودا بچ بو تہ۔ بے تحقیق و تاریخ چوش نہ گو شیت۔ انگت چرے گوشکا یک لیجے صدق بیت کہ بلوچانی ہنداتی مذہب زر تشتی بو تگ۔ آہانی زبان ہم ہے بو تہ۔ و آہانی بود و باش، اوستائی جغرافیائی ہنداں پیتہ۔ و ہے نوشتانکاں ء اے حال دی ماں کہ بلوچانی مستریں بہر مسلمان انت بے عیسائی و دگہ مذہبانی منوک ہم است انت بے آ فرق و تفاوت نہ کنت۔ اے مذہبی رواداری ء جوانیں مثالے انت۔ واجہ ء صدا چہ گیش نک و کلمانی نام داتگ کہ آ پہ لیجہا ایداں سے زبان گو شنت بے اوداں یکیں زبان انت۔ کہ آرا مابلوچی گوشاں و ہے زبان اے درستانی ہجاریو بھوئی ء ماں زمان انت۔ و پدا چہ ۱۹۳۰ ء سال ء آہاں وتی ماتی زبان ء وانینگ بوگا انت و ہر کس وانندہ انت۔ پرے حساب ء ترکمنستانی بلوچ شہ کلاں سختاوریں بلوچ انت۔ کہ آہاں وتی ماتی زبان وانندہ و وانندہ بو تگ انت۔ اشتر اکی نظام ء اے یک مز نہیں دادے ایت کہ اے پیہیں پد منگیں ڈیمہ و راج ہم شہ علم و وانگ و زانگ و تکنیک و ہنراں بہر مند بو تگ انت۔ اے پرما و اب ایت ء پہ بازاں نعرہ ایت ء پہ دگراں سیاسی نف ایت، بے اوداں حقیقت و راستی ایت۔

بلوچ ء راست گو شتہ کہ ”کار پہ کنگ و راہ پہ روگ کٹیت“ و مزبل و سوب

وارانت۔ بے آواں وتی کار کرتہ و سوئی بوتگ انت۔ واجہ نورخان ء نوشتانک کہ اردو ء
انت ہم معلومات ء گنج ایت۔ اود ء بلوچ زانت کارو نویسوکانی نوشتانک پہ مئے چمانی پانچ
کنگ و پاشینگ ء باز انت۔

اے دوئیں ورنایانی اود ء روگ وچہ اوداں اے دراہیں حال و احوال و زانت کاری
ء آرگ و ماہ تاک ء اے نمبر ء درکنگ، دراہ ستا کر زنت۔ باید انت ایندگہ نویسوک و
زانت کار ایشراو یمابہ برنت۔

ترکمنستانی بلوچانی باروا واجہ محمد شیردل بلوچ ء چم شانک، ترکمنی بلوچانی حالانی
جوانیں ڈسے دنت و آئی ء اے مارگ کہ ”تار کپنگیں میس ء گرک وارت“۔ (تئی
دژمنان گر کے وارت) مارا حضرت عیسیٰ ء پہ صیہونی تیل کپنگیں میثانی درگجگ ء چین
ء روگ ء جوزہ ء ترانگ ء گجیت۔ ماعامی آل آپنمبرے ات۔ بے پہ وتی راج و قوم ء
سنگیں و تیل کپنگیں پسانی درگجگ و نز آرگامہ تاک ء جمدوتی مٹ و انت و حالینی بے
درورانت۔ من آہاں مبارکباد دئیں ء منی دعانت کہ آسوب و شادکامی و مرادانی
مزل ء بچند ات انت۔

سیسی بہر

چم شانک

نگدکاری

اے رند نہیں سالتاک ہزار دستا کرزیت گوں کردے نزوریاں۔
اے تاک بند مئے لوزانکی زند ۽ نوک باہندیں واب ۽ پاداہنگیں زہگ
ایت۔ چیدگ ایت کہ چہ آئی اسی زیند دیم پہ نوکیں منزل ۽ سرگیت شے نگدیں
دجوریں گالور۔ مے راجی و لوزانکی زندے آدینک۔۔۔ چو جور ۽ تمل انت۔ بلے
مرد نادراہ انت۔ گہری تپ ۽ گپنگ۔ چون کنت۔ گردر نہ وارت۔ مریت۔ مریت
بلے دارو نہ وارت۔ زانت کارانت۔ ڈاکٹر چے زانت۔۔۔
باشمی ۽ گال سُتگلیں و برتگلیں دل ۽ پاہر ایت گوستگلیں وهدانی
شموشتگلیں بلے نہ شموشتگلیں یاتانی و آیوکیں بلے چ سر نہ بوکیں ایتانی لہز

ایت۔ جوانیں شاعری کہ ایلٹ پھکیں شاعری گشت شد و جوانتر چون بیت۔

منزل ۽ مسرادانی من رساں ہما روج ۽

من بزاناں گار انت دل دل بزانت گاراں من

شاعر انت کہ شاعر نیا راہ پیش داریت۔ نگد کار نہ انت نگد کار تہ وتی کیلواں

چہ شاعر ۽ شاعری ۽ درگجیت۔ اے جاوڑے انت۔ تو ہے رنگیں جاوڑے۔ اے

گال ۽ ماڑی ۽ برزتریں کنگر ہے شعر ۽ تہا درا بیت شیلے ۽ نظم گیر گیت۔ منی

مطلب و ”دیم پہ دیمی“ ۽ مانا ایش انت کہ ہر جوانیں شاعری چہ اے صفت بے

بہر نہ انت۔ اے براہ ۽ زیات کنت۔ نامور نہ کنت۔ اے گال ۽ چہ شیلے ۽ لچھ ۽ یک

پہما باجے برتہ کہ ایشی اندرا پیلوں نامیتی نیست۔ بلکن ”اوست ۽ اوتاک“ دی

ودی بیتہ ہے اوتاک انت کہ ”ورد و دوراں“ سائینگ او انگاراں سمارینگ

پرمانیتہ بے گمی ۽ زرد ۽ مرگ گوشت۔ دیم پہ راجی زندا کشت۔ جویں گال تاریخ

ماہینوک عس گال انت۔ عطا تہ شاعرے۔ شاعری تران کنت ما پُہ نہاں۔ باریں

دگہ گالے بگش۔ تہ گشت دُریں گفتارے، شہدیں شراب ایت، بے شاعری ۽ را

آئی جندے شاعری ۽ را۔ گران تر کنت۔ اے رندی روج ۽ واجہ ۽ شاعری ۽ را

گراں تہ کُرتہ۔ ہنچو پٹے پہما بے بیرگاگراں نہ انت۔ سنگیں دی ہستیں آئی ہر دُریں

گفتار۔ آئی شاعری ۽ مزن نامی ۽ دش نام و نادر تر کنت۔ ”کجا درفشگانت روج؟“

چونس بول ایت۔ پُوسے دُریں گالانی اندراں رجاں۔ اندریں دنگ۔ من جوش و

چوئیں کشکان و رنگ راہاں رواں۔ پراہ و شائیکانیں دگ ء نہ۔ منزل ء سر بیت۔
راستی ء روج بُن تُرشک ء گندیت۔ تُرشک تہ گار کنت۔ روج ء گندیت۔ کجا منو
نئے کل۔ مرد و محبت ء لوگ ء سہ ہما دوار و ہما ہنداں۔ کہ وش نیانکی وشکان ء
پیگورانی ٹپ دراہ بنت۔ پہ شارے پلوا سہ۔ پہ وشی دوت من وتی ء مرہم ء سہ
ہرکس ء تب ء مہنو ء پری زانت بزانت۔ بلے من مہنو ء زیبائی محبت ء یک
نشان ء (Symbol) زانتیں۔ راستی ء روج انت۔ من شاعر ء دل ء درفشگانت ماں
چشیں شہد و شکلیں گفتارانی اندرا درنگاز بیت۔ اے لُچھ مئے نوک باہندیں شاعری
ء ورنائیں و مدام زندگیاں یک ہنچیں ٹکرے کہ وھد ء زوراکیں دست ایثرا گار
کرت نہ کن انت و اے مئے لوزانکے چم و پونز مانیت اکبر ء لُچھ بیزاری ء یک
تُرنندیں چہاڑا ایت۔ بلے گوش کرت انت۔ کے گوش داریت کے زانت۔ بلے فریات
کنت سوب ء تستگیں امیت ودی بیت۔ بلے دلپر شگی زیات دراکنت۔ خدا خیر کن
چونا جوانیں لُچھ ایت ! مراد ساحرا کہنیں قصوے پہ نوکیں یلاں جوانیگا آدرنگ
کہنیں شراب ایت۔ من نوکیں شیشگان ماں کُرتہ۔ عطا ء کیف بستگیں جڑ نہ انت
کہ چو ماہکاں تلوسنت بلے سرپ بستگیں بلوچاں کہ دت مس دت ء زچک پہ زچک
نتہ کہنیں دفترانی جوریں نہ وشی ء۔ شموشگ نہ بیت او ہنوگیں زندے
نیزوری ایت باریں گاروگسار بیت یاں گارگسار کنت۔ وھد دت حال دنت۔
واجہ طاہر بلوچی زوان ء باروا جوانیں پٹ و پول ء کرتہ۔ او اولینیں

نوشانک انت۔ کہ سانسى رنگا پيش کنگ بوتہ۔ امیت انت واجہ ویم ترا وتی قلم
 نہ پلنت۔ مہر علی ء "شاعری" ء باروا من واجہارا ہمنکہ گوشیں کہ والتیئر روسو
 گوشتگ۔ واجہ ء شاعری ء یک پنادے زرتگ و پدا ایشرا ہنچو عام صورت کتہ
 کہ گوشے شاعری ء پنج ہمیش انت۔ او بازیں فسات جیڑھی چیزے ماں انت۔ کہ ہر
 شریں نگد ء بے تام کنت۔

شپ چراگ

ملا فاضل وتی مہ گوئگ ۽ گوشت ”رحم کن شپ چراگ سرادانی“۔ ملا فاضل ۽ سرادانی شپ چراگ ۽ پرآئی رحم کرت یا نہ کرت۔ بلے بلوچی اکادمی ۽ پے بلوچی زوان و لوزانک ۽ رحم کرت۔ او سرادانی شپ چراگ ۽ آماچیں دل ۽ درآحکس گالان ۽ بزبان بلوچی ۽ درگالین شاعر ملافاضل رند ۽ شعران ۽ شپ چراگ ۽ نام ۽ کتابے کرت او آہانی شنگ کنگ ۽ وش نامی کنت۔

اے شکرگالیں بلوچ شاعر ۽ شعر واجہ بشیر احمد بلوچ ۽ چنگ و نزارنگت واجہ بشیر ۽ ساری ترا جام درک ڈومسکی ۽ گالان ۽ چنگ او نزارنگ ات او بلوچی اکادمی آکتاب ”درچین“ ۽ نام ۽ شنگ کنگ ۽ نیک نامی ہم پوت زرنگت۔ بلوچی اکادمی او واجہ بشیر دوئیں۔ پے اے ڈولیں نیکیں استمانی خدمتاں الم ۽ سازاگ

کرزنت۔

بلوچ پھولیں نکلے انت۔ دشت و گیابان او کوہ و اگاران ننگ ء پھرنديت
 آرا وتی ننگرين کوہ چو کوٹ و کلانان دوست انت، ہو دوست ء پرچامہ بنتہ آئی
 کہ پہ سگار ان گپنگ انت۔ وطن دوستی او وتی مائیں گل زمین ء پہ داشتگیں تے
 لہزین مہران آرا چہ نوکیں دنیا ء کمیں دور داشت۔ تے دوری ء سوب ء اے
 استمان چہ وانگ و نوشتگ ء زہر بوت۔ او بلوچی شاعری ء سبتگیں در و رپتگیں
 لال ماں کتاباں مچ بوگ ء بدل ء پاکیں ڈوبراں پہ امانتی قبر بوت انت او پہ ہما
 نور درزنائیں صعب ء، چم و چار بوت انت۔ کہ آاشرفی ء اے پھکیں چانگاں چہ گار
 و گساری ء لنج و تھارین شپان در بکنت۔ نامداری او مہر ء بانور ء سیری ستھان
 بخت۔ او بلوچی ء وتی ء بہ سمبھنیت بلے بلوچ ورنابانی اے چیر و اندریں گوہر قیمتی
 آئی پٹ و پول ء نیمگا سرد مہری نادلگوشی او بلوچ اکادمی ء ہرچے کم و باز جہدے کہ
 اے پلوا بوگ۔ آہانی چوش دیر دیر ء دیم آرگد و شیں مستگ نہ ینت۔ لوٹیت
 کہ بشیر ء ڈولیں دگہ چندی ایں ورنادیم بیانیت کہ اے گاریں لال و آکوٹاں کہ
 ماں پیریں ڈوبراں پہ امانتی قبر انت۔ در بکن انت او کتابانی صورتا بلوچی زوان ء
 رکینگ او سرجم کنگ ء "بشارت" ء بدینت۔

بلے چہ کوریں چما پٹے ارس باز انت او ماں اے ڈکال ء یک کتابے ہم
 در آہگ باز دلہڈی این خبرے انت۔ چیا کہ اے ڈولیں دل پھکیں جہدانی تھما سکین
 دیگے انچیں زور اکی تے است انت کہ آوکیں و شیں روچانی جہدانی مستگی ء دنت۔

ملافاضل ۽ شیرانی اے دفتر ۽ سرناک گون مکران ۽ نامداریں دوج

”پرائیز“ ۽ آرٹ پیپر ۽ سرا انچو چار کنڈنت کہ گوشے فاضل ۽ ماہ گونگ ۽ گندیم
گونگیں بدن ۽ نرمیں پشتک انت۔ کہ بازین ۽ چہ دین ۽ زہر کفنت۔

کتاب ۱۷/۸-۲۲ ۽ کچ ۽ چاپ کنگ بوتہ۔ کتاب ۽ بہا پنج کلدار انت۔ منی

خیال ۽ اے بہا کمیں زیات انت۔ چیا کہ اکادمی ۽ باید انت کہ اے ڈولیں کتاباں

باپاری لیکمان شنگ مہ کنت۔ بلکنہ زیات ۽ زیات عام مردم ۽ رسگ ۽ لیکہ ۽ ایشاں

شنگ بکنت۔ کتاب ۽ ۱۸۳ تاکدیم انت کہ چریشاں ۳۲ تاکدیم ۽ ملافاضل ۽ زند ۽

حوال بیان کنگ بوٹگ انت۔ منتگلیں ۱۵۲ تاکدیم آن۔ ملافاضل ۽ ۲۳ دراجیں و

گونڈین شعر تالان انت اندازن دوازده صد رد ۽ کساس مچ کنگ بوٹگ انت۔ انچو

دراکنت کہ زانت کاریں نز آروک ۽ بازین شیر کہ چیزھی بوٹگ انت آہان ۽ یلہ

دائگ نہ تو ملافاضل ۽ شعرائی دقرا اینکہ کساں نہ انت۔ اگن گیشتر پٹ و پول کنگ

بہ بوئیں تہ زیات شعر دست آہگ ۽ جزمیں امیت است انت۔

بگوشے کتاب اشتاب اشٹاپ ۽ شنگ کنگ بوتہ چیا کہ کتاب ۽ بید سرناک ۽

تھی تاکان بیج جاہے ۽ نہ کتاب ۽ نام او نہ کتاب ۽ رد و بند دیوک ۽ نام نوشته کنگ

بوتہ کتاب ”دہاٹ پر ٹنگ پیپر“ بزان اسپتیں چانی گاگد ۽ سرا چاپ انت بلے

کتاب چو جلوہ ناک نہ انت کہ سرناک انت۔ اے نیزوری فاضل ۽ شیر کنیں گالاں

چیر نہ داہگ وانوک، وانگ ۽ وهدان اے نیزوری ۽ شموشیت۔

وانوک پر چا بے سُدھ بیت آئی دیما بلوچی شاعری ۽ ہما شہموکیں چراگ ۽
 گال انت۔ کہ آئی و اب فاضل ۽ مکھیں مات ۽ چر آئی ودی لوگ ۽ سر دیستگ ات۔
 پیلیمیں صد سال ۽ رند ہم فاضل ہما پیما زندگ انت کہ وتی جند ۽
 دور باریاں بوتگ۔ اے نمیرانی پر آئی رثن و حیالانی ساڑاگ ۽ مستریں ثبوت
 انت۔ آئی رثن ۽ بلوچی شاعری ۽ ہما چراگ بوک کرت کہ تاں گیدی است انت۔
 آرا دور و زمانگ ۽ ترندیں گوات و ایروپ کشت نہ کننت او آ ماں مہلوک ۽
 دلان دافمی بلیت۔ او رثن و خیال ۽ دنیا ۽ روژنا کنت۔

ہرجوانیں شاعر وتی دور ۽ انچیں نشک ئے ماں وتی شاعری ۽ کشیت کہ آ
 آئی جند ۽ دور ۽ نشوداری ۽ ابید آوکیں دورانی بابت ۽ راستیں جبران گوشت گون
 ملا فاضل ہما دورا پاداحت کہ کماشیں سراں دنیا یلہ دانگ و شتگ اتنت۔ او
 بلوچانی تہا ناتپاکی ۽ مزنیں ہیروپے آہگی ات۔ فاضل ۽ اے چیزمارت او گوانک جتہ

عاقلاں ساساکن انت کہ کشیتگ جہپاں سرے
 پر نشان پیداک نہ انت مات کوہ دُبرزیں تہیرے

او

چو بادشاہ و تا بُرزلیکت بزگرے

تھے بُرزلیکی ۽ شومی ات کہ

قائمیں راجان نہ منت یک کماشیں مہترے

ۛ فاضل ۛ بلوچاناں آہانی نامداریں تاریخی کارپدانی ترانگ دات و گوشت ۛ

جی ہما باریگ کہ حلب رند ۛ جاگہ ات

بو سعیدانی شہر ہزار گنجیں باگچہ ات

زر ۛ زمزیلی تھنگاں میری تاکچہ ات

بوران جلوان وشیان پہ جنگ ۛ چھچھ ات

آئی ۛے دراجیں شیر ۛ تما بلوچانی نامداریں کارانی سرجمیں پیراے دانگہ

چاکر بیسبرگ او بانک بانڑی ۛ زحم جنی، سندھ ۛ ٹالپرانی حاکمی، او وت دلی ۛ تحت

گرگ و ہمایوں ۛ دیگ ۛ حالوار چو بیان کرنگ انت ۛ

جنگ ماں ایران و مشہد سالے سربر ات

زحم جنیں بیسبرگ ۛ شکار شاہ ۛ دخترات

ۛے ڈولا

سی ہزار موسائی عمر کوٹ ۛ لشکرات

سندھ ۛ ٹالپران پہ حضور کلیں نوکرات

او

بانڑی پہ توکل و مردی لانچینگ

گوں بزرگی سرچوٹوان جھنگ

دلی ۛ گینگ ۛ بادشاہے چاکر کنگ

بلوچانی کارپدانی بیان کنگ ء رند آئی بلوچاناں جو نصیحت کرت

منی نصیحتاں بر حقیقت باور کن ات

مہر و دوستی ء نیکہ پہ سیم دزر کن ات

مولیں تاواناں کش ات کاران شر کن ات

دژمنیں مرداں گرت سنگ و سر کن ات

چہاں گوں ڈاڈوی کمندیں گٹان کن ات

او پدا توار پر جتہ

ہر کس کہ رند رانت گر حقیقت ہمراہ بہ بہت

پہ مسر و دوستی ء تپاک و بیجاہ بہ بہت

آسک ات کہ اگن اے قوم تپاک بہ بہت تو ہما دور باریاں پما کاریت

بلے کس ء آئی گوش نہ داشت او نیٹ بے سری او فاضل ہم اے خبر مارت او آخر گوشت:

ہ بس کن او فاضل عاقلان کئے یار کنت

میشگ گوں پولامیں کڑیاں کار کنت

فاضل ء دل را وطن دوستی ء مہران ٹپی کنت او آئی دل چو چنگ ء

تلوسیت شہ پر آئی سہڑینگ ء فاضل قول کرت۔

ہ من غمانی رنجینگ این اولاک نہ باں

قول انت کہ نوکیں آگادرے اڑکنان

آئی زانت کہ

سے غم خیالے او عاشقی چاڑے
اے دگہ شغل او آدگہ کارے

عاشق تہی او غم دوئیں آئی شاعری ۽ بہر انت او آئی شب چوش گوشت

سے شب کہ چاریں پاس انت

گم چار قسم ۽ گوں من انت

قسمے چہ یا کو بی خیالان زیات تر انت

قسمے چہ نوک سندیں کڑی سنداں تیز تر انت

قسمے چہ الماسیں پلک تراشان نیش تر انت

قسمے چہ گران باریں گرابان سنگلیں تر انت

گران باریں او سوچوکیں عثمانی سرد کنگ ۽ آئی عاشق طبی شاعری کرت

تلوسوکیں دل ۽ سہرینگ ۽ آئی دابانی گلیں مہرنگ ۽ طوطی زمیل او دش توارین

باگانی کبودر قاصد کرت او دیم دات او آئی توصیف اے پیہمیں بے مٹیں گال

پر بست انت۔

ہر وہد داب کنت نودی شل

گندیم گونگیں گر کی تل

استیں وپیہا پیں ترونگل

فاضل ۽ تیوگس شاعری چه ھے ڈولس نوکس خیال او چہر او شبس (آ
 واستعاره) ۽ پُر انت۔ آئی بلوچی شاعری ۽ را انچس گنجے دانگ کہ چدوسر کس
 نہ دانگ ات، ہاں البت ہما ڈوبہ کہ ملٹن ۽ انگریز ۽ جن انت، ہم اے ڈوبہ
 ملافاضل ۽ جت کن اس، کہ آئی درآمدس لوزکارمرز کرتگ۔ بے لوز انچو نماہ
 انت۔ کہ مردم ۽ دوست ہم بنت۔

راست ایش انت کہ ملافاضل ۽ شاعری، زانت، شررنگی، وش زیم
 نوکس خیال و سیم، شیرکن وش نامی، شبس و چہر ۽ انچس جلگہس بے گواز
 زرے انت۔ کہ آئی تہا گوہر قیمتی انچو بازی ۽ تالان انت کہ روپگ نہ بنت،
 لوزانک ۽ تنسیگیس ہرول ۽ ہوشام ۽ پرپوشنت۔

سالٹاک اولس

اے وھدی اولس ۽ سالٹاک منی دیما ایر انتہ اولس ۽ بزبان ماہ ٹاک
اولس ۽ وتی زند ۽ دو انزده سال گوانزیننتہ او نون سیزدھی سال ۽ وتر ۽ سرے
کرتہ

ماہٹاک اولس ۽ اولی سالٹاک ہما وھدی دراہت کہ من و اولس ۽ ہنوگیں
شونکار ہر دوک کلج ۽ وانگا اتالہ اولس ۽ ہما وہد ۽ شونکار لالہ امان ۽ مے دلہدی
کرتہ مارا ٹوینت و گوشتہ کہ اے ماہٹاک ۽ وتی بزبان سرکاریگ انت بلے پہ بلوچی
زبان ۽ انت پریشی نبشتہ بکنے ۔

مے لبزانگی دیوان ۽ کلج ۽ جوڑ بوت ورنہان وتی شیر آزمانک و شرگداری
سیلگ آورتنتہ او دیوان ۽ وانڈت مے مستریں براعیں لبزانت اے دہوانا

ساڑی اتنتہ مارا سوج و سرا اش کرت او آ ویدی اولس ۽ تاکاں کلج ۽ درنہانی
جوان جوانین شعر، آزمانک او ردانک و دی بوتنتہ آ ویداں مارا گوں اے بلوچی
ماہتاک ۽ ہنہیں ہدو کے است ات کہ آ لوزان تما بیان نہ بیتہ

بلے مروچی مس اوں کہ ہندی شنگی کارگل ۽ کار مستران اولس منی دستا داتہ
او منا گوشگا انت کہ من پریشی چم شانکے نبشتہ بکنین او شہ توار جاہ ۽ شنگ بکنیں
شاکہ مس اولس ۽ شونکاری یلہ داتہ اے اولی رند انت کہ مس اولس ۽ ونٹہ او پہ
لاچاری چیا کہ منا چم شانکے شنگ کنگی انت مس آروچانی آوانی حب و ہدوک ۽
گندین او مروچی ایں بلے مہری او سرد مہری ۽ گندین من نہ زانین پرچا چو بوت؟
اولس ۽ کہ وانین منی جان ۽ پٹ پاد کانتہ کہ اے بے سرد مہری انت کہ مارا پہ
اے بلے نوبتانیوں رسینگتے

اولس ۽ سرناک شونکار ۽ بلوچ تہی ۽ شوندار انت۔ گونڈین دنگ ۽ دیک
۽ گون، ماں بلوچی دوچی ایں جبران انت۔ او دیک اے ہم ہماں پچان انت چون
وش کنگ ۽ انت۔ کسانین چک انت۔ پہ آوکیں و شیں روچاں، بلکنہ چوچ
کنڈگان انت زہگ و گونڈواں کہ دیک او لیبو رست آرا جہان ۽ دراہیں شے او
تیوگیں مڈی دست کپت انت، بلے رستگلیں مردمانی دل پہ لیبوں نہ سہڈیت۔

مردم اولس ۽ نوشانک و شیران کہ دانیت آرا ہنچو گنگ ۽ کیت کہ ما
نویوک انگت وتی وانوکاں پہ لیبوں ۽ سہڈنگ لوٹاں، دو انڈوہ سالہ نیکار ۽

ماہتاک بُرتہ آ بے سیت نہ انت۔ بے چوشیں ثمرہے مارا نہ دانگے کہ ما پر آئی پھر
 بنداں، زاناں مے مارگ ء صورت خان ء لاچار کتہ کہ آئی ء یازده سال سرکہ
 اولس ء اولی حالتاک در کرت، آئی شون گال ء بازیں چیز نوشته کتگ انت۔ او شہ
 وانوکان جست کرتہ کہ ”ما چنکرے پندے بُرتہ او چنکہ دیم کنزہاں؟“

اے جست ء پسو ء مارا سالتاک ء نبشتہ و شعروت دنت۔ شونکار پہ جوانی
 ایشان ء رد و بند دانگ او شہ وتی جہداں نامداریں لوز انت و شاعرانی و شیں گال
 و خیال باہندیں نوشتانک ءے یک جا کرنگ انت۔

لالہ امان ء ردانکی شیر منی دیما انت۔ سرحال ءے انت ”چم کور باتن
 گمارے سردرا دیتہ“ امان گوستگیں سال ء میان استمانی دیوان جاہ ء گوں پاکستانی
 وفد ء شتگ انت۔ او داں چہ مارت ایشان پہ بے رد بند رپورتاژے ء ڈول ء مے
 دیما ءے داتہ امان ردانکاری ء سروک انت، بے ردانک ء شاعری کنت او ردانک ء
 مستریں شری ہمیش انت کہ چہ شاعری علتاں پہک بیتہ آئی تھا فکر چو شینگ ء
 باید انت پہ ترپیت بے زانتکارانی گوشگ انت کہ ردانک سک دیما شتگیں
 زوانانی خاصیتے۔ بلوچی نوکی ٹیبہ انت۔ نہ رستہ ورنانہ بوتہ کماشی ء دور سک دور

انت۔

ڈاکٹرنیامت مے جوانین آزمانک نویے لیگک بیتہ آئی اے روج آ روج ء

زنگر شہ زمیندار ء شزار انت۔ اولی

وازدار ء یلہ بدنت کہ کار جاہ ء بوتار ء وتی وازدار بکنت، بلے دگا۔ نوین وازدار ء
 ء شریک بیت۔ بلے کہ ایشرا کہنیں زمیندار ء شری گون نہ انت۔ دوہمی نیگ،
 روت آئے ہم دوست نہ بیت او نیٹ گڈ و منج ء انت کہ کار جاہ ء بروت کارے
 شوہاز بکنت بلکنہ اوداں بہ تربیت بلے ڈاکٹر ء اے لیکہ چون نہ رودینتہ کہ آزمانک
 کار رودینیت آ دراہیں گیپان شہ بزگز ء دپا جنائینگ اتہ انگریزی
 MONOLOGUE ء ڈول ء۔

واجہ غوث بخش صابر ء آزمانک ء لیکہ سکیں جوانین لیکے انت۔ ایمنی
 جہان ء ہرکس لوٹیت بلے ہے ایمنی ء لوٹ آرا ٹپی کنت۔ آئی یک ٹپے دراہ نہ بیت
 کہ دوہمی ٹپ آرا مان کیتہ بلے نویوک ء ایشرا آزمانکی رنگ دنیگ ء بدل ء
 آزمانی رنگے داتہ۔

من ہم پہ اولس ء یک نوشتانکے کاگدے ء رنگ ء شوونکار ء نام ء دم داتہ
 آئی تھا بازیں جست کتگ انت چراہاں یکے ایش انت کہ ہے دوری لطیف انت
 پک انت، آزمانی انت، بلے پہ زمین نندان آزمانی جبر؟
 عطا شاد گوشتیت :

دل ء بلیں کہ دل ء روک بیت ہزار چراگ

نہینت روش اے چکاس ء شپ پہ چار چراگ

چکاس ء شپ چونہار دپ پچ کرتہ۔ آئی سیاہ تمہاری ڈوبراں ار کگاں انت۔

فیض گوشت :

رات ڈھلنے لگی ہے سینوں میں
آگ سلگاؤ آب گینوں میں

اے شپ ۽ تمہاری ۽ بچی دراہ نہ کنتہ شاعر دل ۽ بالیت، کہ آسان روک
کنتہ اے دراہ آزمانی تران انت، اولس شہ ہنچش آزمانی تران پر انت۔ ما زمیں
نندانی تران ۽ کنیں؟ کدی کنیں؟

اولس ۽ لوزانکی نوشتانک و مہرانکی شعر منا ایشی پسہ ۽ دات نہ کنان، چیا
اے جواب ۽ دات کنیں۔ نادر قمبرانی ۽ دوئیں سطر آئی جوانیں جواب انت۔
ای انت پاہ، بیوس کر یس کنے
نا خنجر تحو کے کنا شارغا

بیوسی ۽ ہیے حالور ملک طوقی اے گال انت کہ ایشی سر حال "وشاتک" انت
آٹکے وش آٹکے
بلے باندا روئے

من پدا تہنائی ۽ باہوٹ ہاں

کچلانی کدہاں دیواں بیت
سال کاینت قرن کاینت و گوزنت

من وتی ارساں پدا ایر بران

من شے راہ چار باں
 تلو ساں و تلو ساں و تلو ساں
 آتکے دس آتکے
 بے باندا روئے

من پدا تهنائی ۽ باہوٹ باں

تھنائی ۽ باہوٹی تاکد ؟ مئے شاعر او لوزانک ۽ ایشی پسہ در گسیجگی انت، اگن
 ما ایشر ۽ درگیجگ ۽ سوبی نہ بوٹاں گڑا مئے لوزانک ایندگہ گیدی لوزانکانی دزگہار
 بوت نہ کنت او نہ پہ ایمنی ۽ د مہر ۽ چو شپ ۽ کر مک ۽ زران کہ پہ ماہ کاں زریت
 او من مہر ۽ ماہکانی ۽ نوداں مریت۔ بے ساہ ۽ سر نہ بیت۔ ہنچو کہ شاعر گوشت
 من مرتکاں پہ تئی مہر ۽ ماہ کاں ۽ نود ۽
 میار پمینی ادیرہ ۽، میار چراگ
 او زند ۽ اے راستی ۽ بے حال کنت کہ

بر مزار ما غریباں نے چراغے نے لگے
 نے پر پروانہ سوزد نے صدائے بلبلے

مے ارواح مَنیگ انت

مئی ۹۸ ء ماہتاک لبزانک ء بشیر بیدار ء چار بند، ملافاضل ء شپ ء
چار پاس نہ ینت کہ ہر پاس وتی رنگا سوچیت و سب بیت و نہ غالب ء "شمع" ء
پیمان تاں بام ء ہر رنگا بلیت۔

س شمع ہر رنگ میں جلتی ہے سحر ہونے تک

اے شاعر ء ارمانی ایں دل ء آہ سرد انت۔ کہ آ بیگاہ ء بام گوشت نہ کنت
او غلام چون واجہ بوت کنت؟ دیم ء ساڑاگ و باپشت ء ڈوبارگ ہم پرانی گران
انت او آ و ترا شوے زانت کہ آ شہ اے مکر و مکام ء نابلد انت۔ نابلدی۔ بلیدہ
ء کلات ء نیم و ترس ء داگ یئکہ آئی پہ رضا و ترا نازانت کتہ۔ آگن اے پہ رضا و

زانہ انت نہ آئی تھا "اخلاقی قوت" و ت باید ات۔ بیہمتیں۔ بے و ت گوشت چے
منی بیم و چہ منی ترس انت؟

بٹ ۽ کلات و میناز ۽ بازار چے گواہی و سنت۔ میر ۽ کلات و باپار ۽ کیسگ
چے گوشت۔ بیم ناک کجام انت و ترسناک تام انت۔ اے گرانیں جست انت۔
ایشانی جواباں کس دات نہ کنت۔ غالب راست گوشت:

ۛ آں راز کہ در سینہ نہاں است
بردار تو ان گفت بہ منبر نہ تو ان گفت

اے راز ۽ درانگازی نہ منبر ۽ سرا بوت کنت ۽ نہ اے منبر ۽ واعظی ۽ کار
انت۔ اے راز ۽ بام جتیں پاهوانی سرا ہما بزرگ گوشت کن انت کہ آوتی زند ۽
گڈی نماز ۽ دز نماز ۽ شہ وتی ذگریں حوناں گر انت۔ حافظ گوشت:

ۛ واعظاں کیں جلوہ بر محراب و منبری کنند

چوں بہ خلوت می روند آں کارے دیگر می کنند

واعظی و شاعر ۽ فرق ہمیش انت آرا نہ سور ۽ غم انت ۽ نہ پرس ۽ رنج

نہ کلات ۽ بیم انت و نہ بازار ۽ ترس انت آسا ۽ بے سار انت۔ آزانہ کہ:

ۛ ہوشمنداں دار برپای کند

او من

"مست گو منصور، در زندان برقص" ۽ چہما آن

شاعری، مستی، زندان، رقص، پاہو، ہون رچیں دز نماز، منصور۔ اے دراہ
 ہما جہان ۽ جوہر انت کہ آئی اندرا نہ ترس قیاس بیت و نہ نیم کج بیت۔
 سے پوچھے ہے کیا وجود و عدم اہل ذوق کا
 آپ اپنی خاک کے خس و خاشاک ہو گئے

واعظی سارانی جہان ۽ جوہراں داریت "دار" ۽ سرا آشت نہ کنت او منبر
 ۽ سرا "حق" گوشت نہ بیتہ گڑا بنے موتکافی مورباں سائیتہ چار بندانی درداں
 سرینیتہ او دائمی تھونگیں سیاہ شپیں غمناں پر بنداں پر بندیت او و ترا او دوہمی آل
 ڈوباریتہ شہ راج ۽ دور بیتہ۔ اے دوری پندے نہ انت۔ فکریگ انت اگن شہ
 راج ۽ دوری پہ پند بہ بوتیں۔ تو اکبر بار کزنی نہ وتی ارواہ ۽ رامارت کرت کت و نہ
 اے پیہیں زیبائیں شعرے پر بست کرت۔

بلوچ ۽ یکیں جوہر آئی راست بازی انت۔ اے جوہر "آب دار" ہما
 وھدی بوت کنت کہ آئی رژن و دانش ۽ "والبستگی" گوں وتی دود و راجی قدراں
 بنے پیما بہ بیتہ کہ بالاچ ۽ گوں کمان و تیراں یک پلونیا بونگہ۔ او دوہمی پلوا گوں
 شہدانی خونانی برگیری ۽ بیتہ۔ آرنلڈ ٹائن بی۔ وتی ہمسریں حاکمان و دانشوراں
 گوشت:

"اے راست انت کہ تھی سیاسی بالادستی و تیر و توپکانی زور ۽ و مکر و
 فہبانی بیم و ترساں آسیائی قوماناں زیر دست کتہ۔ بلے آھاں شے ولجھی نہ دودانی

جہاں ء او نہ ارواحی آزمان ء قبول کرتے۔ چیا کہ آئی ارواح وتی جندیگ انت۔ من
کہ اکبرجان ء بازیں بندیں شیر ”مئے واب میگ انت“ و نت۔ منائے مزمن
تاریخ دان و دانشور ء سے قول گیر اکتنت۔

اکبر ء وتی بچ و میگ وتی ہلک وہا میں ، وتی شہر و بازار، وتی کور و کوسار،
وتی ملک و انبار دراہ یات انت۔ زانت کہ اے میگ انت۔ بلے ماریت کہ آمیگ
نہ انت۔ سے مارگ پر آئی چوکوش ء کشیت و چو نوداں شنزیت لو آرا شہ دل
ایکی ء تھونگ ء در کنت۔ و بامساریں امیتانی جہاں ء کاریت۔ گڑا آرا وتی ساہ و
ارواہ ء ”احساس“ بیت۔ سے احساس نویوک و شاعرے ء گوں راج ء ماں رژن
ء جہاں ء نزیکی و سیالی ء ماں زمان انت۔ او سے آرا شہ STAGNATION و
IMMANENCE بزاں یک جاھے ء اوشنگ و کل ء آپ ء شونز کپگا
داریت۔ او شہ کورچات ء تھونگاں دور داریت۔ آئی فکر او رژن ء چو چمگ ء
تچو کین آپ ء پمک و سلا داریت۔ لہڑیں دلانی، زراباں، پہ مولانگی سنداں سرکنت۔
واب، اوست، اومیت و باندا میں صحبانی ارواھاں جاہ سرینیت۔ گڑا شاعر نوکس نوبتے
پر بندیت۔

مے جان میگ انت

مے ساہ میگ انت

ارواہ میگ انت

رسلِ وتی ہمسریں اسپیت پوتیں دانشورانِ گوشتیت؛

”اگنِ شما وتی لوگانی اندرا خورسند بوگ لومتہ گڑا اروپا و آسیا دونیناں

گوبار بہ لیک ایت۔“ اے ہردوک خداوندِ زئی یوس (ZEUS) ۽ جنک انتہ ہرکسی

ارواہ وتی انتہ کہ پہ وتی ماتی گل زمین ۽ تلوسیتہ شما وتی چو گل و پُل داشتگ

بلے آسیا ۽ دروشم چو آسانی پُراں کتہ۔

ماجنے دیراں گونگ ۽ دیتہ

کہ رنگِ تی چو آسانی پُراں بیتہ

سیمک ۽ رنگ پہ نتھا ۽ غماں چو آسانی پُراں بیتہ بولان ۽ کوہ پہ

بیران تلوسیت او کور ۽ پہ ہاراں تُسنگ انتہ نہ کپنت بسیر نہ سرپنت

دُنبال، کہ سرمگیں بولان بہ سبزیت او نہ بولان ۽ کورہار کنت کہ گنوک سار بہ

بنتد اے ہوران سارگنوک کتگ انت او ہنچو گنوک انت کہ نطق اش بند بیتہ شتہ۔

اکبر جان! شعرے، سازے، آوازے بہ بیت کہ گواتیانی گوات برود او

مارگ ۽ جہان ۽ بیاینتہ وتی راج ۽ کہ گندین علامہ اقبال ۽ اے شعر راست درا

کنتہ

وائے ناکامی متاعِ کاروانِ جانا رہا

کاروانِ کے دل سے احساسِ زیاں جانا رہا

اگست ۶۸ لہرانگ

پہاڑ

کتاب ————— پہاڑ

نویسوک ————— مراد ساحر

چاپ کنوک ————— فاضل اکاڈمی کراچی

بہا ————— دو و نیم کلدار

پتنگیں زرد ۽ گرمیں پہاڑ انت

اتلگنت چمان شیپ گرگ لوٹنت

واجہ مراد ساحر ۽ ستلگیں دل ۽ پہاڑاں ہول کرت۔ زرد ۽ دوت کرت۔

بے اے دوت و پہاڑاں کسی لوگ نہ سٹک۔ بلکنہ اے ماں شاعرہ جند ۽ چماں پہ ہار

ہونٹ۔ شہپ گرگ لوٹت اش۔ شہپ کہ گپنت۔ چو شہپ ۽ ہارش نہ کرت بلکہ چو
دور سریں کورا بلوچی شاعری ۽ نوکس کشار اش آپ دات و آرا سبز کرت۔

مراد ساحر۔ کئے بزانت کہ کراچی ۽ جگسہیں شہر، بان و بادگیرانی شہر، نھر
دو کس تہر تہرین مشینانی شہر، پوریاگر و پوریاگیرانی شہر، وتی مستلگس زرد ۽ پاباران۔
ماں شعراں شہ کجام وهداں شپور دیان انت۔ اے شعر ہم انچو کہ شاعر ۽ تمہاریں
نصیب ۽ چہ مہلونک ۽ چیر بوٹگ انت۔

ساحر چہ بنی آدم ۽ ہما ٹک ۽ انت کہ آئی شپ روج او روج شپ بنت
کہ پہ وت او پہ وتی چک و چوریگاں، حشکس نانی ذمبے چہ کجا بیاریت۔ بنی آدم ۽
تے ازلی جہد ۽ وارثی ۽ سوب ۽ آئی زانت ۽ شاعری ۽ چہ تے چاگرد ۽ بنداتی
اوتاک انچو گوپ زرت۔ کہ آئی شاعری مروچی بنی ادم ۽ تے مزنین ٹک او راجی
حقس وارث ۽ دل ۽ انچس چہمالے جوڑ بوتہ آرا ہرکس وتی جند ۽ زرد ۽ توار
زانت۔ بلے اے توار تنا وهدے کسی گوشاں سزجی ۽ کپت تانکہ فاضل اکاڈمی ۽ چہ
نوکس سال ۽ مہلونک ۽ را اے مستگ نہ دات کہ ایشی واجہ مراد ساحر ۽ زرد ۽
پابار، سرچکس کتابے ۽ رنگ ۽ چاپ و شنگ کرنگ انت۔

کتاب ۽ سرتاک تیوگس کتاب ۽ زبان ۽ درا کنت۔ آرٹسٹ ۽ چہ وتی
"موقلم" ۽ زورا ماں یکس لوزے پابار ۽۔ دراہیں کتاب ۽ لیکہ درشان کتہ۔
انگریزی ۽ مزن نامیں شاعر شیلے گوشت کہ شاعر چہ کلہں مردمان زوت جہرا

ماریت سے دشمن او نادشیں دونیں جہراں ماریت۔ عے وشى او ناوشى ۽ مارگ ،
 شاعر ماں وتى شعراں درشان کنت۔ ایشاں ماں شعراں چہ ڈول درشان بکنت۔ آ
 حالینى شاعری ۽ بُرج او پدیانکان۔ پورنى ۽ ہم دپ بہ بیت انگریزی ۽ دگہ مزن
 نامیں شاعر او شرگدارے نى۔ ایس ایلینٹ گوشت قدرت ۽ کہ شاعر ۽ را۔ مارگ ،
 مستریں صفت داتہ۔ او چہ عے زوت مارگی ۽ شعراں گوشت سے تہ باید انت کہ آنى
 عے شعر وانوک او او شکونوک ۽ اندر ۽ ہم عے مارگ او جوزہ ۽ باہند بکنائینت بزاں
 آنى دل ۽ در آتکلیں چہمال ۽ ہر وانوک وتى جند ۽ دل ۽ چہمال بہ زانت۔ آنى
 وشى ۽ شیران، او ناوشى ۽ زیملان عے کیفان بہ نوشت۔ کہ شاعر ۽ وت نوشینگ
 انت۔

مراد ساحر ۽ کتاب ۽ گندگ ۽ رند، اگن ما آنى شاعری ۽ عے کیلو ۽ سرا بے
 چکاسیں تہ ما نامیت نہ ہیں۔ مارا ساحر تنیائیں شاعرے معلوم نہ بیت بلکنہ
 ساحرے دی گندگ ۽ کیتہ عمد ۽ آجوتى ۽ شمردى دیستگ انت۔ آ چہ آجوتى ۽
 داتکلیں شمراں نامیت نہ انت بلے یک ٹکے ۽ یک کشیں واجہی ۽ الم ۽ دل گران
 انت۔ چیا کہ آگوشت؛

ہار دیستہ گوات شگوست انت گرانین

سبزیں سولانی پرشگ بند نہ بیت

۔ شاعر کہ وتى چاگرد ۽ عے ڈولیں چست و ایراں وڈاہ و زر ہشتان گندیت تہ

آگمان کنت۔

(بلکنہ) اے داد منا داتنت آزامیں گلامی ء

ارساں کہ ہوار انت ہون گوں کندگاں اُپارگ

شاعر ء آزامیں گلامی ء جوڑم ء کارمرزی بلکنہ بازیں دلاں ۔ دگہ ڈولیں
گمانے پیدا کنت۔ گندوکس چم زانوکس فہم وت سرپد بنت۔ کہ سیاسی آجونی ماگپتہ ۔
بلے ما بازیں ٹک او بولکی حسدانی آماج آں۔ بازیں بدیں رسم او رواجانی گلام آں۔
انچیں رسمانی ما بندی اُن۔ کہ چم لوٹ انت کہ مہ گندنتے ۔ پہ چنڈ و چاڑ نواں لاپ
سیربیں۔ بلے شاعر ء راجی زانت انچو پختہ بوتہ آ زانت کہ اے آزمان گولانی ۔۔
جہان ء کہ ماہکان بنی آدم ء لگت کتہ۔ نون بنی آدم لگت مال نہ بیتہ آ نیٹ
بدیں راہ بنداں گار کنت۔ او شاعر وتی بیلاں توار کنت ۔۔

شد نہ روت مئے چہ میر ء چانیگاں

بیا گدائی ء کاسگ ء پروشیں

شاعروت ء را راجے ء چست و ایران در نہ زانت۔ او آئی شاعری لیکہ ہم
گوں نوکتہیں لیکماں ہم دپ انت۔ چرے شعرا ہیے درا کنت کہ آ نوزانت ء
پورنیں راجی ذمہ واری بنا انت۔ آ زانہ گوں دوستوفسکی ء ہیے لیکماں ہم تپاک
انت کہ ہر مردم پہ ہرچی ء او ہرکس ء ذمہ وار انت شاعر وتی ذمہ واری ء ماریت او
ہمبلاں توار کنت کہ نون پنڈ او مور ء دورشتہ ۔ بیا کہ نوکیں دور ء چہ پنڈ دموری

کاسگ ۽ پرورشگ ۽ باھند نسين۔
 شاعر کہ نوکين نوبتاني زيملاني بنا کنگ ۽ گدائي ۽ کاسگ ۽ پرورشيت۔ گشون
 او شد ۽ نهار ۽ گار و گسار کنگ لوئيت۔۔۔ آرا يک نيمگا بني آدم ۽ نيزگاري او ۽:
 کاري ۽ غمان بے وار کتہ۔ تو دوھي نيمگا آرا املين لال ۽ کھيسبي ملگاں انچو بے
 سما دي کتہ۔۔۔ کہ جمر بندنت تہ پر آني خيال ۽۔

کوچگ ۽ کاڈ ۽ شادہ انت زانا
 جمران سالونکي ميان بستہ

او

مروچي جمر و گرنند و گردک انت
 دل ۽ يائاني يک آسے کہ روک انت
 ہے دل ۽ روکين آس ۽ علت انت۔ کہ شاعروت ماريت و گوشيت
 اچ گماں گيشاں جتائي ۽
 سينگ ۽ شير بيمين جگر گرسنگ
 ہے گيشمين گماني زنگ ۽ شاعر دگہ جاہ ۽ چوش جنتہ
 آدگہ بنت کہ کشتگ انت نازاں
 مارا تسي زيادہ ميں گمان کشتگ

دل ۽ پاپار انت۔ آئی دل ۽ غمناں کبیریں مارا ڈنگ جتہ۔ اے ڈنگ راجی اندوہانی بہ
 بنت کہ چہ چھاں دوریں بلے دل ۽ نزیکیں دوست ایں کاڑ ۽ جتائی سیاہ سریں مار ۽
 بہ بنت شاعر ۽ زند ۽ را پیلوی ۽ امباز کتہ۔ آرا راج دوست انت۔ راجے ۽ بدیں
 رسم نادوست انت۔ مہلنجیں پری دوست انت۔ آئی داتگیں غم دی دوست انت۔
 مراد ساحر ۽ وتی شاعری ۽ قدح ۽۔ خمار چمیں کاڑ ۽ داتگیں غم و اندوہ او
 زوراکیں راج ۽ داتگیں ٹپانی ہون۔ دوئیں ہوار کرنگ انت۔

فاضل اکاڈمی ۽ اولی کتاب انت۔ ایشرا جوانین اسپتین گاگدا آفسٹ ۽ سرا
 چھاپ کنگ بوتہ۔ کتاب ۱۲۸ تاکدیمیاں تالان انت۔ کہ ایشی تہا غزل انت۔ او ۱۲ لچھ
 انت۔ اکاڈمی ۽ سکرٹری ۽ ایش سرحال ۽ بن رد ۽ نام داتہ۔ او واجہ مراد ساحر ۽
 شاعری او آئی ازم ۽ باروا بیست تاکدیم ۽ مزین جوانین پجاری پچارے نوشتہ کتہ۔
 کتاب ۽ بہا دو نیم کلدار انت کہ مناسب انت۔

اے کتاب بلوچی اکاڈمی کراچی ۽۔ نویگی راہ بند ۽ نبشتہ بوتہ۔ کہ آہانی چہ
 بلوچی ۽ عربی ۽ دراہیں ابجد درکنگ انت۔ فاضل نام ۽ پازل کتہ۔ بلے سیکر وتی نام
 گوں عربی ابجد ۽ نوشتگ، چریشی ہیے درا کنت کہ سیکر ٹری گورے نویگی راہ بند
 تپاک نہ کنت۔ او اے پہ بلوچی ۽ مزین شومی اے انت کہ تاں روچ ۽ مردچی
 زانت کار او لوزانتاں۔ یک ہوریں نویگی راہ بند ۽ پہ وت ۽ در نہ گتگ انت۔

چارمی بہر

یاتانی جہان

رژن ۽ شاعر

شاعری پنڀمیری ۽ بهرے انت او هر پنڀمبر ۽ را پیغامے گون بیتہ پہ بنی
آدم ۽ بنی آدم ۽ گهتری اونیٹ پہ گیدی ۽ ایمنی او روژنائی ۽ آئی آرنگیس پیغام عمد
سازیں دورے ہا ہند کنت۔

اقبال شہ ہما شاعران انت کہ آئی شاعری ۽ را زانت کار ، پنڀمیری ۽
بهرے زانت ۔ چیا کہ آئی شاعری ۽ را پہ مسلمانان او پہ ہندوستان ۽ مسلمانان
انچین پیغامے گون ات کہ چر آئی روژنائی ۽ شپ ۽ تماری گار بوت۔ مسلمان ۽ وتی
جند وتی راہ درس کرت۔ او دیم پہ منزل ۽ رائی بوت۔

گوشگ ۽ اے جبر راست انت ۔ شاعری ۽ مستریں احوال مہر او مہرائکی
تران انت، بلے مہر گون چیا؟ مہر گون بنی آدم ۽ بنی آدم ۽ گهتری ۽۔ اگن شاعر چہ
وتی ذات ۽ در بیت او وت سہری ۽ شیشگلیں گنبد ۽ بلیتہ کہ زمانگ ۽ ترندس

ہر انہی سنگے بہ پرورشندہ او آئی رژن دری درد او اندری پدردی ء یک کنتہ تو شاعر
انچیں تران کنت کہ آرا ہر سہنگیں دل ماریت ء ارسیگین چم گندیت او دور ء
زور اکبانی آماچین رژن پہ وتی زنگ آں، کلائیج زانت او سنے شاعر ء تران ، پیغامے
جوڑ بیت او شاعر ء شاعری پیغمبری ء حدان رسیت اقبال ء شاعری ہم چرے ٹک ء
در نہ انت۔

اقبال ء شاعری ء فکر او رژن ء دراہیں چمگ چہ اسلام ء سرچمگ ء
درکایت ، اقبال ء فکر او خیال ہرجاہ او ہر کجا بنی آدم ء را آئی حتی ایں جاہ او
مرتبہ ء پیش دارنتہ آئی ہر بند ء بنی آدم ء عزت او ناموس ء را بنی آدم گری
گوشتہ — او ہر دور ء ، انسانی رتبہ ء زانگ ء جارے پرینتہ ۔ او انسان وتی رتبہ او
حقیقت ء ہما وهداں زانت کہ آئی وتی جند ء پتجا بیاریت۔ او ”خودی“ ء فلسفہ ء
بنداتی لیکہ سنے ”وت شناسی“ ء سرا ایر انت۔ اقبال ء اے دراہیں لیکہ چہ کسے ء یا
چہ درآمدے ء پہ بدل نہ زرنگ انت۔ بلکنہ اے دراہیں لیکہ سیم او خیال چہ
اسلامی گشتن ، او قرآنی راہ بنداں درکرتگ انت۔

مئے گو سٹگیں بزرگ او صوفی آں وت پجاری ء را خدا پجاری گوشتہ او
انچو کہ بنی آدم دانکہ سنے مبارکیں فرمان کہ ”خدا ء بنی آدم ء را وتی شبین داتہ ء
ودی کرتہ“ ء اصلی مانا ء سرپد مہ بیتہ آ خدا او بنی آدم، انسانی ارواح او سرجمیں
ارواح ء وت ماں وتی نزدیکی او سیالی ء زانت نہ کنتہ بلے انسان سنے درجہ ء چون

اقبال بنی آدم ء را ، ہما پیغام ء دنت کہ آہنی آدم ء را سے رتبہ ء سر کنتہ او پدا اے پیغام ء شاعری ء انچین شیرکنین زبانے ء دنتہ کہ آئی تام نمیران انت او آئی روژنائی راہ پیش دارنتہ۔

اقبال ء مستریں منت وار، پاکستان ء مردم انت، کہ آئی پاکستان ء لیکہ ء را ، وتی شاعری او وتی فکر ء اندر ء انچو جاہ دات کہ چر آئی ء ، آجوتی او آجوتی ء گرگ ء انچیں جذبے ہندی مسلمانی دل ء پیدا بوت کہ آواں علامہ ء بیرانی ء دو سال رند مس ہما شہر ء کہ اوداں علامہ ء دائمی آرامگاہ انتہ عمد کرت کہ پہ ہندوستان ء مسلماناں انچیں ڈیے گراننت کہ آئی اندر ء آوتی دود ربیدگ ایمان او زانت ء روژنائی ء پہ وتی وشدلی وشدالی او نیک نامی ء کارکنگ ء آزاد بہ بنتہ او پہ عالم اسلام ء سربلندی او برزشانی ء ، اے ملک ء را آہنی فصیلے جوڑ بکن انتہ۔

اقبال شاعر او لوزانتانی ہما ٹک ء سروک انت کہ آواں استمانی ڈک او جنجال ڈاہ و زربشت ء وہداں وتی چم بند نہ کرت انتہ او گل و بلبل ء توصیف ء وتی شپ او روچ تیر نہ کرت انتہ۔ بلکنہ آوانی مستریں جہد ہمیش انت کہ شاعر او لوزانت، وتی حقی این جاہ ء درس بکنت انچو کہ شاعر ء را چہ درستاں زوت ماروک گوشگ بوتہ آوتی ماریتگیں درداتنہاوت مہ ماریت بلکنہ تاں دوہمی مہلونک ء انچو سر بکنتہ کہ ماروک ایثرا۔ گوں زیات ترندی ء بہ ماریت او واہیں مردم چہ

گرانین واب ء جاہ سریت۔ او گوں وتی یلیں سرچاریں براہندگاں یک بہ بیت او
 آجونی ء جہد انچیں راہے بگرانت کہ آئیٹ کلین استمان ء سوب ء آل ء سر
 بکنت

اقبال وتی استمانی فرض پجارت استمان او آئی ارواح ء را ٹوینتہ آرا چہ
 غلامی او چمداری ء تماریں شپ ء گرانین واب ء پاد کرت۔ آجونی ء سر او اسپتیں
 بام ء دیم پہ مراد ء منزل ء راہادگ کرت اقبال وت ماں استمان ء نہ منتہ بلے آئی
 دانگیں پیغام روژنائی ء انچیں منارہے انت کہ پاکستان ء لوزانک ، ادب او تہذیب
 ء ماں قرناں روژناکنت۔ او شاعر او لوزانت ء رژن ء تکاکنتہ جے سوب انت کہ
 ۱۲۱ اپریل ہر سال پہ پاکستان ء استمان ء منت داری ء یاتانی پیج نہ شموشوکیں
 انچیں چہرے کاریت کہ آزند ء قہرین دریا ء جہلانکی ء چشم الادو ء گار نہ بیت
 چیا کہ اقبال ء لیکھی گل ء ہر مردم وتی دل ء گوشت اگن اقبال مہ بوئیں۔ تہ مردچی
 اے ڈیہہ ء دودر بیدگی او تہذیبی رموز او راہ بند ، باریں چون تہمار دیم او موژارد
 بوت انت۔ وطن چونیں راہاں سرگردان بوت بلے اللہ ء مزنین احسانے انت کہ
 استمان ء را اگن یک نیمگا قائد اعظم ء ڈولیں سرچاریں زانت کاریں پوہ و سرپدیں
 سیاسی سروک ء دات ء تہ دوہمی نیمگا شاعر مشرق ء ڈولیں خیال باہندیں فلاسفر
 او تہذیبی لیکمانی رکینو کے دات ء۔

آگہی ۽ شاعر

قوم ۽ راڻو پينگ و شه و اب ۽ پاد کنگ ۽ کار هر وهداں هما نڪ ۽ کٽه - که
 آئی جوزہ و رڻن ۽ کلان شه سر اے واپی او بے ترانگی ۽ چاگرد ۽ تماریں شپ ۽
 نفس گیریں ہولناکی ماریتگہ او کوکار کنگے - کہ چوئیں بے سمائی انت - کہ کس ۽
 کسی خبر نہ انت - ہر کس شه و ت ۽ او شه دگرا بے خبر انت کپتہ - بے خبری او بے
 سمائی ۽ اے چاگرد ۽ مارگ ۽ پہ یک ذہنہ - یک مارگے او یک جذبے درکار انت -
 کہ مارگ ۽ اے قوت کس ۽ دل ۽ کم انت کس ۽ دل ۽ زیات انت - ہر کس پہ دیم
 آڏکس خطرہ ۽ شه ڈاہ زرت نہ کنت - او ڈاہ ۽ بو ۽ ہر کس پہ دیم شه دورا مارت
 نہ کنت - ڈاہ دیوک ۽ مستریں صفت ایش انت کہ آ مردماں سر ۽ حال دنتہ کہ
 چہ بوگی انت - اے ڈولیں نڪ دنیا ۽ تاریخ ۽ پیغمبر، شاعر او لوزانتانی بوگہ کہ

آہاں وتی جند ۽ ٻچ غرض نہ بونگ او آہان ۽ دوہی مردمانی وتی ڈولیں برائیں بنی
آدمانی درد و غمان ڈکی کتہ او ٻے ڈکانی درانگازی ۽ مردمان ۽ ڈاہ دانگہ۔

بنگلہ ۽ ادب ۽ تہا مسلمان قوم ۽ را ، او بنگلی زبان گشوکیں قوم ۽ راشہ
اے واپ ۽ آگاہ کنوک ”دکھی میاں“ انت۔ مات ۽ وتی گونڈیں چک ۽ را انجیں
نام ۽ پر کرت کہ آئی شاعری ، مہلونک ۽ ڈک او درد ۽ یک دائمیں بہرے جوڑ
بوختہ او ٻے ڈک او دردانی درنگازاں۔ وپستگیں اولس ۽ راشہ واپ پاد کرت۔
آہاں دری حاکمانی ، خلاف ۽ ہما جدوجہد بنا کرت۔ آئی ۽ ثمر ۽ مروچی ماورگا ایں۔

ندرالاسلام وتی مشوریں نظم ”یاغی“ ۽ تہا گوشتہ منی کار ایش نہ انت
کہ من مہلونک ۽ را واپ بروکیں زیملان بہ دیاں بلکنہ منی مستریں کار ایش انت
کہ من آہان ۽ آگاہ کناں برواں۔ اگن پرے کارا من ٹپی بان تہ من وتی ٹپاں
گنداں و کنداں ۽ روان۔ چیا کہ من شاعر ۽ ہما گران سنگینیں زیمیل اون۔ کہ
آپوشنگ نہ زانت بلکنہ روان دوان انت۔

نذرل آجوتی ۽ شیدائی و گنوک ات آوت گوشت کہ آزاتی پہ من انچوش
انت کہ پہ پروانگ ۽ شمع انت۔ بزاں آ مستریں مقصد ہمیش انت کہ آ آزاتی ۽
حاصل بکنت۔ پریشی اگن آئی ساہ روت بروت۔

آئی دل ۽ یک آسے ۽ باہند کرنگ ات۔ او ٻے آس ۽ گرمی ماں آئی
شاعری ۽ درنگاز بوت۔ ٻے شاعری ۽ گرمی ۽ ذہن ۽ یخ بستگیں برنی گیلان ۽ آپ

کرتلے بلے آرا پریشی ڇڄ غم نیست ات که کسے ۽ ذہن ۽ بلے سمائی ۽ کپڑ آپ
 بوئگ انت کہ ناسہ آئی وتی ذمہ داری او راجی فرض جوانیازانتہ او پریشی
 ایوک ۽ جنگ کنگ ۽ اوشتوک اتہ وت گوشتہ

بلاسے جو تنہا و بلے یار ہوں

اکیلا میں اک فوجِ قہار ہوں (ترجمہ)

نذرل ۽ اے گالان ۽ چونیس وت سدکی او وتی سرا بھسے گوں انت۔ کہ
 اے دوہمی شاعرانی گورا باز کم گندگا کیتہ او بنگہ ادب ۽ اے ڈولیں جی چدوسر باز
 کم اتہ آوہداں ماں بنگہ ادب ۽ ٹیگور و آئی شاگردانی دور دور اتہ ایشی تما ڇڄ
 شک نیست کہ ٹیگور بنگہ ادب یک درفشناکین استالے انت کہ آئی روژنائی ۽
 ہر مردم ۽ ڄم سگت کنت او آئی چست کرنگیں زیملاں ہر مردم داب بروکیں کیفاں
 مست بوت کنتہ بلے آئی شاعری مردم ۽ زند ۽ جلسیں گرمانی دیما دارگ جزم ۽ نہ
 رمانیت نذرل ۽ شاعری ڇو روچ ۽ درفشناک انتہ آوت گوشتہ کہ منی شاعری ۽
 گرمی ڇو روچ ۽ سوچیت بلے منا گوں کسے ۽ کینگ و کتے نیست انتہ من زاناں
 اگن منی شاعری سوچیت ڇو روچ ۽ سوچگ ۽ انت کہ چرائی ہر کس ۽ فاندگ
 ریتہ

ہر کس کہ شپ ۽ تمہاری ماریتہ۔ آپہ روژنائیں استالاں وتی امیتاں نہ
 بندیتہ۔ آ سوچو کین روژنائیں روچے لوٹیتہ پرے روچ ۽ آرگ صدان استالانی

خون بیت بہ بیتہ آئی دل ۽ درمان استالانی زردیں چڑشگ نہ انتہ آ زیمانی
 دارو روج ۽ درفشناکس دیم انتہ اگن اے روژنائی ۽ سگ ہرچم ۽ را بوت نہ
 کنتہ گڑا شاعر ۽ چہ گناہ انتہ؟ آرا تھاریں شپ او ہما تھاریں شپ یات کانت کہ
 آہانی دردناکس لنجیبانی پیرا ۽ آ چوش کشیتہ "اے شپ چون تھار انت من چم
 استاران ہم نہ گندنت ۽ مناکئی و شیں گال یات اکننت کہ دل درہلگ ۽ انتہ
 کئے منی نام گپتہ ۽ گڑا آسوچوکس روج ۽ واہگ ۽ مکنت دگہ چہ بلوٹیتہ

افسوز ایش انت کہ روژنائیں روج درآہتہ چرآئی روژنائی ۽ تھاری ۽
 دراہیں لوک گار بوٹگ انت بے نذرل شہ ایشاں دور انتہ آئی چم پاچ انتہ
 بے زبانی گنگ انتہ رژن ۽ سن انت کئے بزانت آنوں چے مارگ ۽ انتہ
 مارگ ۽ زکت زانا شہ آئی زینگ بوتہ ۽ ہمیشکہ ہی نہ گوشتتہ شہ آجونی ۽ روج ۽
 درآہگ ۽ سر آ بے سُد انت ہلکتہ ۽ اسپتالے ۽ کپتہ ہما ہلکتہ کہ اودان بنگالی
 مسلمانی خلاف ۽ مروچی ہندوستانی بوتارانی سرپرستی ۽ ۽ مزنیں سازشے بوگا انتہ آ
 شہ ایشی ہم بے سُد انتہ بے ترانگ انتہ واب انت بے پریشی چے بیتہ آئی
 وقتی قوم ۽ را کہ آگاہ کتہ او اے آگاہی ۽ مستریں ثبوت ایش انت کہ رو درآئی
 پاکستان ۽ بنگالی مسلمان ۽ وقتی دژمن ۽ را پدا بے سوب کتہ

حُکْمِ حاکم

واجہ بندیگ ۽ منا گوشتہ کہ بلوچی اکیڈمی ، عطا شاد ۽ روپے دارگا انت ،
چیزمین صاحب گوشتیت ، تو ہم چی ئے بگوش۔ واجہ جان محمد دشتی اکیڈمی ۽ پاگوا جھی
۽ ابید شہر ۽ حاکم دی است انت۔ حد مرزی این عطا شاد ہر وهداں گوشت:

حُکْمِ حاکم مرگِ عطا شاد

چونیں دل بُریں ہم دپی اے انت۔ کہ حکم حاکم انت او مرگِ عطا شاد
انت۔ عطا دل ترک بوت۔ او حکم حاکمانی وڈالی بوت۔۔
دم پہ دما ، روزردگا گندے

چک جنے ،

او سک منا ارمانی چارے

ایر روان انت روچ ، تنی دل ایر رچان انت۔

شپ پہ بے وانکی ۽ درنگا ایر دیان انت۔

روچ وتی ہر روچی ایس ہلک ۽ جزان انت۔

شپانک ۽ روچ ، او شپانک ۽ شاعر ۽ روچ نون پچسہ ہم دپ نہ بنت۔

شپانک ۽ روچ ، وتی ہر روچی ایس ہلک ۽ روت۔ بلے ۱۳ رفروری ۽ روچ پہ آئی شاعر

۽ نون دوہر در نہ ایت ، آ بے وانکی ۽ درنگا ایر شت ، او اے بے گواہی ۽ زرا بڑ

ات بلے ہیے روچ ، آئی دائمی ابدمانی ۽ چیدگ انت کہ آ۔ آجو بوت۔ او نون آئی

گال ما فہم اتاں۔

گوانک بدے وتی لسہیں گڑا (سک پلینتگیت)

من وتی شپیل ۽ شنزاراں ،

ڈرو ڈرو ، راہ گران

او عطا حالینی راہ گپت ، چک نہ جنت کس ۽ نہ چاریت۔

بیا تو کجائے ! منی سچکانیں خیال ۽ اوتاک

چم کدی بنت تنی ارمانی ایس دیر ۽ محرم۔

پہ ارمانی ایس ۽ دید ۽ ہوشاماں ، زیروک کہ ابدمانیں زر ۽ باہوٹ۔ او

ابدمانیں دید ۽ دیداری بوت۔ گڑا ، رولی ، سہریں چم ، آج ۽ گردشک۔ دست ۽ جنی

، ذگریں خون ، کل ، پہ زرد ۽ غم جتیں بولان ۽ ندریگ انت۔ عطا ، آئی اے توار ،

شہیل ۽ شہنشاہ ۽ راکے نظر کورت دوستانی وش نیاتکی آل ؟ یاں جوریں بدانی
سہریں چہاں ، ہرکس وتی جوا باوت زانت۔

گورنمنٹ کانج کونڈ ، ورننا وانندہ گل ، بلوچی لوزانکی دیوان ، بلوچی اکیڈمی ،
ماہتاک اولس ، شیر محمد مری ، میر مٹھا خان مری ، ملک محمد پناہ ، حاجی قیوم ، امان گلی ،
کریم دشتی ، صدیق آزاد ، صورت خان مری ، من و دگہ بازیں دوست و سنگت کہ ہم
دیوان بوتان۔ تہ عطا ۽ شیراں ، قہریں زمستانی بیگاہاں گوشے ہتم ۽ آسمی پھلانی
مستگ دات۔ پھلانی بانک ۽ بچکنڈ ۽ شمار دیدگیں بہا بدن ۽ بے مٹیں بہا شیر
بلوچی ۽ نوکیں دپتر ۽ رادات۔ کہ آشاہانک ۽ رند بلوچی لوزانک ۽ ”سنگ میل ۽“
جوڑ بوت او عطا شاد ۽ شاعری ۽ درفشوکیں چیدگئے ۽ صورت ۽ مانیت۔

اے دوئیں نظم عطا ۽ ورنائی ، روشن ۽ تکانی ۽ دور ۽ شیرانت۔ ایشانی
THEME و DICTION دوئیں آئی ورنائی ، نوک باہندیں ، ودی کاریں ذہن ۽
او زوراکیں و تہردیں راجی زانت ۽ چچکیں و پدیں درانگازی ۽ بے مٹیں اظہار ۽
ابید، ترندیں ہکے انت پہ راج ۽ نا بروبریاں او پہ بچیں مورمانٹاں کہ شہ راج ۽
نگاہ ۽ چیرانت۔ او عطا آہاں چو دراکنٹ۔

بلے آ مورمانٹ ، کہ پہ چیر و اندری

پہ ایوکی ،

پہ درو واریانی دست ایر موشیاں ،

کہ سیاہ چکلیں ، زری نمائیں مہراں مرزگ ء انت۔
 پہ ارس گیری ہوس ،
 انار پھل رستگیاں انار کاں شہ تہنی این نہ دیتگیاں دل ء
 تریہنگ ء انت۔

دلوں سچیت و پچ نہ بیت

او ہیل ہمبلاں !

ماکل تیر وار تگاں !

ماکل سہتگیاں دل ء زہیر وار تگاں۔

کجاں بہا بدن

کجاں نہ سہتگیاں تنگ

ادا تہ بے بہانیں ہر نہ سہتگیاں تنگ بیت بہا بدن

کے پہ یک تنگ و کے پہ ہزار تنگ

او پدا کالج ء وانوکین ورنائیں شاعر ، اردو زبان ء گوشت :

یہ زندگی بھی ہماری ہمارے بس میں نہیں

ہزار جسبر کے آغوش میں سسکتی ہے

یہاں پر چند ہی سکوں کی خوش نوا جھنکار

مجھے خریدتی ہے ، تجھ کو بیچ سکتی ہے

چل میرے دوست، اس شہر سے دیار سے دور
فلک کے اوج سے افق کے پار سے دور

دل اوں چھیت و بچ نہ بیت۔ یاں کہ۔

چل اس شہر سے دیار سے دور۔

اے یک پیمپا، چنگ و در روگ ۽ یا فراریت و ESCAPISM ۽ او وتی

جند ۽ و طبقہ ۽ بے وسی ۽ اظہار انتہ بلے دوہمی نیمگا۔ راج ۽ نا بروبری و سربری
طبق ۽ بالادستی، ظلم و زور اکی و دو تل و دو پوستی ۽ راست و حق اس عکس دی

است انتہ اولی شاعر ۽ نزوریں PSYCHE ۽ برمش انتہ دوہمی فن کاریں

لوز انتہ ۽، گوں زند و راجی سیالیاں، دائمیں و ابدائیں براہندگی ۽ گوناف انتہ۔

ہے گوناف کہ بدل بیت و راستیں و زندگیں قالب ۽ جون ۽ کپیتہ گڑا لوز انتہ

آرا ساہ ماں کنگ ۽ پہ ”ساہ کندن“ ۽ بچھ ۽، وتی لیکھانی اولاک ٹاہنیتہ آرٹ و

زند ۽ جہاں ۽ نوکیں نمیرانیں آسے بالیتہ کہ آدروگی ۽ ربتگیں جوزہ ۽ برترینیتہ۔

او گوں حقیقت و راستی ۽ دیم پہ دیم کنتہ۔

ساہ کندن ۽ چم پاچی و بے وانکی ۽ استیں زباں جسے بہ بیت پہ گندگا۔

گوشے بہ بیت پہ اشلنگ

گند، قمر و مہر ۽ آدمی گستانی ۽

ارواہ ۽ چیمانٹاں، سرا زرنگ جہاں،

من چو زمین جہانی قبریں نیت ۽ پیداوران
 تو پہ سگاراں گپنگیں کوٹ و کلاہاں گلے
 من پہ پتی میراث و ماتی گل زمین ۽ تلوساں
 من آدم ۽ او بادگاں
 مہرانیں حقیں وارثاں
 شاتے کہ تہی زوراکی ۽ مرچی پدا

زند ۽ یلیں بچے جتہ ۔۔

تو پہ سرانی گڈگا زند ۽ حیالاں کوشے ؟
 پہ سنگا داشت کنے پل ۽ شہ بوتالانیا ؟
 مرک ۽ منی لوٹے ، تہ ارواہ ۽ بکش

کوش ۽ منی باڑائے ، مہر ۽ واہگاں پاہو بدے

شاعر ۽ گوں وتی ڈیہہ ، گوں وتی کچراو بنی آدم گری میراث ۽ ، سیالی ، دوستی
 او وفا چو درفشناکس روچ ۽ روژنا انت ۔ او آ درآدیس حاکماں گوشیتہ تہی بالادستی
 زندے یلیں بچے جت کنت بلے تو شات مہ بو ، کہ تو پہ سرے ۽ گڈگ ۽ ، شہ
 راج ۽ دل ۽ ، زند ۽ لیکھاں لوژننت کنے ۔ اے لیکہ نمیران انت کہ ما وتی ارواہ ۽
 وتی ارواہ لیکان ۔ تو منی مرک ۽ لوٹے گڑا منی ارواہ ۽ بکش مہرانی واہگانی پاہو

من مو تک ۽ بدل بالو کنان - او

پہ مسرانی سروسر بنداں

من نو کیں نوبتے پر بنداں

ہر راستیں مردم زانت کہ نیٹ سوب، بنی آدمی مہرانی بیت : چو کہ فیض
صاحب گوشت : مجھے یقین ہے کہ انسانیت جس نے اپنے دشمنوں سے آج تک کبھی
بار نہیں کھائی۔ اب بھی فتحیاب ہو کر رہے گی۔ اور آخر کار جنگ و نفرت اور ظلم و
کدورت کے بجائے ہماری باہمی زندگی کی بنیاد ہی وہی ٹھہرے گی۔ جس کی تلقین
اب سے بہت پہلے فارسی شاعر حافظ نے کی تھی۔

خلل پذیر بود ہر بنا کہ می بینی

مگر بنائے محبت کہ خالی از خلل است

(اے نوسنتانک کہ من پہ بلوچی اکیڈمی نے عطا روچا نبشتہ کرنگ آدیوان کہ جون ۱۹۹۷ بوت

من و ننت نکرت کہ من تران ۽ سہنگ اتل۔ رندا لبزانک و چاگرد ۽ چھاپ بوت)

زرد ۽ غم جتتیں بولان

پہ ہوشاماں ترہمیت، بشامیں زرد ۽ غم جتتیں بولان
کپنت بیرو سرپنت دمبال، او سبزیت سرگمیں بولان

عطاشاد ۽، ہیالانی، نیلیں آزمان ۽، سیاہ و سہاریں، جمبرانی، گرنند و گروک ۽
دوچاپی دیستہ آراگدان ننڈیں بلوچ ۽ عاقبت چوسرگمیں بولان ۽ دیما آہتہ آئی
مارات کہ صداں سال ۽، بے وس و بے بہریں بنی آدم و بولان دوینانی دل ۽
تن آپی یک پیہم انت۔ کہ پہ بشامی جزانی گورنگمیں ہورانی شلگا، آوانی ہوشام نہ
ترہمیتہ اے ہوشاماں وت ہوشام ترہمیتہ چوش کہ بولان ۽ سرا نپت کپنتہ بیر
شلنت او دمبال سرپنت۔ بلے انگت بولان سبزانت کہ بیر بلوچ ۽ تاں دو صد
سالان لستہیں آہویے دو دنائیں۔ بسیر، نہ بیر ۽ سہت کنتہ او نہ کوہیں بولان ۽
آس دات کنتہ

ۛ من اگن درچکے آن دے آس منی بالاد ۽

بلے پہ نپتے ۽ کوہے بہ کچیت چوش نہ بیت

عطا تو راست گوشتگ ات۔ شاعر ۽ راستی، ودی کاری ۽ راست انت آئی

کہ گوشت من راست اول۔ انا الحق ۽ ہمے راستی ۽ آرا پاہو آں گٹ گیر کرت۔ آئی
 راستی انگت برحق انت۔ ہنچو کہ مرگ برحق انت۔ بلے آ نہ مرتہ کہ راست نہ
 بریت۔ ن۔ م۔ راشد گوشت اسرافیل مُرتہ۔ اسرافیل ۽ مرگ ۽ موتک ۽ ہرکس وتی
 پیمانہ پر بندیت۔ منا پہل کن ات کہ پر بند پہ نوکس نوبتاں انت۔ او من موتک ۽
 پر بندانی گپاں جنس۔ بلوچ مات ۽ گوشتہ من موتک ۽ بدل ۽ ہالو کنس۔ منی
 سالونک ۽ پہ وتی باہوٹ ۽ گوڑم ۽ وتی حسی ایں سرداتہ۔ بلے نوں بلوچ ۽ باہوٹ
 ۽ دارگ یلہ داگ ۽ قول ۽ پلگارگ آئی چو پونگ ۽ پھک کرتہ کہ بنی آدمی
 ”بیر“ نون ”راس کوہاں“ آپ کنت کہ کینگ شہ دلاں کنزنگ انت۔ او
 آپانی شلان سنگان ۽ ہورت کتہ۔ بولان ۽ ہار ۽ درستان ۽ ”سار“ کتہ تو
 راست گوشتگ ات کہ :

۵ زمین جب ۽ حدا بند انت ، چو سالی ٹپی ۽ نالیت

بنی آدم گوشتے زور آکیانی ، بے وسین بولان

عطا! تو وتی شیر ساہ کندن ۽ تما گوشتگ ات۔

من چو زمین جہبانی قہریں نیت ۽ پیداور آل

او

تو چو بدل زرمیں زبان ۽ منت ۽ بے باورے

عے باوری انت او عے بے باور انت۔ قول ہما نیت کہ مرید ۽ شے اش

کرتے۔ او بدل ہما انت کہ بلاچ ء گپنگ انت۔ نون وام و بدل ء ماس و پس
 مرگ انت۔ بدل ہرکس زوریت۔ بدل کس چچ نہ دنت۔ قول باز کنتت او قول ء
 تما کیل ہم کم نہ کنتت۔ کیل ء سرا پربند بنت۔ او ونا سوبی لیکنت کہ گل خان
 شت، ہاشمی شت، تو شت ءے، مراد شت، دراہ بے مراد انت کہ اسرافیل مرگ۔
 من اسرافیل ء موتک ء جنیں کہ نہ۔ مہ راشد ء آرتگ ات۔

مرگ اسرافیل پر آنسو بہاؤ

وہ خداؤں کا مقرب وہ خداوند کلام

صورت انسانی کی روح جاوداں

آسمانوں کی ندائے بے کراں

آج ساکت مثل حرفِ ناتمام

ریگ ساحل پر چمکتی دھوپ میں، چپ چاپ

اپنے صور کے پہلو میں وہ خوابیدہ ہے

اس کی دستار، اس کے گیسو، اس کی ریش

کیسے خاک آلودہ ہیں

کیسے اس کا صور اس کے لب سے دور،

مرگ اسرافیل سے

اس جہاں پر بند آوازوں کا رزق

مطربوں کا رزق اور سازوں کا رزق
 اب مغنی کس طرح گائے گا اور گائے گا کیا
 سننے والوں کے دلوں کے تار چپ
 اب کوئی رقص کیا تھر کے گا، لہرائے گا کیا
 بزم کے فرش و در و دیوار چپ
 فکر کا صیاد اپنا دام پھیلائے گا کیا
 طائرانِ منزل و کہسار چپ۔

او عطا گشتیت :

کوساروں کی عطا رسم نہیں خاموشی

رات سو جائے تو بہتا ہوا چشمہ بولے

عطا! تو ہم راست گشتے، اے شہ اسرافیل ۽ مرگ ۽ پیش ۽ گال انتہہ صور

اسرافیل بے تک توار انتہہ کہ آوت واپ انتہہ آئی پاگ آئی گلاک آئی

ریش دراہ دنزین انتہہ۔

ماجنے ویراں گونگ ۽ دیستہ

کہ رنگ ۽ چو آسانی پراں بیتہ

ہے ویراں گونگیں آسانی پراں رنگیں سیمک کہ ماران ۽ کمیں کوہ ۽ نفل ۽

انتہہ گشتیت ۽ رنگ ۽ گوارس رژن، نتھا ۽ پاگ ۽ گندیت

کہ پر آئی چن ۽ نتھا مہیمان انت او نیٹ آئی مرنگیں جون ۽ را خون مان کنت
 آئی ہبوعیں گلاکال من جیہڑاں ماریت۔ او ودی کاری ۽ راستی ۽ را۔ فکر و خیال ،
 مرگانی بانزلاں دنت۔ آوان ۽ شپانی نیم بالانیں مرگانی رماں گون کنت او بالاق ،
 کمان ۽ تیرانی ہم رنگی ۽ دنت۔ بے نون نتھا وت کہ مہیمانی حرجان بیتہ آئی جون
 ۽ را نہ سیمکی شعر او نہ بولان ۽ کوہ سار ۽ ، چمگ ، شہ بے تک و تواریاں من توار ،
 طوفان و زند ۽ سنداں پرنت کنت۔ کہ سامری ۽ وتی نل زرتہ او ہرکس و ناکس ۽
 را وتی ساحری و سہرانی ، سحر و تریرو شک ۽ گوانانی بندی جوڑکتہ تو گوشت ۽

امبروز ۽ گراں باہندی آشوب ،

عاقبت اوبادگاں پہ ساعت انت۔

ساہ کندن ۽

من تئی مرگ ۽ رند، تئی کتاب دیست کہ پیسرا آئی نام تو ساہ کندن ایر کرنگ
 ات بے چاپ بوہگا رند آئی سری پوش ۽ سیاہیں دامن ۽ ساہ کندن بدل بوت پہ
 روج گرہ ماہ گر او روگر ، چو وھدی اسراں ۽ انت کہ برے برے کاینت و زوت
 رونت۔ بے ساہ کندن، او تئی ساہ کندن کہ آئی چم پچی و بے واکی ۽ را زبان است
 ات۔ اگن چم یے بہ بوئیں پہ گندگ ۽ او گوشے بہ بوئیں پہ اشلنگا۔ راستیں ٹوک
 ایش انت کہ مرچی نیں آشوب ۽ گرانی و باہندگی دوئیں خدا وتی مال کرنگ انت۔
 او پہ عاقبت اوبادگاں، ساہ کندن ۽ بے واکی شود ۽ وانک ۽ گوں ہنچو چتہ کہ بنی آدم

۽ گناہ گون سیاہیں سنگ ۽ وٽارا موشنگ انت و آرا وٽی سیاہیں رنگ اش داتہ۔
 (چوناھا اے سنگ اصل ۽ سیاہ نہ بونگ) تئی مارگ تکا و راست اتہ آوھدی کہ تو
 گوشتہ

گند قہر و مہر ۽ آدمی گستانی ۽

ارواہ ۽ چہانٹاں سرا زرنگ جہان

کتر انت تئی گوش او منی گنگ انت زبان

کری و گنگی ۽ اے جہان ۽ ارواہ ۽ چہانٹاں کس اشکت نہ کنت گوشت اش

کہ تو صور اسرافیل ۽ بہ دہبے آشه و اب ۽ پاد نہ نیتہ فون اسرافیل ۽ صور ۽

دموکس واجہ ۽ ریش و بروت ماں حاڪ و دنزاں انتہ۔

توشہ زوراک ۽ پول کنگ کہ

تو پہ سرانی گڈگ ۽ زند ۽ حیالان ۽ کٹھے ؟

مروچاں آہاں سرانی گڈگ یلہ دانگ کہ بی برگ ۽ گھگیں سرا گرانازہ

وداراں جک نہ انتہ او شاعر نہ گوشتہ

کے منی گھگیں سرا گڈیت

من حریری تحنگاں درنجیت

نون گھگیں پہ گوات گیری سنداں انکہ و پجنتہ او گوات ۽ سامری او شے ہول

۽ نل و شیپول ۽ سحر ۽ بے ساری، چو روگریگ ۽ گپیت و یلہ دنتہ پہ اے پیمیں

گپت و داد ۽ ”دار و رسن“ ۽ ”برپا“ کنگ بے سیت انت۔ داد و دہشت ، دیان ۽ در
 ۽ دُرگوشیں غلام انت۔ کہ چو حضرت سلیمان ۽ جنناں ، ہر بند ابوج ایت او ہر مرد ۽
 دروہیت۔

عے دروہوکان ۽ کہ ما و شما آدمی ذات ۽ رستری جاہ ۽ دیست انت۔ تہ تو
 بلوچ و رناہان ۽ اے پر بند دات۔

آدمی ذات ۽ اے رستری جاہ ۽

ہر کوہ ۽ پشت ۽ لدیگے

من وتی پنگاں زارو چہمالاں

بیات کُشاں

اے لدیگاں

قرن ۽ قہریں پلنگ انت منی چک

چونیں سُدکی یے ات۔ چونیں جزے ات۔ منا شری ۽ یات انت۔ کہ

دیت نامی و رناہانی عے پیہیں استمانی پر بندے ات۔ تو شہ ہمانی وتی بنداتی لیکہ

زرت آرا حیاں ۽ اے ماروکیں دروشم و شہم دات۔ مادل ۽ جزم اتاں کہ بلوچ

ورنا قرن ۽ قہریں پلنگ انت او آکوہ پشت ۽ لدیگاں آپی سنگاں رسینت۔

دیت نامیانی چکانی قومی صوت ۽ ، آہانی قومی گراں باہندیں آشوب ۽ را۔ سوبی

کرت۔ او عاقبت او بادگان ۽ ساہ کندن ۽ بے واکی ۽ پاہو آں گٹ گیرکت کہ آہانی ہر

تیر و گونڈل شہ قومی آجوتی ۽ خیال باہندیں رٹن ۽ روج ۽ درفشناکس برمشانی
 منت ۽ ، شہ ورنناہانی باہڑاں درکیت و تمہاری ۽ سیاہ شپس شپ چران ۽ ، من گار و
 گساری ۽ بانڈماں پرنیت۔ آہانی جہد ۽ را ، لیکہ ۽ آہنی باہڑانی زور وزکت گون
 ات۔ آئی سروک، تری سیاسی اتنت، فوجی اتنت، وانوکس و وانندیں ورننا اتنت، دراہ
 وتی استمانی سیاسی گل ۽ ، زمزمل ۽ ، چو پاکس تسبیح ۽ دانگ ۽ پہ مگھی و صدق،
 کماگ اتنت کہ آہانی بندیک شہ ہر ساد ۽ محکم و مہرات۔ او درستاں اے ساد ۽ را
 چو خدائی ساد ۽ پیما پہ ترندی داشتگ ات، کہ آ راستی ۽ راہ ۽ سر ۽ اتنت۔ آ
 وهداں آدراہ چون اے قرانی آیت ۽ گپت ۽ و عتصمو بالہبل اللہ جمیعاً ولا تفرقو ۽ پیما
 چو مومن ۽ یکوئی و یک جاہی ۽ ساد ۽ گرانیس سنگ ۽ چیرا وتی دست اش دانگ ات
 او پچ بر ناتپاکی گواتاں آوانی پتر ۽ را وتی آماج نہ کرگ ات۔ تانکہ آہاں یک جہانی
 حاکم ۽ را۔ آئی جند ۽ جہان ۽ ۔ تیلانک نہ دات او تاریخ ۽ ڈوبرا شہ وتی خون ۽
 لیکان، آجوتی ۽ بانوری ۽ گیوار ۽ ابدمانی ۽ ہلکشاں شنگینت۔ ہماوان ۽ کرزیت کہ
 بگوش انت۔

تاں عاقبت است انت منی گامانی رند ،

تاں زند بیت روک انت منی خونانی لیک

بلے بقول انگریزی ۽ شاعر نیگ ۽ ”منی قدح ۽ را نصیب ۽ دگہ ڈولے ۽ ریکتہ“

منی راہ دربر گند بیت۔

کینگ و کست ۽ جمبر انت ، نپت شلیت و ہار کنت
وائے گدان ۽ نشنگس ! گوات ۽ کئے اسپرتی

او توئے شاعر گئے :

آہن پہ آس موم بیت ، آپ نہ بیت دل تہی

او منی مرے و شنیا تک ! بیا واہگاں بہ بر وتی

و شنیا تکاں ۔ دیر انت کہ وتی واہگ برتگ انت ۔ ہمے واہگانی ویل ۽ ورنہ ۽
استمانی صوت ۽ بدل گوانزگانی طفل ۽ نازینک کرت ۔ او شاعر عطا شاد ۽ بلوچی شیر ۽
گل زمین یلہ دات ۔ اردو ۽ دامن ۽ گپتہ ورنائی ۽ جزم ۽ جاہ ۽ پیری ۽ ”لوری“
، اے پیما نازل بوت ۔ آدمی ذات ۽ رستری جاہ ۽ جاہ ۽ را زند ۽ جنگل ۽ ماں پوش

ات ۔

زندگی کے جنگل میں

سوروں کا غوغا ہے

جانے کتنی مدت سے

میرے شیر بچوں کو

نیند بھی نہیں آئی

آدمی ذات ۽ رستری جاہ ۽ لدیگانی گار و گسار کنگ ۽ جزم بدل بوت تو قرن

۽ قمریں پلنگ ۽ جاگہ ، شیرزادگاں چون پہ بلو ہالو گپتہ او سؤرانی ہاڈ ہو ۽

شیرزادگان، بے واب کتہ۔ اے بے دلی ہاؤ ہو، نہ انت، ترس و لرز نیک انت۔

شب کی جس گاہوں میں

زخم زخم آہوں میں

مرہی کراہوں میں

چپ کی دھندھناہٹ ہے

خوف خوف آہٹ ہے

ہے خوف و ترس و لرز، را شاعروت ماریت و گوشتیت۔

سوروں کے غوغا میں

سہمے سہمے بچوں کے

ننھے، ننھے بچوں میں

سرخ سرخ نیروں کی

برق کڑ کڑا اٹھے

او انگت صخب، امیت، داریت۔ شہ شیرزادگان،

میرے شیر بچے جب

صبحدم جوان ہوں گے

زندگی کے جنگل پر

کٹنے مہراں ہوں گے

گڑہ ینگس طفلانی دست ۽ ، قلم ۽ بدل ، نیزہ کئے ، آرا رو دینے او ورنا کئے او
چر آئی ماں زند ۽ جنگل ۽ رستری جاہ ۽ مرد و مہربانی لوٹے ۔
ہر توم وتی دل ۽ دنت ۔ رحم علی ۽ گوشتگ ات

حسیرانی تمن ویران انت

سیت گوں شکس جنگاں انت

بلے اے رندی شکس جنگانی سیت ۽ پہ تمنناں حیرنیارتہ۔ توم اش بدبیتہ یا
دل اش بدل بیتہ کہ وشنیاتکافی ناشریں تراساں ، ماں لدا آسے ماں داشتہ ۔ ہر کس
شصت و ششش کوشیں بالاچ بیتہ۔ بالاچ ۽ قبر ۽ خداچیدگ مہ کنات۔ آئی شک
ابدمانیں لیکہ و خیالانی شک بہ مان آت! چوکہ عطاوت پہ لالہ غلام محمد ۽ گوشتگ
ات او من عے بند ۽ مروچی پدا آئی نام ۽ پر بندیں۔

گور تنک انت، تہار انت، سک انت

روژنائیں حیالانی شک انت

راہ گوز

بیادل ۽ تہترین ۽

آس کپنگ گہیں گل زمین ۽

(من اے نوشانک بلوچی لوزانکی دیوانا عطاءے مرگ روچا دانستگ ات)

نذیرِ عِنا ما

منیٰ ءِ اولیٰ او دومی روجِ درمیانی شبِ چونیں شو میں شبِ ے ات کہ منیٰ
دوست منیٰ ہمکار، منیٰ سنگتِ ے شہ من جتا کرت۔ قلم پرشت، برش ہشک بوت۔
نذیر جانِ بیرانی پہ من ناپر آئی دراہیں دوستاں۔ پر آئی زہگ آل، او پہ ہر کس ءِ کہ آرا
زانے پنجنیں تاوانے انت کہ آپہر پورہ نہ بیت۔

نذیر تو گوشتے شو نکاری مردم ءِ پیرکت۔ بے چشمیں زوتیں پیری کہ درنائی ءِ
گرگ ءِ مردم ءِ چوبے مراد بخت۔ شو نکاری وا مردم ءِ کوشیت مرگ راہے حق انت
بے مرگ پہ موسم --- موسم بنی آدم ءِ دست ءِ شہ درانت۔

اے دنیا ءِ مرگ چوں ارزان انت۔ ہر کس کہ زندگ بوگ لوہیت پہ غیرت
پہ عزت آ انجو تئی ڈؤل ءِ بے مراد بیت۔ بے تو لہمانے۔ تئی لشک کرتیں لوز، تئی جوڑ

کر بھگیں عکس تئی بدمانی ءمان زمان انت۔ توشہ اے ڈولیس بدمانی ء بے کمارے صمداں
 من حاک آنی چیرا۔ نون توشہ دنیا ء غمان بے غم ہوتے او وتی دوست عزیزان ء تاں یک
 مدتے ء غمی کرتے شتے۔۔۔ و ہداے غم آن ہم گار کنت۔

و ہد مستریں طبیب انت ہر ٹپ ء درمان کنت۔ اگن ناتہ مرگ در اھیں نپاں
 گار کنت۔ تئی ٹپی ایس دل کئے دیسنگ ات۔ بے تئی جہداے ٹپانی وت شاہد انت۔ کہ تو پہ
 زندگ یوگ ء کر تننت۔۔۔ بے مرگ ء ترا وار نہ دات۔۔۔ او کلاں ء یلہ دات شتے۔۔۔
 شتے کہ پدا نیائے۔۔۔ تئی ادیرہ ء نو دسا ہیل باتنت۔

اولس مئی ۱۹۷۱

(نذیر اولس پشتوے شونکار ات)

پنجمی بہر

تہر تہر

احوال کار

اے دور اولس دلجھی ۽ دور انتہہ زانت کاراں گوشہ کہ اولس دلجھی ۽
 مستریں شری ہمیشہ انتہہ کہ مردم وتی ہبر ۽ بکنت او دوہمی ۽ ہبر ۽ گوش بداریت
 شہ وتی ہبر ۽ کنگ ۽ او دوہمی ہبر ۽ گوشدارگ ۽ یک جوانین راہے درگیجگ بیتہ
 او ہماراہ پہ ملک او مردمانی گہتری ۽ الم ۽ جوانین راہے بیتہ
 اولسی دور ۽ عے پکار و گزران پد وتی ہبر ۽ گوشگ و وتی لیکمانی درشان
 کنگ ۽ بازیں اولسی بودن جاہ (Institutions) ودی کنگ انتہہ کہ چریشاں یک
 مزنیں بودن جاہے احوالکاری انتہہ کہ ایشہ ۽ ماں انگریزی زبان ۽ ”جرنلزم“ او ماں
 اردو ۽ ”صحافت“ گوشنتہ ہنچو کہ احوال کاری یا احوال نویسی ۽ مستریں کار ہمیشہ
 انتہہ کہ حال و احوالان مہلونک ۽ دیما بیاریت بلے مستریں ہبر کہ پادکیت آایش
 انتہہ کہ احوالان چہ طور بیاریت؟ ہمے چہ طور آرگ ۽ لیکہ احوال کار ۽ رواج ۽

سیالیانی کیشنوک انت۔ هے سوال احوال کار ۽ فرض و آئی حقانی گوارگ انت
هے چه طور ملک ۽ بازيں چست و ايریانی تما احوال کار ۽ کردار ۽ نشوندار انت۔

احوال کار وهدیکه یک حالے وتی حالتاک ۽ تما دنت ته تنج چیزانی خیال ۽

داریت که آرا انگریزی زبان ۽ تنج W گوشت۔ Who, What, Why,

Where, When. بزبان کئے، چه، پرچا، کجا، کدی بزبان آگن یک کارے بوت کئے

کرته، چیا کرنگے، چون کرنگے کجا کرنگے او کدی کرنگے احوال کار وهدیکه اے پنچین

نکتهماں وتی دیما داریت ته آ مملونک ۽ دیما حقین احوالان کاریت۔ بزبان احوال کار

۽ یک مستریں ذمه داری گون راج ۽ همیش انت که آراستیں و حقین احوالان

مملونک ۽ دیما بیاریت ریا و رو ۽ آل و گش ۽ ابید بیاریت او هر نک و ٹولی ۽

لیکماں بید گیشی و کمی ۽ سہرا بکنت، بزبان احوال کار آگن اے لیکه ۽ برجاه بداریت

آراستی و راست گوشی ۽ یک نشانے لیگ بیتہ او مملونک پہ دل آئی عزت ۽

کنتہ او آئی ۽ هبرا گوشداریت او بازيں کارانی باروا وتی جند ۽ یک جوانین راهے

درگیجیت او هے جوانین راهے درگیجگ اولس و حاجی و جمهوریت ۽ ارواح انت۔

هے سبب انت که زانت کاراں گوشته که احوال کاری یک سکین او مزنین

ازبا بے انت۔ آگن آرا پہ شری و نیکی ۽ کاران کارمرز کنگ به بیت آ راج ۽ را

سوب و شاتکامی ۽ سند واں بارت سرکنت او آگن آرا پہ ردین و ناراستیں لیکماں

دیمبرگ ۽ کارمرز کنگ به بیت ته آ راج ۽ تاراجی ۽ بے تاهیری ۽ کورچات ۽ دور

دنت۔

مروشاں مئے ملک ہرج آشوبی دورے ء کہ گوزگا انت آئی تما احوال کار ء
 ذمہ واری شہ عام شہری ایگا زیات انت۔ آئی قلم و آئی ذہن درائیں پاکستان ء را
 کامیابی و سوب ء منزل ء پجارینگ ء مزین مدتے دات کنتہ ۲۵ سالان رند اولی
 وار ء مرکز و صوبہانی تما اولس ء گچین کرنگیں و کیلانی حکومت قائم بوتگ انت او
 اے پارٹیاں کہ اولس ء ووٹ گپنگ انت۔ نون احوال کار ء اے کار انت کہ
 آملونک ء را شہ حکومت ء گتیری کاراں معلوم دار بکنتہ او آھان ء سرپد بکنت
 کہ چ حکومت ء گورا الہ دین ء چراغ نیست انت۔ آیک روش ء وتی وعدہاں پورہ
 بکنت انقلاب و وشالی یک دائمیں کارے انت آئی بن پد ایر کنگ بوتہ آئی درچک
 کشک بوتگ۔

اے درچک ء شاہ و لب بروثمر ء رسگ ء وھد ماں کیت او مھلونک ء را
 باید انت تنا وھدے چم و چار بہ بیتہ دانکہ اے درچک بر بکنت بلے بر ء رسگ
 ء درچک دائمی گورسی لوٹیتہ آپ و کد لوٹیتہ و تاوت نہ رودیت وت رودین
 درچک ء برانی چم و چاری چو مہ بیت کہ مھلونک ء را کچلیں ثمرہاں بدنت۔ ملک ء
 زند او راجی چاگردانی تما نوکیں راہ بند آرگ ء ہر جھدے کہ مئے حکومت کنگا انت۔
 آ جھدان ء کامیاب کنگ ایوک ء حکومت ء کار نہ انت آ جھدانی کامیابی ء مستریں
 سکین ء احوال کار جوانیا دات کنتہ

بلے اے سکین آ ہما وهداں دات کنت کہ آئی قلم و زبان آجو بنت آرا وتی ہبرہ
کنگ و دوہمی ۽ لیکھانی درانگازی ۽ موکل بیتہ احوال کاری بید آزاتی ۽ ہنچوش کہ
روش بید روژناتی ۽ انت پھل بید بو ۽ بہ بیتہ انوگس حکومت ۽ اے ہبر ماریتہ
او آئی احوال کاری ۽ اے آجوتی داتہ آ قومی مسلمہانی سرا وتی لیکھاں بید ترس و
لرز ۽ درشان بکنت او قوم ۽ بہ رمانیت بلے گوں ہر آزادی ۽ یک پابندی ۽ دی
گون انت کہ آ پابندی وطن ایگ انت۔ مہلونک ایگ انت۔ راج ایگ انت کہ
احوال کار وت یک شہری انت۔ او راج ۽ یک فردے انت اگن آئی قلم اے ذمہ
واری ۽ مہ ماریتہ قوم ۽ راوش و وشدلین زند ۽ کلمہ ۽ چون دات کنتہ
احوال کار ۽ دگہ یک مستریں ذمہ واری ایش انت کہ ملک ۽ بازیں ٹک
بولکانی نیام ۽ وشدلین سیالیانی برجاہ دارگ ۽ وتی قلم ۽ کار بہ بندیت چیا کہ ہج
راہے کہ آئی تہا ٹک و بولکانی سیالی جوان نہ بوتگ انت۔ او ودان ایمنی و قانود ۽
حاکمی نہ بوتگد آ راج و شیں روش دیست نہ کنتہ ہر جوانین احوال کار ۽ ہے
کوشش انت کہ آ احوال ۽ انچیں بیے ۽ رود بند بہ دنت کہ چر آئی بولکی ۽ ٹکی
ناوش پیدا مہ بیتہ

مئے ملک اولس داہمی ۽ راہ ۽ نون سرگیٹہ احوال کار ۽ اے روشاں
مستریں ذمہ واری اے دی است انت کہ آمہلونک ۽ راشہ اے راہ ۽ سرلینگ ۽
میلنتہ آ مہلونک ۽ یک نیمگا آئی ذمہ واری ۽ نشان بدنت نہ دوہمی نیمگا پر آئی

حقان جہد بکنتہ اوھے جہدان ء جمہوریت ء رنگ ء بدنٹ آہان ء جمہوری راہانی
سرا بگجیتہ

اے دور ء احوال کار ایوک ء سیاسی و اقتصادی احوال نیاریت بلکنہ آ
راج ء ہر تک ء احوالان دنٹ جرم و کشت و خونانی حال ہم حالتکانی تما کاینٹہ
وانگ و زانگ و لیب و گوازیانی جردی احوالکان دنیک بنت ، مروشی ایں دور ء
احوال کاری ء تعلیمی و گھتری کردار شہ ایندگہ کردار ء زیات اہم بوتہ او مئے ملک
ء انوگیں حال ء تما احوال کار اے ذمہ داری و دینٹہ کہ آ مہلونک ء را سرپد
کنائینگ ء پلوا زیات دلگوش بکنتہ ملک ء تما نوک نوکیں چست و ایر و دی بوہگا
انتہ گھتری ء نوکیں کار بوہگا انتہ نوکیں سیاسی تجربت دیما آہگا انتہ مئے
احوال کار ء کوپگاں اے دراہیں کاراں مزنین بارے دور داتہ او اے ذمہ داری
آ ہم وھداں پہ جوانی و شری ء پورہ کت کنت کہ آوتی کردار ء یک وطن دوستیں
او راج دوستیں زانت کاریں وانندگیں مردے ء پیما بہ ماریتہ آ راج ء جوانیں
کارانی سکین ء بدنٹہ او شہ بدیں کار دور دارگ ء جہد ء بکنتہ تری اے کار
سیاسی بہ بنت راجی بہ بنت کہ مذہبی یا علمی بہ بنت گزرا مئے احوال کار پہ ملک ء
وش آیندیں زند ء آرگ ء ماں زمان بوت کن انتہ

اولس واجھی

اولس دلجی یونانی لبر ڈیما کریسی ۽ ہم مانا انت۔ سیاسی دفتران اے لبر
یونان ۽ زانت کار و راجی فکر و هیالانی سروکاراں پہ ہما حکومتی راہ بند ۽ کارمرز کتہ
کہ آئی مستریں لیکہ ایش انت کہ حکومت و سرکاری ذمہ واریاں اولس وتی دتا
بگپت او پہ راج ۽ گھتری و رد و بند ۽ وتی پیما کار بکنت۔ آ وهداں اولس ۽ بالغیں
و کماشیں مرد ماں اے کار چکی کرت ننت۔ چیا کہ یونان ۽ ریاست کسانیں شہرات
انت۔ او مردمانی لیکہ سک کم ات ہمیشکہ ہر شہری ۽ چکی ۽ حکومتی کارانی تہا بہر
زرت کتہ۔ پدا ہم افلاطون ۽ ڈولیس سیاستی زانت کاراں اے حکومت ۽ را جوانیں
حکومتی راہ بندانی تہا نہ لیکتہ۔ چیا کہ آہاں ریاست ۽ بنیات اخلاق و شرکرداری ۽
سرا ایر کرت۔ ارسطو ۽ خیال ۽ ہما ریاست شہ کلاں گھتر انت کہ جوانین فلاسفر

ساتس دان، سپاہی او سیاست دان پیدا کنگ ء گمگ بہ دنت۔ عے سبب انت کہ
 آہاں ہنچیں ریاستان ء جوان لیکت کہ آہانی مستر فلاسفر بہ بنت یانکہ فلاسفریں
 بادشاہے بہ بیت یونانی فلاسفرانی زانت و لیکہ ء بنیات جوانکاری ء سرا ایر انت۔
 او آہانی مانا شہ جوانکاری ء ایش انت کہ ہر کسب ء مردم وتی کسب و کار ء یہ جوانی
 و شری کت بکنتہ آہاں اے جوانکاری ء را VIRTUE گوشتہ او آہاں شہ
 راج ء ہر مردم ء آئی تہا عے جوانی لوٹ ات او ریاستی و حکومتی سروکانی اے
 جوانیں صفت ایش انت کہ آ جوانیں سیاست داں بہ بنت ہمیشکہ آہاں لوٹ ات
 کہ فلاسفر حکومت ء کاروبار ء وتی دستا بگر انت۔

یونانی سیاستی فلاسفرانی اے ڈولیں لیکہ ء مزنیں نزدی ایش ات کہ آہاں
 شہ مردم ء باز امیت داشت آہاں راجی لیکہانی بنیات فلاسفرانی ذہن ء تہا شوہاز
 کت او راج ء جند ء را یلہ ذات۔ عے سبب انت کہ دو ہزار سال ء زیات گوستہ
 بلے چچ ملک ء سروک فلاسفر نہ بوگ انت۔ او مروچی مہلونک ہما راہ بند ء نیمگا
 روگا انت۔ کہ آرا اولس واجھی گوشتہ بلے مروچی ایں اولس واجھی لیکہ و یونان ء
 اولس واجھی لیکہاں ء مزن فرق انت۔ اولی مستریں سبب ایش انت کہ یونان ء
 شہری آ ریاست نہ منگ انت۔ نوں قومی و باز قومی ریاست جوڑ بوگ انت۔
 ہمیشکہ مردم چکی ء حکومت ء کارانی تہا ہر زرت نہ کن انت۔ او آوتی پگین کرنگیں
 مردمان دیوان جاہاں دم دنت کہ آ شہ اولس ء نیمگا ریاست ء کاراں دیما بہ ۔

انت او اے ڈول ۽ ناچکلیں صورت ۽ اولس وتی واچھی ۽ درانگاز بکنت اولس ۽ را
وتی واہگ ۽ درانگاز کنگ او وتی نمائندہ گچین کنگ ۽ موہ ہر 5 یا 4 سال ۽ رند
دینگ بیت کہ ایشان ۽ الیکشن یا گچین کاری گوشگ بیت۔

اولی مزین گیدی جنگ ۽ وهداں۔ امریکہ ۽ ہما وهد ۽ صدر وڈرولس کہ
سیاست ۽ پروفیسرے ہم است ات۔ گچین کاریان ۽ پہ ملکی حکومت ۽ درچنگ ۽
کارمرز کنگ ۽ ابید پہ قومانی آزادی ۽ وت اختیاری ۽ حق ۽ گرگ ۽ کار بندگ ۽
جارجت او رند ۽ لیگ آف نیشنز ۽ اے راہ بند ۽ را پہ قومانی وت واچھی ۽ حق ۽
گرگ ۽ وتی دستور ۽ یک بنیاتی لیکہ ٹاہنت دوہمی مزین گیدی جنگ ۽ رند اولی
غلامیں قوم کہ وتی آزاتی ہے میان استمانی راہ بند ۽ برکت ۽ گپت آہندوستان ۽
مسلمان ات کہ آرا چارده اگست ۱۹۴۷ ۽ پاکستان ۽ نام ۽ یک آزاتیں ملکہ رستہ
بزاں پاکستان ہندوستانی مسلمانانی اولسی واہگانی نشان ات۔ ہے واہگانی زوراک ۽
انگریز و ہندو دوینان ۽ وتی جرمنائنت کہ گیدی ۽ اولس واچھی او وت اختیاری ۽
بیرک برزاکت۔

پاکستان ۽ جہدانی سروک قائد اعظم محمد علی جناح ۽ پاکستان ۽ دستور ساز
دیوان ۽ اولی دیوان ۽ ہبر پدرائی ۽ گوشت کہ پاکستان ۽ حکومت ۽ بنیات اولس
واچھی و پارلیمانی لیکمانی سرا ایر کنگ بیت۔ بلے موت ۽ اے مزین سروک ۽ را
اینکہ مہلت نہ دات کہ آ اے نوک آزاتیں قوم ۽ اولسی سرکار ۽ دگ ۽ روان

بکنتہ

آزادی ء سر ۱۹۴۶ ء کہ ہورین ہندوستان ء گچین کاری بوتگ ات انت
 ہماآنی بنیات ء دستور ساز اسمبلی ء وقتی کار بنا کرت دانکہ پاکستان ء را یک
 دستورے بہ بیتہ بلے ایشرا واجہ لیاقت علی خان ء شہادت ء رند پرورشگ بوت کہ
 گچین کاری کنگ بنت بلے چکین گچین کاریانی بدل ء صوباہی اسمبلی آں کہ ۱۹۴۶ ء
 گچین بوتگ انتہ دستور ساز اسمبلی گچین کتہ کہ ایشی ء ۱۹۵۶ ء پہ پاکستان ء یک
 دستورے ٹاہنت بلے اے اسمبلی ء ٹاہننگلیں دستور اولس ء چکی ء گچین کرتگیں
 نمایندہانی دستور نہ اتہ ہمیشکہ کہ زوت پرورشگ بوت او پدا پہ گچین کاریانی وعدہ ء
 ۱۹۵۸ ء مارشل لاء جنگ بوت او پدا ۱۹۶۲ ء تیوگیں ملک ء گچین کاری بوتنت
 دستور ساز اسمبلی ء یا صوبائی اسمبلیانی گچین کاری نہ بوتنت بلکنہ بنیادی جمہورتیانی
 ۸۰ ہزار باسکانی گچین کاری بوتنت کہ ایشاں ساری ء صدر ایوب ء چکا وقتی بیسہ
 درشان کت او پدا قومی و صوبائی اسمبلیانی باسک گچین کرت انتہ اے ڈول ء پدا
 اولس ء را اولی نمایندہانی گچین کنگ او ہما دیوان ء دیم دنیگ ء زہر کنگ بوتہ کہ
 اوداں حکومت ء کار دیما برگ بنتہ ۱۹۶۵ ء پدا عے راہ بند ء روا صدر و صوبہانی
 گچین کاری بوتنتہ بلے ایشاں ء ہم ہما علت گون انت کہ سر ء گچین کاریان ء گون
 ات او عے سبب ء ۱۹۶۹ ء مارچ ء ماہ ء پدا یک وارے پاکستان ء دستور پرورشگ
 بوت او عام گچین کاریانی جارنگ بوت دانکہ اولس ء حقیں واجہی نصیب بہ بیتہ

آزادی ۲۳ سال رند اولی دار ۱۹۷۰ء دسمبر ۲ ماہ ۲ تیوگیں پاکستان ۲ چکلیں
 صورت ۲ عام گچین کاری کنگ بوت انت او پاکستان ۲ اولس ۲ را وتی آزاتیں ملک
 ۲ تما اولی رنداں سیاسی آزاتی ۲ سیڑھی ۲ اولی پدیانک ۲ سرا گام ایر کنگ ۲ موہ
 رست بلے آرا تاں یک سالے وتی واہگانی پیمانہ او وتی گچین کارنگیں باسکانی ذریعہ ۲
 حکومت کنگ ۲ موہ دنیگ نہ بوت۔

۲۰ دسمبر ۱۹۷۱ء واجہ ذوالفقار علی بھٹو ۲ یک ہنچیں وھدے ۲ پاکستان ۲
 حکومت ۲ داگ وتی دستا گپت کہ یک مزمن بہرے دژمن ۲ فوجاں وتی دستا گپت
 ات بلے واجہ بھٹو ۲ اولی روج ۲ قوم ۲ را وتی بیسہ ۲ زرت و گوشت کہ مارا نوکیں
 پاکستانے اولس واچھیں پاکستانے شہ ظلم و زور ۲ پاکیں پاکستانے ٹاہنگی انت۔ آئی
 اے ہبران ۲ گوں سدکی ۲ او پھکیں دلے ۲ گوشت چیا کہ اولی صدر انت انت
 اولسی نمائندہ ہے انت۔ او اولس ۲ را پہ وتی چکلیں ووٹ و واہگ ۲ وتی نمائندہ گچین
 کرتے آئی گوں اولس ۲ قول کہتے کہ اولسی حاکی ۲ ملک ۲ کاریت۔

بلے اے ہبر ہم پک انت کہ اولسی حاکی تنا وھداں محکم نہ بیت دانکہ
 راجی راہ بنداں او پیداواری رشتہاں ۲ یک ہنچیں ڈولے ۲ رد و بند دنیگ مہ بیت
 کہ آ اولسی واچھی ۲ ماں زمان بہ بنتہ ہمے سبب انت کہ واجہ ذوالفقار علی بھٹو ۲
 مارشل لا ۲ لعنت ۲ پہ مدام ۲ قبر کنگ ۲ بازیں راجی راہ بنداں بنیاتی بدلی آرگ ۲
 پہ بنیاتی صنعت و کارجاہانی بندو بوج سرکار ۲ دستا دانگ دانکہ ملک ۲ دولت ۲ بہرہ

بانگ جوانین سورتیا بوت بکنت۔ او سے ڈول ۽ آئی پہ کارجاہ ۽ پوریاگر ۽ گتری ۽ ہم بازیں اصلاحانی اعلان کتہ۔

مئے ملک ۽ سیاست و اولس واجھی راہ بندانی لیگار کنوک این ناوش سری راہ بند ملک ۽ جاگیرداری و زمینداری انت کہ راہ بند ۽ نیزورکنگ و نوکیں راہ بندے کہ دھقان کارے و شمالی سدکی ۽ بہ دنت۔ ہم رواج دنیگ بوٹگ، سے ڈول ۽ تعلیم، جان سلامتی او ایندگہ راجی تکاں بنیاتی بدلی آرگ ۽ جارکنگ بوٹگ انت کہ اے الم ۽ ملک ۽ راجی راہ بنداں بدل کن انت او سیاسی و دستوری بنیاتاں محکم کن انت۔ او پاکستان ہنچیں ادارہ جوڑکنگ ۽ سوہی بیت کہ آہانی ذریعہ ۽ اولس واجھی جوانیا دیماشت کنت کہ چریشاں اولی ادارہ ملک ۽ دستور انت پہ ملک ۽ یک ادارکی دستورے ۽ ٹاہینگ ۽ چار روچ ۽ رند بزاں ۱۴ اپریل ۽ قومی اسمبلی دیوان کن انت او صوبائی اسمبلی حکومت ہر صوبہ ۽ مستریں پارٹی ۽ دستا دنیگ بنت اے ڈول ۽ اولس واجھی ۽ کار بنا بیت او دہمی وار کہ ۱۴ اگست ۽ قومی اسمبلی دیوان کنت تہ ہنچو کہ صدر ۽ وت گوشتہ مارشل لا ۽ لعنت پہ مدام ۽ لہد ۽ ایرگیجک بیت او قوم اولس واجھی ۽ جوانین چاگرد ۽ پہ وتی و شمالی و محکمی ۽ وتی درچنگلیں باسکانی ذریعہ ۽ حکومت ۽ کارانی تہا بہر زوریت۔

پاکستان ۽ جُنر

ہوریں ہندوستان ۽ بمبئی، مدراس، سی، پی، یو پی بہار دہلی ہنچیں صوبہ
 اتنت کہ اوداں مسلمان لیکو ۽ شہ ہندواں کم اتنت بلے اے صوبہانی تہا مسلمان
 باپار، زمینداری وانگ و زانگ او کسب کاری ۽ شہ ایندگہ صوبہانی مسلمانان دیمہ
 اتنت او زیات و شمال اتنت ۽ سبب ۽ سیاست ۽ او تعلیم ۽ ہم دیمہ اتنت۔ قبلی
 مُکلاں اولس واجھی ۽ رواج ات او ایشی زانت ۽ تالانی ۽ کم لیکویں مسلمانان مار
 ات۔ کہ گیشتریں ہندوانی نیام ۽ آوکیں روج پرہاں سیاہ تہار بنت۔

سر سید احمد خان ۽ کلاں سر اے خبر زانت کہ مسلمان شہ ہندو ۽ لیکو ۽ کم
 انت بلے یک جتائیں قومے انت۔ او انگت شہ ہندوان، قبلی، تعلیم ۽ پشت ۽

انت۔ او سرکاری نوکریاں آہاں ءِ وٲی جائزیاں حق نہ رسگا انت۔ آئی ۱۸۸۳ ءِ ماں
 امپریل کونسل ءِ دیوان ءِ مسلمانانی جتائیں قومیت ءِ جار جت او ماں سرکاری
 نوکریاں پہ مسلماناں جتائیں بہر و جتائیں ہند گیشینگ ءِ لوٹ کرت۔ او مسلمانانی
 تعلیمی کانفرنس او علی گڑھ یونیورسٹی ءِ بنگلج کرت۔ دانکہ قبلی طرز ءِ وانگ و زانگ
 ءِ مسلمان زوت دیما شت بکن انت۔ حدامری ایں سرسید احمد خان ءِ توار
 ہندوستان ءِ کنڈ کنڈ ءِ تالان بوت او ہرجا و ہرجا اسلامیہ سکول و اسلامیہ کالج پچ
 کنگ بوتنت او اے ڈول ءِ وانگ و زانگ ءِ برکت ءِ مسلمانانی آگہی و شیواری گیش
 بوت تو آہاں پہ وٲی سیاسی ضرورتانی پورہ کنگ ءِ ۱۹۰۶ ءِ ماں ڈھاکہ ءِ کل ہندوستان
 مسلم لیگ ءِ بنیات ایر کرت او اے ڈول ءِ پہ مسلماناں یک جتائیں سیاسی راہ
 بندے رواج گپتہ او مسلمانانی آوکیں جوانیں سیاسی روچانی مستگ ات بلے پہ
 ہندو انگریز دوئیناں مزنین بلے تاہیری ءِ سبب ات، پاک و ہند ءِ مسلمانانی آزاتی ءِ
 جہدانی ردا ہزرائل ہائی نس سرسلطان محمد آغا خان ءِ نام کلاں سرلیگ بیت او پہ
 مسلم لیگ ءِ محکم و تالان کنگ ءِ آئی جہد تاں ابد گیر آرگ بنت۔ کہ آئی قائد اعظم
 محمد علی جناح ءِ را وٲی پیلوی تکک دانگ ات۔ او پاکستان ءِ تحریک را محکم و پاندار
 کرنگ ات۔ سرسلطان محمد آغا خان ءِ علی گڑھ مسلم یونیورسٹی ءِ ٹاہینگ و آئی
 بودناک کنگ ءِ بلے بہائیں خدمت کرنگ ات او اے یونیورسٹی ءِ راھے لائق جوڑ
 کرنگ ات کہ آ مسلمان طالبانی یک ہنچیں فوجے جوڑ بکنت آ پہ پاکستان ءِ ہر وڑیں

قربانی دینگ ء چک و پدمہ بیت او چوش مسلم لیگ ء را وانندھانی یک بے مٹیں
 فوجے دست کپت ایٹاں و ابید ہزبائی نس ء ۱۹۰۶ ء یک فوجے ء سروکی ہم کرت کہ
 آئی کلاں سروائسرائے ہندو لارڈ مٹو ء دیما مسلمانانی لوٹ پیش کرتنتہ
 اولی گیدی جنگ ء رند انگریزاں ہندوستان ء قانونی اصلاح رواج دانت
 کہ آئی ردا مسلمانانی یک بنیاتی لوٹے بزاں جتا جتائیں گچین کاری ء لوٹ پردہ
 بوت او انگریزاں مسلمان ء بنجاہی او صوبائی اسمبلی او ماں سرکاری ملازمتاں آہانی
 آبادی ء لیکو ء زورگ ء راہ بند دستاگپت او چرے کاراں ہندوسک ناوش بوتنتہ
 کم لیکویں مسلمان صوبہانی مسلمان شہ وتی تعلیم او سیاسی زانت ء برکت ء
 ماں اسمبلی او سرکاری ملازمتاں وتی لائقے پیش داشتہ نون ہندوان مسلمانانی قومی
 جماعت بزاں مسلم لیگ ء اہمیت زانت او پہ لاچاری ۱۹۱۴ ء لکھنو ء معاہدہ
 کانگریس و مسلم لیگ ء نیام ء کنائننتہ گڑا آزاتی جہدانی رفتار تیز بوت۔ اے
 وھداں ترکی ء ماں گیدی جنگ ء دور کرنگ ات۔ او اتحادی حکومتاں آرا تباہ و
 برباد کنگ ء پہ خلافت عثمانیہ ء نام و توارگار کنگ ء چین و لانچ بنا کرنگ ات۔ پہ
 خلافت ء رکینگ ء خلافت کمیٹی ٹاہینگ بوتنتہ مولانا محمد علی و شوکت علی او ایٹھی
 ء برصغیر ء مسلمانان ء زیات شیوار کرت او آہاں دیما آؤکیں خطرہ مارا ات انت۔
 کسان لیکویں مسلمان صوبہانی مسلمان شہ انگریزاں وتی بندی جاہ پر کرت انت بلے
 مسلماناں ہروڑیں جانی و مالی قربانی دات۔ وتی ملازمت یلہ دانتنتہ ہندوان ہم شین

کرت او مسلمانانی سیاسی آگمی ۽ لگت مال کنگ ۽ هرچی که آهانی دست ۽ بوت کرتش۔
 نک و بوکی جھیرہ اش کنائنت او بازیں بے گناہانی خون پہ وتی سیاسی مقصداں پورا
 کنگ ۽ ہوس ۽ ترست۔

اے حالتاں پہ مسلماناں مزنیں ڈک و جنجالے آورت۔ پنڈت جواہرلال
 نہر کہ آوہداں آل انڈیا نیشنل کانگریس ۽ صدر ات۔ جار جت کہ ہندوستان ۽
 دو سیاسی قوت انت یکے نیشنل کانگریس انت او دوہمی برطانوی حکومت انت بلے
 قائد اعظم ۽ آئی پسہ دات او جار پرہنت کہ دگہ یک سیاسی قوتے ہم است انت
 او آ مسلمان انت۔ نون قائد اعظم ۽ نتر سیں سرورکی سیاست ۽ آزمان ۽ چو روچ
 ۽ روک بوت۔ کم لیکویں مسلمان صوبہانی مسلمان آئی توار ۽ را دیما برت اکتوبر
 ۱۹۳۷ ۽ آل انڈیا مسلم لیگ ۽ سالیہ دیوان ماں لکھنؤ ۽ بوت۔ ایشی تہاشہ تیوگیں
 ہندوستان ۽ نمائندہ و وزیراں ہر گپت۔ ماں عے دیوان ۽ مسلم لیگ ۽ را نوک
 سراں رد و بند دنیگ ۽ فیصلہ بوت او لہتیں سالانی تہا انگریز و ہندو دوئیناں منگ
 کپت کہ آل انڈیا مسلم لیگ مسلمانانی یکیں نمائندیں جماعت انت او مسلمان یک
 جتائیں قومے انت آہان ۽ نون ڈنگ چار کنگ نہ بیت او بید آہانی شور و سلاح ۽
 ہندوستانی سیاست ۽ پچ فیصلہ یے کنگ بوت نہ بیت او ۱۹۳۷ ۽ گپین کاریاں کم
 لیکویں مسلمان صوبہانی مسلماناں پیش داشت انت کہ آ پہ مسلم لیگ ۽ کامیابی
 سر و مال ۽ ہر ڈولیں قربانی دنیگ ۽ چک و پد نہ بنت۔ عے جذبہ ۽ رکینگ ۽ ماں

اے صوبہائی تھا ہندو کانگریس ۽ مزنیں کوشش و رپکاں رند ہم مسلم لیگ ۽ مردم
 گچین کاریانی تھا بازی ۽ درچنگ بوت انت۔ او کانگریس بے سوب بوت۔
 قائد اعظم ۽ بے مٹیں سروکی ۽ مسلم لیگ ۽ را یک محکمیں جماعتے ٹاہینگ
 ات۔ او ایشی ۽ ماہ و استال ۽ بئرک ۽ چیرادراہ ہندی مسلمان یک جاہ ات انت۔ او
 چو آہنی دیوال ۽ محکم ات سے سال ۽ تھا مسلم لیگ ہما منزل ۽ سر بوت کہ پرائی
 سالانی سال پکارت۔

۱۹۴۰ء ماں لاہور ۽ آل انڈیا مسلم لیگ ۽ تاریخی عام دیوان بوت۔ ماں سے
 دیوان ۽ پہ مسلمان یک جتائیں وطنے ۽ لوٹ ۽ را صلاح صورت ۽ دیما آرگ
 بوت۔ او اے تجویز لاہور ۽ قرر داد ۽ نام ۽ مشہور ات۔ ماں اے صلاح ۽ لوٹ
 کنگ بوت۔ گورپچانی روکت او زرباری رودراتک ۽ کہ اوداں مسلمانانی لیکو زیات
 انت۔ پہ مسلمان یک جتائیں ملکہ ٹاہینگ بہ بیت۔ نون مسلمانانی سیاست ۽ نوکیں
 راہے نوکیں منزله پہ وت درگتگ ات۔ نون جتائیں نمائندگی او ملازمتانی تھا
 شریداری ۽ جاگہ آزامیں وطن ۽ جہداں گپتگ ات۔

انگریزاں ۱۹۴۶ء گچین کاریاں مسلمانانی اصلی قوت ۽ اندازہ جت کم لیکویں
 مسلمان صوبہائی تھا مسلم لیگ ۽ مسلمانانی دراہیں جاہ گپت انت۔ و اے خبر پیش
 داشت کہ مسلم لیگ جویں ہندوستان ۽ مسلمانانی یکیں نمائندہ او اختیار داریں
 جماعت انت۔ انگریز و ہندو دوئیناں آئی لوٹ منگ کپت۔

تاریخ و ت اے خبرء شاہد انت کم لیکویں مسلمان صوبہائی مسلمان آزادی
 ے جنگ ء مال و دولت ء ابید وتی سر و ساہ ہم ندر کرتنت اے صوبہ
 لمان اے زانت انت کہ پاکستان آہانی صوبہائی نہ بیت بلے آہانی جار ہر و ہدا
 ش ات کہ ہندوستان ہر بیت او پاکستان جوڑ بیت بلے آ شہ ہیے خبرء و ش
 ت کہ چراہانی کوششاں او قربانیاں یک اسلامی حکومتے جوڑ بیت کہ اوداں اسلام
 مسلمان آزات بنت۔

اللہ ۽ ساد

پاکیں قرآن، پہ بنی آدم ۽ ماں شکلیں آپ ۽ اے جہان ۽ او پہ آ جہان
 ۽ راستی او نیکی، رژن او ہدایت دوستی او مہر ۽ انچیں سرچسگے کہ آ بنی آدم گری
 ۽ پہ تُنی ایں دل ۽ ہنار ۽ پرورشیتہ بلے پہ گندوکیں چھاں سہ مروچی ایں بنی آدم
 انچیں، سچ نہ ہلوکیں چیزہ و فساداں کپتہ کہ ایشانی آسروت بنی آدم ۽ نیستی و
 گارگساری ۽ ابید سچ بوت نہ کنتہ بلے وائے سرپدی

پاکیں کلام ۽ اے پاکیں آیات کہ اے دھکی ما وتی سرتاک سمہیننگ،
 گیدی ۽ دراہیں مردماں توار پر جنت سہ کہ اللہ ۽ سادا دراہ پہ مگھی بگرات۔ او وت
 ماں وت ۽ ناتپاک مہ بلے۔ اللہ ۽ ساد ہما ما دن او راستیں راہ انت۔ کہ آ بنی آدم
 ۽ ماں اے دو روچی جہان ۽ پہ سوب او ما آ دائمی جہان ۽ وش وشدلی ۽ مدیمیں

چاگر دے ۽ مشردہ ۽ دنت۔ اللہ ساد ۽ گرگ چو آسان نہ انت۔ پر آئی سدکی او
ایمان لوئیت۔ اگن کس ۽ پہ زبان ۽ قول بکنت تو آرا پہ دل ہم سدک بوگی انت۔
حشکائیں قول قرار بے نہ انت تاکہ آرا دل ۽ سدکی گون مہ بیت۔ تاں دل نہ
کشیت تو نان تاپگ ۽ نہ پشیت نان ۽ پشگ ۽ بل دے۔ مردم وتی جند ۽ جان ۽
پاشینگ ۽ چک و پد نہ بیت، مے دل ۽ کشگ او عشق ۽ برانزات کہ حضرت
ابراہیم چہ لبوکیں آس ۽ برانزاں بے کمار بوت او آئی گرگ ۽ دورے کرت او
مے آج کہ ترو حشک نہ زانت پر آئی گل و گلزار جوڑ بوت۔ مے پیمہ اگن بنی آدم
حق و راستی ۽ راہ ۽ بگپت نہ آرا ہم ڈک و جنجالانی آس ۽ سوچگ کلپیت۔ انچو کہ
شاعر گوشت۔

تتکہ بنی آدم زریت

پہ رژن و زانت ۽ ایمنی

پہ آگمی، پہ آجونی

زور اکی ۽ آس ۽ چجیت

بندیگی ۽ زہر ۽ جُشیت

تیرشانی ۽ آماج بیت

ما پاہواں گٹ بیر

بلے انسانی تاریخ و ت شاہد انت کہ کئی نام پہ دشنامی گرگ بیت۔ سقراط ۽

کہ یونانی حاکمانی ابراہیم یا نمرود ۽ حضرت عیسیٰ کہ جو دانی ۔ او کئی کاران پہ بنی
 آدماں وتی سرقربان کر تگ انت۔ او انگلتاں وتی ذگریں خونانی رہچگ ۽ چک و پدنه بنت ؟
 پاکس قرآن ہمیں دراہیں یلیں سرچار او انسانی راہ دربرانی پیش
 داشتگیں نیکی ۽ راہانی بُسنزه انت۔ پاکس قرآن بنی آدم ۽ ہما دین (زند ۽ راہ
 بنداء دنت کہ راستی ۽ واجہ ۽ قبول کر تگیں راہ انت۔

تانکہ بنی آدم ہم پروت ۽ سے راہ قبول نہ کنت تو آدمام گمراہی و گساری
 ۽ گٹ و گران سرگردان بیت ۔ ٹک بولکی حسدانی آماج بیت او وتی براسانی خون ۽
 چوشیتہ پاکس قرآن دگہ جاگے فرمان کنت کہ اے بنی آدم! ما شمارا ٹک و بولکانی
 تما بہر کرتہ ، کہ شما پجارگ بہ بیت نہ کہ وت ماں وت ۽ جیڑہ و فساد بکن انت۔
 اگن مروچی ایں دورا ہم سے قرآنی ٹک و بولکی پجارگی لیکہ ۽ گیدی ۽ دراہیں اُستمان
 پہ دل و حق پمن انت وتی استمانی و گروہی فائدہ و لیکمانی و مبرگ ۽ پہ دوہمی
 استمانانی جتائیں پجارگی لیکہ ۽ گار مکن انت، تو گیدی ۽ ناوشیں چاگرد، کہ نہرو و کس
 ایٹمی جنگ ۽ آس گوارین سیاہیں جزان آم لسون ۽۔ ماں پوچیہ ، بنی آدم دوستی ۽
 گل و گلزاریں پر ایمنیں ، نور درزائیں چاگردے ۽ بدل بوت کنت۔

دود ربهیدگ او ہندی لوزانک

(ماں پنجابی ء)

دود ربهیدگ یک قومے ء مردمانی سیاسی او راجی یکوئی او سیم او خیال ء یک
پہما درانگازی ء گوشت چرے یکوئی او یک پتی ء راجی زند ء تاک گواپ زورنت ،
ازم او زانگ رودیت او قومی زند ء شائی تہی کیتہ او قوم ء نندگ و پادیک او
زرداوانت ء لیکہ رواج گرننت۔

بلے دود ربهیدگ ، نہ دم او دوتے او نہ سحر او ساحری نئے کہ یک دمان ء
کار بکنت بلکنہ اے دراہیں ہئے دنیائی ، ارواجی ، رثنی او نندوپاد آہی گنڈوسنڈان
گون انت او قوم ء جبتیں تاریخ گوں دود ربهیدگ ء یک رد انت او انوکس وھد ،
او گوستگیں دورباریانی ہئے یک روی انت ، کہ راجی زند ء ردوم ء برجہہ داریتہ۔
یکوئی او یک پتی ء واھگ آلوکیں شے ء نہ انت سیاسی لیکہاں۔ اے ہما

واہگ ۽ نشونداری انت کہ آہمادراہیں شے آنی گرودار ۽ کنتہ کہ آیکوئی ۽ برجہ
 دارگ ۽ راہ ۽ دیما کانتہ مردمانی یک ہند ۽ بوگ یک دوہمی ۽ خاتر کنگ او یک
 دوہمی ۽ وشی او ناشی آل شریدار بوگ ۽ جوزہ ہئے قومی میراث ۽ بخشیتہ او پہ
 تاریخی لیکماں گوستگیں دودا او رموزانی رکینگ ۽ جمد، ہئے جذبہ ۽ زیات زوراک او
 تاجگ کنتہ الی انت کہ قوم ۽ تہر تہریں مردمانی فکری لیکہ۔ تری آچہ ہرکام ڈیہہ ۽
 بہ بنتہ بزاں آوانی زند ۽ رنگ و دروشم ۽ یک دوہمی ۽ چہرگ بہ جنتہ

چش کہ اگن یک ٹک ۽ مردم آنی رنگ و دانگ او بروگاٹ انچو یک
 پیم انت کہ آہر جاہ او ہرکا انت۔ ہرچونیں چاگردے ۽ بہ بنت، بلے چہ وتی دروشم ۽
 پجارگ بنتہ ہرکسی وتی جند ۽ شکل و دروشم جتا انت۔ بلے انگتہ آوانی یک انچیں
 ہوریں یکوئی ۽ است انت کہ ٹک وت سہرا بیتہ ہندی دودر بیدگ او قومی
 دودر بیدگ ہم ہئے ڈول ۽ یک بنت کہ آہوریں دروشمے سہرا کن انت او اے
 ڈول ۽ قومی زند ۽ دیمری، او شائی تہی ۽ راہ ۽ پاچ کن سنتہ او دراہیں ہندی
 تہذیبانی ارواح ہور بنت او زیبانگیں دتکے جوڑ کن انت۔ او آہانی بازیں رنگ،
 آئی وش رنگی ۽ دوسری ودینیت او چرے رنگانی لوڑی ۽ یکوئی ۽ دروشم برمش
 دنت کہ آرا دودر بیدگ گوشت او ہئے ڈول ۽ ہندی دودر بیدگ ۽ زیات محکم بنت
 او جوان تر پھل انت۔

پنجابی دودر بیدگ چہ پنجابی لوزانک ۽ دیم ۽ آہستہ پنجابی دودر بیدگ گوں

مے قومی تہذیب ء سک نزدیک انت۔ چیا کہ اے ہما گل زمین انت کہ جگلس ہند
 ء دراہیں ڈیہہ آل سر اسلامی تہذیب ہمدان رُست ۔

مسلمان ڈیہہ گران شہ درستان سروتی پاد ہمدان میہہ کرتنت او انچیں مردم
 ہم اہنتت کہ آوان مردمانی دل وتی دستا آرتنت۔ ایداں زانت و دانائی، علم و عقل
 او لوزانک او کسب ء انچیں استار روک بوتنت کہ چراہاں اسلام او اسلامی تہذیب
 ء رموزانی چراغ روک بوتنت۔ اے ہما جاہ انت کہ ایداں شاہی مسجد، مقبرہ جہانگیر
 او شالا مار باغ جوڑ بوتنت ہے چاگرد ء بھلے شاہ ء مہرائکی شاعری او وارث شاہ ء
 روحانی داستان ہیر رانجھا نوشتہ بوت انت۔ اے ہما سرزمین انت کہ ایداں حضرت
 علی ججویری داتا گنج بخش ء وتی روحانی فیض ء چمگ جاری کرتنت او پدا ہے ڈیہہ ء
 زبان گوں فارسی ہوار بوت۔ او مے یک قومی زبانی بزاں اردو ء را ودی کرت
 بزاں اے ہما علاقہ انت کہ ایداں چہ عرب دواراں آہنگیں اسلامی تعلیم او
 تہذیب ، او شاہی تہی ایران او میانجی ایشیاء ء ملکاں آہان ء ہمدان چو درین ء
 سمبریت او نوکیں بنیات ئے ایر کرت انت۔ او اسلامی تہذیب ء تابناکیں برمش۔
 جگلس ہند ء ہرکنڈ او دگ ء شنگ و تالان بوت انت۔ او ہرکنڈ ء را روژنا کرت
 اش۔ زبان قومی زند و نند او تہذیب ء سرچمگ انت۔ مسلمان عالم او اولیایاں زبان
 او لوزانک ء را زرت او وتی اخلاقی او روحانی فیض ء چہ اید ء مردمانی زند ء را
 ٹوپنت او سنبہنت۔

زندہ و تہ جنڈ ۽ بیت کہ اولسی چہ علم و کسب او لوزانت ۽ رودیت مزن
بیت، پنجابی ادب ۽ اے ردامزنیں ہرے داتہ، او اخلاقی جوانیں راہ بندے
ماہینتگ انت جسدی زوراکی ۽ ابید روحانی قوتے ہم داتہ۔

پنجابی لوزانک ۽ گبیدی صوت گبیدی قصہ، عشقی او روحانی داستان او کافی
مے اسلامی دودرہیدگ او تہذیب ۽ پیش دارانت او گوشت کہ اے دراہ پنجابی
لوزانک ۽ تہر تہریں صورت انت۔ او اے ہم پیش دارنت کہ پنجابی لوزانک ۽ چوں
اسلامی تہذیب دیما آورت۔ او چہ طور قوم ۽ دلانی تہما پترت۔ تاکہ ایدے مردمانی
زند، اسلامی زانت او مارگ قومی تہذیب او اخلاق ۽ درائیں نمونے جوڑ بوت۔

تہذیب بنیادی صورت ۽ تاریخ او روایت آں چہ درکیتہ او یک پیہمیں
اخلاقی او روحانی تجربت ۽ انت۔ او اے تجربت ماں جگلسیں ہند ۽ چہ درستان
سر، پنجاب ۽ گل زمین ۽ سراکنگ بوت۔ او پدا جگلسیں ڈیہہ ۽ ہرکنڈا دمگ ۽ سر
بوت۔ ایشی ۽ سلامتیں اثر۔ دان قرنان پشت کپت او ایشرا ما چہ وتی ادبی علمی، فنی
او تحقیقی قوتان زندگ داشت۔ مے قومی دود اسلامی تہذیب انت۔ او ۽ سیالی ۽
جگلسیں ڈیہہ ۽ یک کرے راگون دوہمی کرا، بزان رو دراہتی پاکستان ۽ ہاگون
روبرکتی پاکستان ۽ یک کرتہ او ۽ سیالی ۽ مارا یک جتائیں اسلامی ملکہ ۽ زانت
بخشات او ایشی ۽ تہما پاکستان ۽ دراہیں مردم ذہنی او عملی دونیں صورتان شریدار
انت۔ ۽ قومی یک نیگی او یکوئی ۽ بنیات ماں جگلسیں ڈیہہ ۽ شہ درستان سر پنجابی

ادب ۽ برکت ۽ اير بولتہ او ايشي ۽ روڊينگ ۽ مئے ، عالم ، مئے بزرگ ، مئے فن
 کار، مئے شاعر او مئے اديب شه کلاں ديما اتل۔ مئے مسجداني پراهين ديم مئے قومي
 تهذيب ۽ شائڪاني او تب ۽ پراهي ۽ پيش دارانتہ او منارہاني برزي قومي کردار ۽
 برزو بلندي ۽ نشان دستہ

مئے کہنيس تاريخي عمارتاني زينبناکي ، قومي ثقافت ۽ دروشم ۽ شہين انتہ مئے
 شاعراني صوت آئي تہا اسلامي اخلاق او قدر، قومي برادلي او محبت ۽ توارمان انتہ او
 اے صوت شه درستان سر پنجابي لبرانگ او ازم ۽ نوکيس چاگرده ۽ قومي يکوني ۽
 بنيات اير کرت انتہ او آہاني تہا شائڪاني آدرتہ سے ڈول ۽ انچو کہ مئے ہم
 سرين واجهے گوشيت ۔ پے ملک ۽ بازيں ہندي تهذيباني جتائيس رنگ و دانگ ۽
 برجہ دارگ ۽ رند ہم، ذہني ، فکري او عملي صورت ۽ گون یک دگرا نزیک بہ بنتہ
 يکے ۽ قوت دوہمی ۽ قوت بہ بيتہ تانکہ چرے يکوني ۽ فلکا و عمل ۽ ہواري بيدا بہ
 بيتہ قومي زند او تهذيب ۽ یک دگے ۽ ہر کم بيتہ يا زيات بلے ضرورت سے
 خبريگ انت کہ ماچہ ہندي خياللاں در بيا ايس۔ او قومي ہندسندان سرہين او چہ
 ہموداں ۽ برزي آن او شائڪاني آل وتي زند ۽ بہ سمبھين ان۔
 (واجہ صوني تبسم ۽ نوشانگ ۽ بلوچي)

گوں ماہتاک لبزانک ء نند و نیادے

لبزانک۔۔ واجہ حکیم بلوچ ماتئی منت وارین کہ تو مارا انٹرویو ء خاترا وهد دات۔
مے اولی جست گوں شما ہمیش انت کہ مرچی ء ۲۵۔۳۰ سال پیش شما مہتاک اولس
ء شونکار بوٹگ نئے جوانیں قلمکارے ہم بوٹگ نئے آ وهد ء بارہ ء مارا چیزے بگش

ات؟

حکیم بلوچ۔۔ من سی سال پیش اولس ء شونکار بوتگاں وداں چنچ ء نیم سال ء
اے عمدہ مناگون بوٹگ اولس اصل ء سرکاری مہتاکے ات۔ کہ منی یات ء ۱۹۶۱ ء
مرکزی سرکار ء درکت۔

آ وخت ء مے یک شعوری جہدے ات۔ کہ اگس ہمہدپیں ء ہم معنائیں لفظ مے کرا

نہیں انت تہ نزدیک تریں زبانوں چہ لفظ بزوریں بلے بلے بدلی سدی ء۔ اولس ء
 اولی شونکار واجہ امان اللہ چنگی اتہ آؤخت ء من کلج ء وانگا اتان امان ء مارا بلوچی
 ء نوشتہ کنگ ء سکین دات۔ من آ وهد ء نہ بلوچی ء نوشتہ کت ، ناں اردو ناں
 انگش ء آ وهد ء مردمانی خیال ہمیش ات ء مئے استادان ہم انچوش گشت کہ تہکہ
 مردم وانندہ بیت ، ٹوہیں کھکار ء ادیبان مہ وانیتہ آراچ حق نیست کہ آ قلم ء
 دست ء بکنت۔

اے وخت ء کہ من کلج ء بی اے ء وانگا اتان من انگش ادب اضافی
 مضمون ء حیثیت ء زرنگ اتہ ء مئے خوش قسمتی ات کہ پروفیسر کرار حسین مئے
 پرنسپل ات ء مارا آئی ء انگریزی ادب وانیتہ انگریزی ، فارسی ، اردو ، لاطینی ،
 یونانی ، ادباں آئی ء علم سک باز اتہ آ وختان استادان ہرچیکہ زانت وتی شاگردان
 ء دل ء تب ء گشت گوں پروفیسر کرار صاحب ء جند ء قول ات کہ ”ہم لوگوں کو
 ایک ایسا مرض لاحق ہے جو دوسروں کو لگ جاتا ہے جس طرح علم کا مرض مجھے
 لگا دیا گیا ہے میں چاہتا ہوں کہ میرے شاگردوں کو بھی لگے۔“

آہان ء یک کٹمنٹے ہست ات گوں وانینگ ء پیشہ ء یک دوستی یے ہست
 اتہ آہانی برکت ء ما کھیں باز ادب ء دروشم دیست کت۔ وتی استادانی رہنمائی ء ء
 امان صاحب ء دلہڈی ء ما باز سنگتوں اولی رندا ”اولس“ ء نویگ شروع کت۔
 لہزانک۔ اے کجام سال ات ؟

حکیم بلوچ۔ منی خیال ۱۹۶۲ء سال ات۔ من یک رپورٹاژے نوپس ات۔ ۷
 سال ۷ مارشل لاء ختم بوت ۱۹۶۲ء دستور ٹھتہ آ چونایا پورائیں جمہوریۃ ۷
 ات بلے ایشی ۷ برکت ۷ سیاسی پارٹی ، یونین وغیرہ برجاہ بوتنتہ اگست ۶۲ء
 گورنمنٹ کلج کونٹہ ۷ ورنایاں ، ورنہ وانندہ گل ، ٹھینتہ من آئی ۷ اولی پاگواہ
 اتا۔ ۷ سال ۷ ما ”بلوچی لوزانکی دیوان“ جوڑکت کہ ”ورنہ وانندہ گل“ ۷ ادبی
 سرکے ات کہ آئی مجلساں مردماں وتی شعر، آزمانک، ۷ اے دگہ چیز وت انتہ ۷
 آیانی سرا شرگداری بوت۔ اے ”شرگداری“ ۷ لفظ ہم ہمودا ٹھینگ بوت پہ
 تنسقید ۷ معنا ۷۔ کسے ۷ گشت ”نگدکاری شرچاری“۔ آخر ۷ شرگداری زورگ
 بوت۔

بزبانک۔ بلوچی لوزانکی دیوان ۷ آ وھد ۷ تاک ۷ کتاب ہم کش ات؟
 حکیم بلوچ۔ نا۔ ایوکا مجلس بوتنتہ چہ مئے مجلساں ہرچی کہ امان صاحب ۷
 دوست بوتنتہ آئی ۷ زرتنت و ”اولس“ ۷ چھاپ کتنتہ ۷ وھد ۷ مئے سینئریں
 سنگتاں کہ چہ وانگ ۷ فارغ بوتگ اتنتہ چوکہ سردارخان ات، خداکش مری ات
 بشیر احمد ات۔ امان چگی ات۔ ایشاں ”بلوچی اکیڈمی“ جوڑکت۔
 بزبانک۔ یک ”بلوچی اکیڈمی“ یے کراچی ۷ ہم جوڑ بوتگ ات۔
 حکیم بلوچ۔ آ جوڑ بوت پدا ختم بوت۔ اے وڑیں جوڑ بوگ ۷ ہلاس بوگ باز
 بوتگ من ہمایانی گپ ۷ جناں کہ داں حدے ۷ شتنت ”ورنہ وانندہ گل“ ”بلوچی

بزانکی دیوان" ء "بلوچی اکیڈمی" اے سنیں یک قسمے ء سئے کُنڈی TRIANGLE
یے ات۔ مئے ادیب ء شاعر ء وانندھاں یک فورے رسنگ ات۔ من ء یات انت
ہما سال ء من کلج یونین ء نائب صدر اتاں۔

بزانک۔ کجام کلج ء؟

حکیم بلوچ۔ آ وخت ء تیوگیں بلوچستان ء ایوکا یک کا لے ات۔ گورنمنٹ کلج
کوئٹہ مرچاں کلج باز انت۔ بلے وانندہ ما کم درکنگائیں۔

بزانک۔ شمسے عے "ورنا وانندہ گل" ء مقصد ء لوٹ چے اتنت؟

حکیم بلوچ۔ آ وھد ء سیاست ء کم اجازت ات۔ مئے بازیں سنگت قید بوتنت
بازینے ء چہ کلج ء دراش کت کرار صاحب ء پدا داخلہ دانت ء ٹھینت انت۔
"ورنا وانندہ گل" ء جوڑکنگ ء وھد ء مئے ذہن ء ایش ات کہ بلوچ وانندہ اگن
سیاست کن انت یا نہ کن انت، کلج ء ہد ء آیان ء یک فورے بہ بیت کہ وتی
حق ء لوٹانی واستا جہد بکن انت ء آیان ء یک قسمے ء ٹریننگ دیگ بہ بیت تاکہ
آیانی تھا قومی پجارج ء جذبہ محکم بہ بیت۔ عے مردم وھدے وانگ ء چہ فارغ بنت،
ہرجاہ لوٹنت بہ رونت بلے اے گپ ء بزبان انت کہ من کے آل، من ء چے کنگ
لوٹیت، منی حق چے انت ء منی ذمہ واری چے انت۔ کھشیت بلوچ۔

آ وھد ء یک چیزے ہست ات کہ بازیں پیریں مردم ہم طالبانی گلانی
باسک اتنت عے پیمانہ پر اٹھری اسکولاں ہم ممبر سازی بوت۔ ما یک چیزے کت کہ

ہر کس ء کہ ہشت پاس نہ کتنگ ات آ ”ورنا وانندہ گل“ یا بی ایس او ء باسک جوڑ
 بوت نہ کنتہ او ۲۵ سال عمر ء رند کس آئی باسک نہ منتہ

باز مردم ء خیال انت کہ ورنا وانندہ گل ء بی ایس او جتنا نئیں چیز انتہ
 ناں، اے یک انتہ۔ ما انگریزی ء B.S.O ء بدل ء بلوچی ء ”ورنا وانندہ گل“
 زرت، ما جہد کتنگ ات کہ مئے وتی پنجارے بہ بیتہ وتی زبان پشت بکپیتہ

لبنانک۔۔ شما تحریک چلائینت حکومت ء خلاف ء؟

حکیم بلوچ۔۔ ما وتی مستریں سنگتانی رہنمائی ء کار کتہ۔ ایوکا نعرہ بازی نہ کتہ
 مخالفت برائے مخالفت“ نہ کتہ۔ ما ہر وھدا کوکار نہ کتہ حق بدئے ما کار ہم کتہ
 آخر پچار حق ایوکا پہ کوکار ء نعرہ جنگ ء نہ رسیت، حق ء واستا کارکنگ لوٹیتہ۔ ما
 گشت کہ طالب ء اولی حق ایش انت کہ حکومت آرا وانگ ء سہولتیاں بدننتہ۔
 گونڈیں میٹگاں طالب ء را پرائمری اسکولے نصیب بہ بیتہ شہر ء کلج نی برسیتہ۔ ما
 لوٹانی بچی ء ونت ہم۔ ما وانگ قربان نہ کتہ۔

ایوب مارشل لاء دور ء کلج ء ہڑتال کنگ سک گران اتہ۔ بلے اگن مئے
 لوٹاش نہ منت انت تہ ما اے ہم کتہ، انور عادل ء گشتہ من شمنئے مطالبہاں نہ
 مناں۔ ما گشت شریں واجہ گڑا PROPER CHANNEL ء دیم اش دئیں۔
 گشت نی WHAT DO YOU MEAN BY THAT? ۔ ما گشت۔

صبر کن وت زانئے۔ ایندگہ روچ ء ما ہڑتال ء نوٹس داتہ۔

لبنانک۔ شاموتی "ورنا وانندہ گل" ۱۹۶۷ء گوں بی ایس او ہوارکت؟

حکیم بلوچ۔ بچار، ورنا وانندہ گل بی ایس او ۽ جنڈات۔

لبنانک۔ بلے دگہ تنظیم ہم موجود اتنت؟

حکیم بلوچ۔ آهان ۽ بیج حقیقت یے نیست ات۔ بس کراچی ۽ سنگتاں گشت کہ

ادا کراچی ۽ ورنا وانندہ گل ۽ مردم سرپد نہ بنت ما ایشی ۽ بلوچ اسٹوڈنٹس

آرگنائزیشن گشیں۔

لبنانک۔ تو وتی دور ۽ بی ایس او ۽ مرچیکس بی ایس او ۽ چے فرق گندے؟

حکیم بلوچ۔ اولی فرق منا ہے گندگ ۽ کنیت کہ مے وخت ۽ بی ایس او یکے

ات۔ بد قسمتی اے بوت کہ ۱۹۶۷ء سال ۽ آواگشت کہ ما بی ایس او بیجاہ کت بلے

اصل ۽ بہرہراش کت۔ ما لوٹت کہ بی ایس او ۽ وتی پتارے بہ بیتہ بیج سیاسی

پارتی ۽ WING مہ بیتہ پرچاکہ ما زانت کہ آگن بی ایس او سیاسی پارٹی یے ۽

باسک جوڑ بہ بیتہ ایشی ۽ تما پُرشٹ ۽ پرورش کیتہ

تے بوت۔ بی ایس او ۽ را یک سیاسی پارٹی یے ۽ ونگ جوڑ کنگ بوت۔

آدگراں نہ منتہ آھاں کوکار کت کہ بی ایس او ۽ سرا سرداراں قبضہ کنگد ما

سردارانی مخالفیں اگرچہ چوشیں گپے نیست ات نہ اے سردار ۽ گروپ اتنت ۽ ناں

آ سردار ۽ مخالف اتنت ہرکس ۽ وتا JUSTIFY کنگ ۽ داستا وڑ وڑیں گپ جتہ

پدا تے نعرہ دیماشتہ دومی بی ایس او ۽ وتی نام باقاعدہ "انٹی سردار"

کتہ پدا اے بی ایس او عوامی بوت پدا سھب۔ پدا من نزاں ہے۔

بی ایس او ۽ ہما پیشی مقصد وھدے مردماں یلہ دانست تہ چریشی ۽ بی ایس

او پرشت من آھانی نیت ۽ سرا شک نہ کنناں۔ آھاں بلکس پہ نازا نچ چوکت۔

بزبانک۔ تو چے گھٹے بی ایس او چٹ آزاد بہ بیت یا گوں سیاسی پارٹیاں تعلق

بداریت؟

حکیم بلوچ۔ من گشاں بی ایس او وتی ہما اصلی پروگرام ۽ بایدیں یلہ مدنہ۔

بزبانک۔ بزاں آزاد بہ بیت؟

حکیم بلوچ۔ اے آیانی جند ۽ پسند انت۔ آپارٹی ۽ پشت ۽ بنت یا آزاد بنت

من کس ۽ حکم دات نہ کنناں۔

بزبانک۔ مرچی وانگ ۽ اسٹینڈرڈ کپنگ۔ نظام تعلیم طبقاتی انت۔ نقل انت

امتحان ۽ یکے دومی ۽ جاہ ۽ نندیت ڈگری بہار سنت۔ شما چے گش تے اے بارہ ۽؟

حکیم بلوچ۔ اے طبقاتی نظام تعلیم ۽ ٹوک من سک اشکلگ۔ بلے من ۽ افسوس

بیت کہ ہما مردم کہ اے گپ ۽ جن انت آچ نزان انت کہ اے ہے ایت۔

اولی ٹوک ایش انت کہ وختے تی سماج ۽ تما طبقہ ہست انت ہزگار ۽ نیزگار ہست

انت۔ تو چون گشت کئے کہ من وتی تعلیمی نظام ۽ غیر طبقاتی کنناں۔ تو ہرکا بروئے

طبقاتی نظام تعلیم ہست۔ برطانیہ ۽ امریکہ ۽ درستاں چہ مستریں طبقاتی تعلیم انت

بلے اودا نقل نہ بیت۔ غیر طبقاتی نظام تعلیم ایوکا کمیونسٹ دنیا ۽ انگل انت۔ اودا

صدر صد مردم داننده انت۔ بلے آھاں وتی معیشت ء را بدل کرنگ آزادیں ملک
بوئگ انت۔ کسی چم پردار نہ بوئگ انت۔

انگریزاں یک وختے خاصیں طبقے ء واستا تعلیمی ادارہ جوڑکت، چیف کالجز،
گرامر سکولز، کیڈٹ کالجز وغیرہ پیش ء چیف کالجاں ابید کہ سردارانی زھگاں دگہ
کس ء وانگ ء اجازت نیست ات۔ دومی مردماں ہرچنکہ زر بوئیں بلے آیاں اودا
داخلہ نہ رست۔ مرچی چونہ انت۔ مرچی ہرکس ء زر ہست آرا چشمیں کالجاں داخلہ
رست۔

لہزانک۔۔ تعلیم ء گترکنگ ء واستا شے خیال ء پے کنگ بہ بیت ؟
حکیم بلوچ۔۔ مستریں خرابی ایش انت کہ ما تعلیم ء را ہمگرنج کنگ گوں روزگار
ء اے طبقاتی نظام ء گپ نہ انت۔ نون حالت ایش انت کہ ہرکس ء کہ چارحرف
ونتگ آ سرکاری نوکری لوئیت۔ ایشی ء نتیجہ اے بوئگ کہ نون مردم وانگ ء
بدل ء ڈگری ء گرگ ء تحنست۔ نون آ ڈگری ء چون گرنست۔ نقل کن انت، وتی جاہ
ء ترانندارین انت یا بہائی گرنست۔

مے وخت ء آگس کسے ء رثا جت تہ ما کلاگ گپت کہ یار رثا ء نقل ء فرق

پے انت؟ بلے انگت ہما رثا ء چہ چیزے یات بوت۔

لہزانک۔۔ زر والا ء زھگ توری کیڈٹ کالج ء دانیت یا عام کالج ء آرا شریں

نوکری رست بلے بلے زر ء چک ء ۔

حکیم بلوچ۔۔۔ بچار! اے سماجی مسئلے اے ایو کا تعلیم ء نہ انت۔ دانکہ تئی سمار ء اے رواج هلاس نہ بیتد آرا تو تعلیم، سیاست یا دگه میداناں داشت نہ کئے۔ ہنو تعلیم ء سرا کافر نے بوگ ات۔ صدر لغاری ء وشیں گپے جت کہ مئے تعلیم ء زروا کم انت بلے ہے کمئیں زراں ”ٹیچر مافیا“ ء ”گھوسٹ ٹیچرز (GHOST TEACHERS) ورنٹ منی خیال ء اے شریں گپے۔ اگس ما چرے گھوسٹ ء مافیاہاں ونا بہ چٹمین ایں تہ شریں چیزے بیتد صدر ء کہ اے گپ جنگ امیدیں چیزے نہ چیزے کنتد بہتری ہما وهد ء اتک کنت کہ کھیں میداناں اے ہرابی سپاکنگ بہ بنتد ایو کا یک جاھے ء سپاکنگ ء ہیج نہ بیتد لبرانک۔۔۔ واجہ شمے دور ء مردماں وتی لبرانکی چست ء ایر ختم کتگ انت یا سک کم کتگ انت پرچا؟

حکیم بلوچ۔۔۔ من وتی زمانہ ء نبشتکارانی نمائندہ نیاں کہ آیانی نیمگا چہ گپ۔ بجنان من البت وتی گپ ء جت کناں۔ من گوں تو عرضے کناں کہ من بنیادی صورت ء نبشتکارے نیاں من اول سرا طالبانی تحریک ء ہوار بوتان، کلج یونین ء اتکل ورننا وانندہ گل ء اتکل بلوچی لبرانکی دیوان ء گون اتاں پدا من کراچی ء شتاں اودا بی ایس او کراچی ء صدر ہم بوتان۔ اودا ہم ما ادبی دیوان کرت انت۔ یک رسالے در کت ”پتار“ ء نام ء ادا کونٹہ ء ہم مئے سنگتاں تا کے درکت ”بولان نامہ“ باز شریں تا کے ات۔

من مردمانی تخلیقان ء چنگ ء نز آورنگد ادا امان گچی ء نزدیکی ء منی
میدان کے مستر بوت۔ مے شریں قلمکار ہست انت۔ چونایا من ء اے قلمکار ء
لفظ دولت نہ بیتہ دپ ء درانگد

ہاں من یک چیزے کرنگ مے زبان ء لیتے چیز نیست ات۔ چوکہ شرگداری
من چہ انگریزی ادب ء چیزے شرگداری ء چیزے افسانہانی ترجمہ ہم کت۔ دانکہ
مے نیسوک ایشاں بچارنت پرچاکہ مے نبشتکاراں گیشتر چہ اردو ناکاں وتی مواد و
موضوع زرنشت۔ آ بسیچارگ وت خوشہ چین انت اردو ادب زی ہم اور مجنل
ادبے نہ بوتگ ء ناں مرچی ہست انت۔ آھاں ساری ء چہ فارسی ء خوشہ چینی
کرنگ۔ پدا چہ انگریزی ء ما لوٹت کہ ما وتا چگی ء ہمودا سر بکنیں۔

شرگداری ء جند ہم یک قسمے ء تخلیقے۔ پیدا دراہیں چیزان ء خدا ء کنگد
انسان ء کار نہ انت۔ بلے انسان ء را قدرت ء انچیں زانت ء فہمے دات کہ آ
پٹیت ء چاریت ء چیزانی تہا نوکیں رشتہ پیدا کنت۔

گشت کہ اولی تخلیق موسیقی یا زمیل بوتگد پدا مجسمہ سازی بوتگد منی
خیال ء گوئے ء گشتگ ات کہ مجسمہ سازی ہم زمیل ء وڑ ء RHYTHMIC
انت بلے ایشی ء ساز توار نہ کن انت ایشی ء ساز منجمد بوتگ انت۔

پدا زبان ء تہا وھدے زمیل اتکہ تہ آ شاعری جوڑ بوت نوں پدا زبان کہ
نویگ بوت آ ادب بوت۔

نوں مئے مقصد ہمیش ات کہ بلوچی ء وانوکاں مئے مرحلماں چہ سرہد
 بکنیں۔ بے حقیقت ایش انت کہ ہنوں بلوچی گشگ بیت، نویگ بیت بے وانگ
 بیت ناں وانینگ، ما اینکس رسالہ درکنگائیں بے ایشانی وانوک دھانی حساب ء
 انت۔ سدانی حساب ء نہ انت۔ ہرکس وتی جند ء یا دومی سنگتے ء نوشته ء چاربت آ
 مردم کہ تنسقیدی نظرے ء تیوگیں رسالہ ء بوانیت، چشیں مردم سک کم انت۔
 دگہ گپے ایش انت کہ انچو کہ مئے گپ تہر تہر انت مئے پیہم مئے نوشته ء وژ دگر دگر
 انت۔ مارا نہ اسٹینڈرڈ زبانے ہست ناں رسم اٹھنے مایکس جملہ ء تہما یکس لفظ ء باز
 وژا نوشته کنیں۔ مئے ادیہاں تنی وھدی وتی ضد ء سر نہ پر وشتگ، ہرکس گشیت
 ”من داں نہ کشتگ ہلار نہ انت“ مارا شگان جن انت کہ شما قبائلی ات۔ ما چریشی
 ہم دستے دیمائیں۔ ما انچو انارپست ء خودپرستیں کہ مارا اے برداشت نہ بیت کہ
 اگن کسے پہ تنسقید ء شرگداری یا بین الاقوامی ء میان استمانی ء کاربت نہ ما آئی ء
 بہ منیں آ ضرور شہ وت ء چیزے پرئی کنت ء تئیکا رد گشیت۔

من ہنوں شے آیک ء پیش ”ہسٹری آف انگلش لٹریچر“ ء چارگا اتاں پیش
 ء مردماں انگریزی ء تہما لاطینی ء فرنج لفظ و محاورہ سک کارمرزکت انت۔ چاسراولی
 مردم ات کہ آئی ء چو نہ کت۔ آئی ء ایوکا لندن ء انگلش ء نوشته شروع کت۔
 مردماں آ وقت ء لندن ء انگریزی ء سر ء توازہ کت۔ وہ پہ ملنڈ ”کنگزا انگلش“

KINGS ENGLISH اش گشت مے حاسر ء رواہ نہ کت ء مرج حاسر ء

حیثیت مزین انت ۽ مریٰ ہما کنگز انگش دیما شنگ

ماکہ بلوچی اکیڈمی ۽ اتس ۶۷ ۽ یا ۶۸ ۽ ما شعوری جہدے کت کہ بلوچی ۽ اسٹینڈرڈس زبانے و رسم الخطے بہ بیتہ ما جہد کت کہ کلیں کتاب یکیں رسم الخط ۽ بہ بنت۔ من ۽ یات انت خدامرزی سید ہاشمی ۽ وتی کتابے آدرنگ ات۔ ماگشت ایشی ۽ ما بلوچی اکیڈمی ۽ رسم الخط ۽ نویسیں آئی ۽ نہ من ات۔ من نزانان پدا سے کتاب سید ہاشمی اکیڈمی ۽ چھاپ کورت یا ناں۔ پدا نوکری ۽ سلسلہ ۽ یکے اینگرشت یکے آنگر۔ پدا اکیڈمی چہ مئے دست ۽ درانک۔

بزبانک۔ بلوچی اکیڈمی ۽ ہنوں شنگ کنگیں کتابانی اسٹینڈرڈ چون انت؟ حکیم بلوچ۔ اینکس سال ۽ رند بایدیں بلوچی اکیڈمی ۽ شنگ کنگیں کتاب شرتر بوین انت۔ اکیڈمی اکیڈمک کار کن انت۔ ریسرچ کن انت۔ آہانی کار ایوکا کتاب ۽ شنگ کنگ نہ انت۔ ۽ اے ہم مہ بیت کہ ہر کس ۽ چار سطر نوشتہ کنگ آ ایشی ۽ ممبر جوڑ بہ بیت۔

بزبانک۔ توگشت کہ من ونا نبشتکارے نہ گشاں۔ تنی حیاں ۽ نبشتکار ۽ کیلو چے انت؟ آکام وهد ۽ نبشتکارے گشگ بوت کنت؟

حکیم بلوچ۔ نبشتکار ہما انت کہ آرا دومی مردم نبشتکار بہ گش انت۔ بزبانک۔ سے زوتان ما نواب اکبر بگٹی ۽ انٹرویو کنگ ات اگشیت من بلوچ دانشوراں نہ مناں۔ توچے گشے؟

حکیم بلوچ:- منی خیال ء نواب صاحب ء اے گپ سزجی ء رَد نہ انت۔ من
 "اٹل کچول" وا نہ گشاں دانشوری دگہ چیزے آئی ء واستا ترا علم ء یک سطح ء
 آیک لوٹیت۔ منی خیال ء بلوچی ء نبشتکارانی تھا علم ء آ سطح کسی گورا نیست۔
 لبرانک:- واجہ مئے شریں قلمکار لتکانی سرا حساب بنت بے افسوس انت کہ آ
 یکے دومی ء تخلیقاتی چک ء نویگ ء بدل ء ذاتی رنجش ء اڑ ء کڑانی تھا کپنگ
 انت ء یکے دومی ء شلوار ء کشگ ء دُمب ء انت ؟

حکیم بلوچ:- گپ پدا ہما انت کہ نواب صاحب ء گشتگ اتہ مردم وھدے
 INTELLECTUAL PURSUIT ء یلہ دنت گڑا ہے وڑیں بے راہ
 رویانی آماج بیت۔

مولانا رومی تخلیق ء بارہ ء گشیت کہ پس کاہ ء وارت، شہ ہے کاہ ء خون
 جوڑ بیت بے کس ذگریں خون ء وارت نہ کنت وھدے شہ ہے خون ء پاشینگ
 ء پد پس شیر جوڑ کنت گڑا ہر کس نی وارت نون تئی تخلیق انچو بہ بیت چوکہ
 ذگریں شیر گڑا تو آئی ء وھدے مردمانی دیما کارے اے تئی پختگی ء پیش
 داریت۔ مطلب ایش انت کہ تخلیق ء واستا ترا باز محنت کنگ لوٹیت، چوکہ گشت

سے مگس کو باغ میں جانے نہ دینا

کہ ناحق خون پروانے کا ہوگا

ترا ہے پیہیں دراجیں راہے ء روگ لوٹیت۔ گڑا تو تخلیق کت کئے۔ تخلیق ء

تخلیق کار ۽ درو شم۔ آئی ۽ جذبہ گون بہ بنتہ گڑا مردماں دوست بیت۔
بزانک۔ ہے یکے دومی ۽ خلاف ۽ نویگ ۽ کردار کشی کنگ ۽ گر ۽ دار چون بہ

بیت؟

حکیم بلوچ۔ من نہ کسے ۽ توصیف ۽ کناں نہ ڈوباراں۔ من گشاں کہ اے دانش
وری کارے نہ انت۔ من ۽ یکے ۽ گشت کہ پلانی بے ایمانی دانشورے من گشت۔

دانشورچ بے ایمان ۽ نہ بیت پرچاکہ دانش انسان ۽ ایمان ۽ ہرے

لہتیں گشت ادب زند ۽ آدینک انت۔ لہتیں گشت زند ۽ شرگداری

انت۔ اے ہردو راست انت۔ نوں تو ہے آدینک ۽ تہا چے گندے وتی جند ۽؟

وتی دشمن ۽؟ یا زند ۽ چاگرد ۽ سزجی ۽؟ اے گوں تئی ذہن ۽ گوں تئی چماں کار

داریت۔

اولی گپ ایش انت کہ ماچہ وتی چاگرد ۽ دُور جستگیں۔ ماچاگرد ۽ تہا نتیں۔

مے کوہنیں شاعر وتی زردیں ریگستانانی تہا بوٹگ، وتی سیاہیں کوبانی تہا بوٹگ وتی

سبزگیں چمگ ۽ آپانی سرا بوٹگ وتی سبزیں تلانی زبا بوٹگ۔ چوکہ

وش انتت عہدی دور بلوچانی

سبز انتت تل ۽ سنج انتت تازی

(بے) چاکر تئی ہاریں گورم ۽ چرت انت

مے یک ادسے ۽ یک کتابے نوشتہ کنگ۔ آئی ۽ ہے ہاریں گورم ۽ ترجمہ چو

کتگ کہ

ہ چاکر تمہارے ریوڑ وہاں چرتے تھے

تو اندازہ لیکن ہے مردءِ ہانی ۽ اے شعر کہ ہے

کوشاں کشتگ بیگامی

نوداں شنزنگ بانگواہی

چونوشہ کتگ ہے

کوشاں کشتگ بانگواہی

درین ۽ شنزنگ بیگامی

درین، سنج یا قوسِ قزح انت کہ روج ۽ روشنائی ۽ پیدا بیت آ مرد درین ۽

شپ ۽ "گوارین" ایت ۽ نہ چاریت کہ من چے گنگایاں بلے صاحب آئی ۽ کتاباں

تو حساب بکنے۔ منی خیال ۽ ہشت ۽ وہ مئے وڑیں مردم یکجاہ بہ بیتہ اینسچک

کتاب نوشہ کت نہ کتہ

لبنانک۔ مرچی باندا دگہ گپے ہست کہ ہر کس ۽ کتاب نیست آ حساب ۽ نہ انت۔

تو چے گٹھے؟

حکیم بلوچ۔ من ہمنکس گشاں کہ چک ۽ گڈر ہنک باز بنتہ شیر ۽ یکے بیتہ

(آندگ) من دگہ گپے گشاں۔ میر شیر محمد مری ۽ کتاب "بلوچی کہنیں شاعری" ۽ تما

یک جنس آدے ۽ باز جوانیں شعرے مان انتہ۔ تیوگس کتاب ۽ تما ۽ جنس۔

ایوکا ہے یکس شعر انت۔ بے شیر محمد مری ء آرا ہما حیثیت دانگ کہ شے مرید حانی
ء شعرانی انت۔

لبرانک۔ دگہ گپے واجہ شیر محمد مری ادب ء سیاست ء حوالہ ء پنا قابل عزت
انت۔ عہ پیہم عطا شاد ، گل خان نصیر، دگہ دگہ پنا قابل احترام انت۔ گل خان
نصیر یا عطا شاد ء سالروچ ء شما نبیوک مضمون نوشتہ کئے آہانی روچ ء دارے
بے شیر محمد مری ء وڑیں مردمانی واستا شما ہج کنگا نہ انت۔ شما انفارمیشن سیکرٹری نے
شما اے کار ء کت کئے کہ مچی یے بکن نے ۔ لہتے واجکار بہ لوٹائین نے کہ
مضمونے چیزے یوان انت۔

حکیم بلوچ۔ تئی اے گپ سزجی ء راست انت۔ بے ادا قبضہ گیر گروپ سک
طاقتور انت ہر چیز ء سرا یک گروپے ء قبضہ کنگ ء دو میاں پتہ رگ ء نیلیتہ
بلکس اے وڑیں سالروچانی وھد ء دو میاں حال ہم نہ دئے انت دعوت نہ دنتہ
شیر محمد مری ء روچ دارگ بوت۔ مارا کس ء حال ہم ندات۔

لبرانک۔ شیر محمد مری ء سالروچ قبضہ گیراں ناں بلکس آئی ء چک ء سیاداں
داشتگ ات۔ مئے وڑیں چیزے ہمدرداں شرکت کت۔ شما سرکاری سطح ء ہج نہ
کت۔ ؟

حکیم بلوچ۔ ناں واجہ سرکاری سطح ء کنگ منی حیاں ء بازعزمیں چیزے نہ
انت۔ اے وڑیں چیزے بایدیں غیر سرکاری وڑے بہ بنتہ

بزبانک۔ تو واجہ ریڈیو ۽ ہم کارکنگد مرچاں ریڈیو ۽ بلوچی ۽ پروگرامانی اسٹینڈرڈ
سک کپنگد خاص ایشانی زبان ۽ لفظ کہ وانگ ۽ وهد ۽ کارمرز بنتہ عے حال نی
وی، نیگ انت۔

حکیم بلوچ۔ من سے چار سالوں داں ریڈیو پاکستان ۽ کارکنگد عطا شاد آ وهد ۽
پروڈیوسرات۔ آئی ۽ گشگ ۽ پدا من برے برے ڈرامہ ہم لکھت ماشہ گلگی ماحول
۽ انگ امیں سے زبان پہک ۽ پلگار ات۔ کراچی ۽ ماسے چار سنگتاں من اتاں
ڈاکٹر نعمت اللہ گلگی ات۔ غفار ندیم ات، صدیق آرات ات، ما باقاعدہ لفظ و اصطلاح
جوڑکت۔ مثلاً یونائیٹڈ نیشنز آرگنائزیشن ۽ ترجمہ ما اے وڑکنگ ات کہ تپاکیں
استمانانی گل، یونائیٹڈ ۽ ترجمہ ”تپاک“ انت۔ اے گش انت ”ہوریں“ ہوریں
COMMON ۽ واساکیت ما کامن ویلتھ ۽ واسا ہوریں ۽ لفظ گشگ ات۔ ما بلوچی
۽ مزاج بدل نہ کت۔ مرچاں مردم انچیں لفظ جوڑکن انت کہ مردم ۽ سرچکرتیت۔
من مصطفےٰ مندوخیل ۽ راگشگ ات کہ من چہ تو زر نہ لوٹاں، من کایاں
تو بلٹین ۽ نیوزانی ترجمہ ۽ من ۽ بدے من اش شرکناں بلے گپ پدا ایش انت
کہ آخیال کت کہ بھی اے مرد کے انت کہ ایشی ۽ من اے اتھارٹی ۽ بدیاں کہ
بلوچی ۽ شر بکت۔

چونکہ آکماندار انت۔ ہمیشا مستروت انت۔ آتیر ۽ چپ جنت یا راست
لگیت یا نہ لگیت۔ کمان ہمائی ۽ دست ۽ انت۔

لبرانک۔ ۛ تو خاموش ۛے ؟

حکیم بلوچ۔ ناں واجہ ، من خاموش نیاں۔

لبرانک۔ گڑا مضمونے چیزے ۔۔

حکیم بلوچ۔ مضمون ۛ کئے وانیت ؟ من مُفت ۛوتی جنده ۛچیا رُسوا بکناں (کندهگ)۔

لبرانک۔ وانیت واجہ ، لبرانک ۛ شنگ بو نگیں چیزاں روزنامہ کوستان ، باخبر، زمانہ

اردو ۛ ترجمہ کن انت ۛ شنگ کن انت اے پیم ۛ باز مردم اش وانیت ؟

حکیم بلوچ۔ من نہ گشاں چٹ نہ وانیت اش کے مردم اش وانیت بلے ہماہاں

کہ تو لوٹے کہ بوان انت اش آنہ وانیت اش۔

لبرانک۔ شر واجہ ، تو وت نبشته کتگ۔ تو مارا بگش کہ یک نبشتکارے نبشته پرچا

کت، تخلیق پرچا کت ؟

حکیم بلوچ۔ فیض ۛ تخلیق ۛ بارہ ۛ گشتگ ات کہ اے یک رشتے ۔ درد ۛ رشتہ

اے درد ۛ رشتہ باز وهد ۛ آئی ۛ جنده ۛ ہم بوت کنت۔ باز رند ۛ آئی ۛ سنگت ۛ

ہم بوت کنت۔ بلے بنیادی صورت ۛ اے درد ۛ رشتہ گوں انسان ۛ انت۔ نوں آ

ہما درد ۛ رشتہ ۛ را چہ پیم ۛ سھرین ایت۔ ۛے سھرینگ ۛ جذبہ تخلیق پرہایت۔

لبرانک۔ فلسفہ ۛ تما یک مکتبہ فکرے ہست کہ آرا PSYCHOLOG

ICAL HEDONISM۔ گشت اے مکتبہ فکر ۛ گشتگ انت کہ انسان ہرچی

کت بنیاد ۛ وتی دلی سکون یا PEACE OF MIND ۛ واسا کنت۔

تخلیق ۽ پشت ۽ ہے ۔۔

حکیم بلوچ۔۔ من عرض کنگا امان کہ انسان وتی چاگرد ۽ لیتے چیزاں چه اثر
زوریت۔ دو چیز انت یکے اے کہ ترا چیزے سک دوست بیت تو روئے آرا بھا
نکر کئے دومی تو ترسے ۽ در روئے ۔ ۽ جذبہ انت کہ فنکار ۽ پہ تخلیق ۽ مجبور
کننت ایشی ۽ تما یقینا نفسیاتی اثر ہست۔

لبرانک۔۔ بہترین یا شاہکاراں ادب ۽ تخلیق کنگ ۽ داستا چے ضرورت انت؟
حکیم بلوچ۔۔ من یک روپے یک شاعرے ۽ خیالاں وانگا امان اے بارہ ۽ آ
گشیت کہ اے ۽ ڈول انت کہ تو یک آسنے آچ ۽ کئے ۽ آرا دے ۔ وھدے
پورا گرم ۽ نرم بیت۔ نون ترا ہرکام اوزار ۽ ضرورت بیت تو جوڑ کئے۔

بنیادی چیز قول عطائیک ۽ تئی چکانیں حیاں ۽ اوتاک انت۔ آرا تو چه وڑ
۽ گوپ ئے اے تئی کار انت۔ بلے پریشی ترا گرم و نرم بوگ لوئیت۔ باز وھد ۽
شعوری صورت ۽ بیت۔ ۽ باز وھد ۽ قدرتی صلاحیت ۽ وسیلہ ۽ بلے آ قدرتی
صلاحیت ۽ راہنی عمل ۽ علم زیات کننت۔

لبرانک۔۔ ایشی ۽ تما حاصل کنگیں علم ۽ گیشتر کہ کار دنت یا فطری صلاحیت ؟
حکیم بلوچ۔۔ فطری صلاحیت ۽ اہمیت ہست بلے علم ۽ رول گیشتر انت۔ اگس
فطری صلاحیت یکے تہ علم آئی ۽ نہہہ پر کنت وہ کننت؟

لبرانک۔۔ باز مردم ۽ حیاں انت کہ تخلیق ۽ آ حدان کہ شاعری سر بیت آ بلندی

ء کہ شاعر بال کت کنت آئی ء درگت ء آزمانک نویسی زمین ء سر ء سٹ ء کپے
مطلب آزمانک ء تخلیقی درجہ کمتر انت بلکس باز وا آزمانک ء تخلیقی ادب ء
ہرے ہم بے نہ کنت تو چے گشے ؟

حکیم بلوچ۔ اے گپ ء شاعر جن انت ادب ء بنیادی چیزاں کہ تو چارے ادب
ء تما شروعاً زبانی شاعری نیست ات۔ اے ہما وهد ء ادب ء ہرے جوڑ بیت کہ تو
آرا INTELLECTUAL TOUCH یے بدیے ء آرا نوشتہ بکن ء
شاعری شما روج ء ادب ء ہرے جوڑ بوتگ کہ آ یونان ء ڈرامہ ء ہرے جوڑ
بوتگ نوشتہ بوتگ۔ مجرد شاعری ادب ء تما نہ فنت۔ اول سرا زمیل بوتگد زمیل
ء کہ لفظ ء پوشاک گورا دیگ بوت نہ شاعری وجود ء اتکد

لبرانک۔ تو ہرچی کہ نوشتہ کنگ آہانی سرا دلجم ء ؟
حکیم بلوچ۔ (کنگ) من ہرچ کہ لکھنگ کسانی ء ء ورنائی ء لکھنگ انت پدا
من نہ چارنگ انت۔

لبرانک۔ ہنون نوشتہ نہ کنگائے ؟

حکیم بلوچ۔ ناں !

لبرانک۔ سے زوتاں انگریزی ء من تی یک ء دو مضمون دستگ ات۔
حکیم بلوچ۔ اے من انچو لکھنگ انت من کسر نفسی ء چہ کارگرگا نیاں حقیقت
گشاں کہ من ادیے نیاں۔

لہذا نک۔ شرواجہ۔ تو پیش ء نوشتہ کت رندا یلہ دات۔ دگہ بازیماں ہم سکے وڑ

کتگ ایشی ء وجہ ہے انت؟ مالی مشکلات انت یا۔؟

حکیم بلوچ۔ ناں ناں منی مالی مشکلات نہ انت۔ انچو کہ من عرض کت کہ شہ

وتی چاگرد ء گستا بوٹگیں دنیا ء جنجال گیشتر انت۔ تخلیق کاری ء نیمگا دگوش کتر

بوٹگ۔

لہذا نک۔ چریشی ء ما اے نتیجہ کش ات کنیں کہ ادب انسانی زندگی ء واستا

ضروری نہ انت۔ اگر ضروری بوے تہ شما نوشتہ کتگ ات؟

حکیم بلوچ۔ اے ضروری نہ انت۔ ضرورتے۔ سرپد بوتے؟ یکے ء قول انت کہ

شتر تریں سماج ہما انت کہ انسان ء تخلیقی جوزگاں IMPULSES آزات بوگ ء

موقع ء بدنت۔ نوں اگن مارا وتی تخلیقی چمگانی درکنگ ء پہ موقع نہ رسیتہ تہ ایشی

ء تہا کم و باز مے وتی میار انت بلے زیادہ تر ہما معاشرہ نیگ انت۔

لہذا نک۔ لیتے مردمانی خیال انت کہ نبشکار ء انچو نویگ لوٹیت کہ وانوک آئی ء

سرپد بہ بنت ء باز ء خیال انت کہ ناں۔ نبشکار ء وتی قدے ، وتی بُرزی یے

بیتہ اگن آجھل ء بنیت تہ آئی اسٹینڈرڈ پکیتہ اگن ما اے گڈی گپ بہ منیں تہ

وانوک و لکھوک ء نیام ء ابلاغ یا رسانک ء مسئلہ پیدا نہ بیتہ

حکیم بلوچ۔ بالکل بیتہ بنیادی گپ ایش انت کہ نبشکار ء سطح ہے انت ء ہما

کہ دانست نی آئی ء سطح ہے انت۔ اگن تو پہ عالم ء وانندھاں لکھے۔ آ سرپد بنت

اگن وانوک نیم وانندھے آسرپد نہ بیت۔

لبرانک۔ غالب ۽ پیمہ عطا شاد ۽ وانوکاں ہم اے گلہ بوٹگ کہ ماتئی گپاں سرپد
نہیں پمیشا تئی شعر حراب انت۔

حکیم بلوچ۔ ناں واجہ۔ سرپد نہ بوگ ۽ چہ شعر حراب نہ بیت غالب ۽ گشتگ
اش یا عطا شاد ۽ بے شک باز جاہ ۽ اے وت مہم بوٹگ انت بلے باز جاہ ۽ اے
واضح بوٹگ انت وانوک انگت سرپد نہ بوٹگ انت۔

لبرانک۔ نوکس قلمکار تئی حیاں ۽ چون انت یا ایشاں چون کنگ لوئیت؟
حکیم بلوچ۔ بچار، ادب ۽ داستا تو فارمولا جوڑکت نہ کئے۔ ناں کہ مسالے
ٹھنٹ کئے (کنڈگ)

لبرانک۔ مطلب ایش انت کہ شے حیاں ۽ آپہ راہ انت یا راہ ۽ رد انت۔
حکیم بلوچ۔ واجہ، راہ ۽ کس رد نہ انت ہرکس ۽ وتی راہ گپنگ ۽ روان انت۔
نوں گپ ایش انت کہ چیزے ۽ دیم مغرب ۽ انت چیزے شغرب ۽ انت۔
لبرانک۔ تئی حیاں ۽ بلوچی زبان ۽ پیش ۽ نبشتہ بوٹگیں چیز شر تر انت یا
ہنوگیں۔

حکیم بلوچ۔ خاصیں فرق نیست۔ من مفت ۽ بنندان ۽ بگشاں کہ مئے وخت ۽
شر تر بوٹگ انت چونہ انت۔ مرچی علم دیما شتگ ٹی وی انگگ، اخبار گیشتر انت۔
رسالہ باز انت۔ پیش ۽ یک بلوچی رسالے ات مروچاں باز انت۔ پیش ۽ یک

شریں چیزے چھاپ بوٹگ ءِ ده حراہیں۔ مرچی ہم سے وڑ انت۔

لہزانک۔۔ بلوچی ادب دنیا ءِ ایدگہ ادبانی درگت ءِ کجا انت؟

حکیم بلوچ۔۔ بلوچی ادب تنی وهدی مزنیں ادب ءِ قد ءِ سر نہ بوٹگ۔ مردم مفت

ءِ وت گلانی چیا بکنت۔ مئے شاعرانی تما من گل خان نصیر ءِ سیدھاشمی ءِ ابید دگہ

کس ءِ مزنیں شاعر (MAJOR POETS) نہ لیکان، گل خان نصیر ءِ یک کٹ

منے بوٹگ ءِ آئی ءِ شروع ءِ تا آخر ءِ وتی ہما کٹمنٹ ءِ را داشتگ سے ڈول ءِ

سیدھاشمی بوٹگ فنکار ءِ بنیادی چیز ایش انت کہ

IT SHOULD BE A FIDILITY WITH ART AND IT SHOULD

-EMERGE FROM THE FIDILITY WITH LIFE

لہزانک۔۔ باز مردم ءِ خیال انت کہ بلوچی انچو پشت ءِ کپان انت کہ باندا روچ

میوزیم ءِ زبانی جوڑ بیت۔

حکیم بلوچ۔۔ من نہ گشاں کہ میوزیم ءِ زبانی جوڑ بیت۔ پرچاکہ میوزیم ءِ داستا

ہم ترا باید انت شریں ادبے بہ بیت۔ شریں تاریخ بہ بیت۔ مئے زبان آحد ءِ قد ءِ

سر نہ بوٹگ کہ میوزیم ءِ زبان جوڑ بہ بیت۔

لہزانک۔۔ بلوچی رسم الخط ءِ داستا چے کنگ بہ بیت؟

حکیم بلوچ۔۔ اے اکیڈمی یا انسٹیٹوٹانی کار انت یا یونیورسٹی اے کار ءِ وتی دست

ءِ بہ گیت یا بلوچی اکیڈمی، سرکار ءِ دست ءِ اے کار نہ بیت۔ مثلاً میر گل خان نصیر

ۛ تخلصیں جہدے کُت رسم الخط ۛ وائتا ۔ ما درستاں آئی ۛ مخالفت کتہہ پرچاکہ
 رومن مئے علاقہ ۛ چیزے نہ انت رسم الخط بنیادی صورت ۛ مذہبی چیزے بونگہ
 اے گپ باز کم مردم ۛ معلوم انت کہ اولی کالگہ ۛ کراچ کہ اٹلگ انت آ مذہب ۛ
 نام ۛ اٹلگ انت مثلاً اوستا انت ۔ باز گشیت مذہب ۛ باز گشیت زبانی ۛ بلے بنیاد ۛ
 اے رسم الخط مذہب زرتشتی انت۔ زبان فارسی انت۔ اوستا رسم الخط انت۔

وہدے عرب اٹک انت تہ آھاں عربی رسم الخط دور دات اے عربی رسم
 الخط ہم چٹ عربی نہ انت۔ ایشی ۛ تہما سیریک رسم الخط ۛ بازیں چیزمان انت۔ سیر
 یک رسم الخط ساری ۛ ببلون ۛ چلگا ات۔ آھاں ساری ۛ اوستا رسم الخط ۛ را یلہ
 دات ۛ عربی رسم الخط زرت ۔ بلے زرتشتی آں ۛ پارسی آں کہ ما آھاں آتش پرست
 گشیں آھاں مذہب ۛ سوب ۛ اے رسم الخط یلہ ندات ۛ مروچی ہم تو سیریاء برو
 اودا عیسائی عرب وتی خطاں سیریک رسم الخط ۛ نبشتہ کن انت۔ اگں چہ زبان عربی
 انت۔

عربی زبان ۛ پیش ۛ واول VOWEL نیست انت دراہ
 CONSONANTS انت ۛ ایشان ۛ زبر ۛ زیر دُوریں گپے نقطہ (نِک) ہم
 پر نیست ات۔ ایشان ۛ اولی رند ۛ کوفہ ۛ گورنر حجاج بن یوسف ۛ نقطہ ۛ زبر ۛ زیر
 ۛ واول جتہ حجاج بنیادی صورت ۛ استادے ات۔ ما تہ آئی ۛ ظلم ۛ گپاں سک
 جنس۔ بلے آئی ۛ اگن ظلم مکتیں تہ اے رسم الخط ہم دیما بُرت نہ کت (کنڈگ) ۛ

حاج بن یوسف ء اے نقطہ ء واول شہ سیریک رسم الخط ء زرتنت ء عربی ء مان
کتنت

لزانک۔ شرواجہ ، تو بلوچستان ء بیورو کریٹیاں جیکے سے کرپشن ء بارہ ء تراحتے
کناں مثال جبر ء ہنوں تو شدیدگ بے ترا جائزیں وڑے ء نان مہ رسیت تو
ناجائزیں وڑے ء حاصل کئے تو آیا ما اے گشت کنیں کہ کرپشن ء وجہ ہمیش انت
کہ مردمانی ضرورت وھدے جائزیں وڑے ء پورا مہ بنت تہ آ ناجائزیں راھاں
روان بنتہ آیا چریشی ء کرپشن ء داستا یک جوازے پیدا نہ بیت کہ کرپشن شرین
چیزے پرچاکہ مردمانی ضرورتاں پورا کنت؟

حکیم بلوچ۔ من نزا ناں کرپشن ء چہ تئی مُراد چے انت۔ سوشل کرپشن انت یا
معاشی انت بہر حال ہرچے انت ، من ناجائزیں چیز ء ہچسبہ JUSTIFY کنگ ء
داستا تیار نیاں۔ ترینکہ آ امتحان ء تما نقل ء بہ بیت یا سرکاری محکمہانی تما زر ء
دُزگ بہ بیت یا بینک ء ڈکیتی ء بہ بیت۔ من اے درستاں ناجائز سمجھاں۔

لزانک۔ ۱۰۰ ء تما ۹۹ مردم تئی وڑیں گپ جن انت بلے کرپشن انگت بیگا
انت۔

حکیم بلوچ۔ ہما مردم کہ کرپشن ء خلاف ء انت وت ہم کرپشن کن انت کہ
آھانی تما من وت ہم شاملاں لیتے گشیت پہ من کرپشن جائز انت آدگری کن انت
ناجائز انت۔ مستریں کرپشن ایش انت کہ سماج۔

انت۔ استاد کرپشن کنت کہ کلاس نہ گیت بلکس مستریں کرپشن ایش انت کہ آ
وانینگ ۽ جند ۽ نزانت ۽ استاد انت کلرک ٹائینگ نزانت بلے کلرک انت۔

کرپشن ۽ اے شکل انچو دیما شتگ کہ ایشی ۽ حد نیستہ اے نہ انت
کہ غلطیں چیزے کہ رواج گیت گڑا تو آرا جائز گئے آراچ وڑ ۽ قبول کنگ نہ
لوئیتہ۔

لبرانک۔ ما اصولی طور ۽ یک چیزے ۽ خلافس بلے عملی طور ۽ آئی ۽ راکنیں
نوں کجام غلط انت ہما اصول یا عمل؟

حکیم بلوچ۔ اصول ہچسبر غلط نہ بیت وقتی ضرورت ۽ داستا اصول ۽ پروشگ
دگہ چیزے ضرورت ۽ وقت ۽ اسلام ۽ ہم ڈونڈ ۽ ورگ ۽ اجازت دانگد بلے ڈونڈ
۽ گوشت ۽ ورگ ۽ تو یک اصولے جوڑکت نہ کئے۔

یک حدیثے ۽ عربی ۽ یک مثالے کہ دنیا ۽ دولت چو زر ۽ سوریں آپ ۽
انت ہمنکس ورے تئی ہوشام ودیت۔

لبرانک۔ ۸۸ ۽ بگٹی حکومت ۽ ماتی زبانانی وانینگ ۽ پروگرام شروع کتہ۔
دوی سرکار کہ اتک تہ بند بوت۔ توچے گئے ماتی زبانان وانینگ شروع بہ بیت یا مہ
بیت؟

حکیم بلوچ۔ ماتی زبانان وانینگ بنیادی انسانی حق ایتہ چک وقتی زبان ۽ کہ
وانیت تہ زوت ہیل کنت تی مئے گونڈو قاعدہ ۽ کتاب ۽ وھدے وانگ شروع کنگ

تہ آ الف انار ء "الف انار" گشت بلے ب بکری ء "بہ بز" گشت - پرچاکہ آ بز ء
 فوٹو ء گندیت، دمان ء زانت ئے اے تیم ء چک ء نازرکین ذہن ء سرا زیادہیں
 زور نہ کسیت آئی ء تخلیقی صلاحیت گیشتر بنتہ

من گشاں داں پرائمری ء زہگ ء راماتی زبان ء وانینگ بہ بیتہ دیما پدا
 اردو ء انگریزی ء گوں واسطہ کسیتہ ہمیشا دگہ علمانی واستا آدگہ زبان سکھگ
 لوشتہ بلے پرائمری ء تعلیم ء زبان MEDIUM OF INSTRUCTION
 بایدیں ماتی زبان بہ بنتہ

لبنانک۔۔۔ تئی خیال ء بلوچ قوم ء مسترین مسئلہ چے انت؟
 حکیم بلوچ۔۔۔ انا پرستی!

لبنانک۔۔۔ قبائلی نظام ء بارہ ء چے گشتے؟

حکیم بلوچ۔۔۔ بچار، نظام یک زندگیاں چیزے آسانی ء ختم نہ بیتہ تو یک درچکے
 کہ کشتے آردیت ء مزین بیت گڑا تو آرا یکدم گڈت نہ کئے اگس ناں گڑا روچ ء
 سرا نندے۔۔۔ قبائلی نظام ء وتی یک قدرتی زندگی یے ہستہ اگن یک جاھے اے
 نظام ء افادیت کٹنگ اودا آ نیست انت۔ بلے انچیں جاہاں کہ اودا آئی ء ضرورت
 انت اودا چلگا انت۔ بلے پہ نعرھاں، پہ زاہ ء ختم نہ بیتہ

لبنانک۔۔۔ اے رد ء تعلیم ء کردار چے انت؟

حکیم بلوچ۔۔۔ تعلیم ء اے رد ء کردار نیستہ تعلیم ء مردچی مردم ء را بدراہ

کرنگد آ وھدی کہ تعلیم کم ات مردم گیشتر ایماندار انت، یک نظم و ضبطے هست
 ات مردپی آ نظم و ضبط ختم انت۔ من نہ گشاں تعلیم خرابیں چیزے اے کار
 سماجی ۽ معاشی حالتاں کنگد۔ علم خراب نہ کنت۔ بلے ہما سماج ۽ کہ تو علم حاصل
 کنگ آ خراب انت۔ پیشا ما بازیں سماجی خرابیاں ۽ قبول کرنگد۔

لبرانک۔۔ تو چہ بلوچ قوم پرستانی سیاست ۽ چہ ہد ۽ دلجم ۽ ؟

حکیم بلوچ۔۔ من ادا بلوچ قوم پرست پارٹی نہ گنداں۔ من دراہیں پرستی
 دیستگ انت چوکہ بُت پرستی، جاہ پرستی، زر پرستی، مردم پرستی، قبیلہ پرستی، علاقہ
 پرستی، مذہب پرستی بلے قوم پرستی نہ دیستگ۔

لبرانک۔۔ ہے پارٹی کہ بلوچانی حقانی گرگ ۽ گپ ۽ جن انت بلے وت تپاک نہ
 بنت چیا ؟

حکیم بلوچ۔۔ اولی گپ ایش انت کہ ایشاں آگن تو جُست بکن ۽ تہ بلوچ قوم ۽
 جند ۽ DEFINE کت نہ کن انت کہ بلوچ کے انت ، بلوچستان کے انت۔
 دانکہ تو قومی پجارے نہ ٹھینے ، قومی شعور پیدا نہ کئے۔ قومی حق ۽ گپ ۽ جنگ
 بیکار انت ، نعرہ وا ہر کس جنت۔

لبرانک۔۔ پاکستان ۽ گولڈن جوہلی بوت۔ پنجاہ سال گوست بلے بلوچستان انگت ہما

پیم پدنتگ انت نوں چے کنگ بہ بیت ؟

حکیم بلوچ۔۔ اگر کے بگشیت کہ تو بلوچ قوم ۽ یا بلوچستان ۽ تعریف ۽

بکن تو من ضرور تعریف ۽ کناں بلے آوٹو پویائی ، خیالی تعریف یے بیت ، سیاست ہما
 حقیقتانی نام انت کہ آہانی سرا عمل کنگ بوت کنت مئے قوم پرست ، مرچی اے
 انتظامی صوبہ ۽ را بلوچستان لیک انت۔ بلوچستان ہمیش انت؟ اے واریاستی و
 برٹش بلوچستان ۽ ملغوبے آدگہ بلوچاں ما چوں بکنیں۔ پنجاب ۽ سندھ ۽ ایران ۽
 افغانستان ۽ ، گوں آ بلوچاں چونس تعلق بداریں۔ ما اے بارہ ۽ گپ جنگ ۽ ہما
 تیار نہیں۔ من اگن گپ جناں یکے گشیت تو سرکاری ملازمے تو اے گپ ۽ چیا جئے۔
 بزبانک۔ مردم شماری بوگا انت ، پٹھان گش انت ، نیم ما نیم بلوچ ، آوتی علاقہ ۽
 لوگ لوگ ۽ روگا انت ، مملوک ۽ گوں رابطہ دارگا انت۔ بلے بلوچ انچو معلوم بیت
 و اب انت۔

حکیم بلوچ۔ من اے جبر ۽ سئی نیاں کہ کئے کجا روگا انت کئے چے کنگا انت۔

بزبانک۔ بلے مردم شماری ۽ اہمیتے وا بیت۔

حکیم بلوچ۔ تہنا مردم ناں ترا درچک ۽ دار ۽ مال ۽ دلوتے ۽ ڈگار ۽ ہر چیز ۽

حساب دارگ لوٹیت۔ دانکہ ترا مردمانی حساب معلوم نہ بیت تو چوں ملک ۽

معیشت ۽ ترقیاتی کاراں چلائین ۽ مردم شماری ۽ حوالہ ۽ سیاسی مردمانی نیت ۽

فتورے اٹلگ من ایشی ۽ حق ۽ نیاں اے پٹھان ۽ بلوچ ناں تیوگیں پاکستان ۽

مسلمہ انت۔ پاکستان ۽ اے باید انت کہ اے چیز ۽ بزانت کہ منی اندر ۽ چنکس

مردم نشنگ انت چنکہ کجام زبان ۽ گپ جنت۔ چنکہ کجام مذہب ۽ سرا روت ، چنکہ

تھی انت، چنکہ ڈنی انت، اے چیز بایدریں زانگ بہ بنت۔

بزانک۔ شرواجہ تو ساری ۽ گشت کہ من و تارا نبشتکارے نہ گشاں، گڑا تو و تارا
یک بیورو کریٹے گٹھے؟

حکیم بلوچ۔ ہو، من بیورو کریٹے ہستیاں اے منی روزگار ۽ پیشہ انت۔ من
انکار نہ کنناں۔

بزانک۔ چہ بلوچ بیورو کریٹیاں مردماں گھمے ایش انت کہ آ خود غرض انت چ
سوشل نہ انت غریبانی ۽ ضرورت مندانی کار ۽ نیابت۔

حکیم بلوچ۔ بچار، من وت بیورو کریٹے آں۔ اے الزام منی سرا جنگ بوگا
انت۔ من ایشی ۽ دفاع ۽ کساں نہ ایشی ۽ قبول کنناں۔

بزانک۔ تو ناں بلے عام طور ۽ بلوچ بیورو کریٹ دگہ قومانی بیورو کریٹیاں درگت
۽ کمتر سوشل انت ۽ کمتر مردمانی کار ۽ کانت۔

حکیم بلوچ۔ بچار ہر کس وتی ماحول ۽ سوشل انت۔

آ دگہ بیورو کریٹ چو کاروباری ہست انت پمیشا آہانی رابطہ گیشتر انت۔

من کاروباری مردے نیاں۔

بزانک۔ بلے آدمی مردمانی کار ۽ کانت،

حکیم بلوچ۔ مرچگیس دور ۽ دانکہ مردمانی ناجائزیں کاراں نہ کئے گشت مے چ

کار ۽ آنگ

لبنانک۔۔۔ ناجائز ناں واجہ جائز، تو ہنوں انفارمیشن سیکرٹری یے مئے رسالہانی تما
 ”نوکیں دور“ بند بوت ”آساپ“ بند بوت، ”زندمان“ بند بوت۔ ”توار“ بند بوت۔
 ”لبنانک“ ۽ بارہ ۽ ماترا بیست براں گشتگ کہ میرٹ ۽ سرا، رسالہ ۽ سرکولیشن ۽
 مطلق ۽ مارا یک ۽ دو اشتہار دیگ بہ بیتہ کروڑاں کلدار انت۔ اخبار والا ۽ ایدگر
 اش برنت۔ بلے شما اے بارہ ۽ چ نہ کتگ۔

حکیم بلوچ۔۔۔ من آهان ۽ گشتگ کہ ہریک اخبار یا رسالے ۽ را آئی ۽ سرکولیشن
 ۽ آئی ۽ اہمیت ۽ مطلق ۽ اشتہار بدے ات آمارا گشت کہ ماہے ڈول کنگائیں۔
 لبنانک۔۔۔ ناں واجہ چ نہ کنگا انت۔۔۔

حکیم بلوچ۔۔۔ بچار دو چیز انت یکے دیوک انت۔ یکے زوروک انت۔ دیوک ہر
 وھد ۽ گشیت کہ من انصاف کنگایاں۔ زوروک گشیت ناں چو نہ انت۔ دیوک گلاس
 ۽ حساب ۽ دنت زوروک گشیت من ۽ کٹ ۽ حساب ۽ برسیتہ نوں تو کیلو دتی
 کٹ ۽ زانے من دتی گلاس ۽ منی ۽ تئی نیام ۽ اے کشمکش ہر وھد ۽ ہست انت۔
 لبنانک۔۔۔ شر واجہ گوں ہئے گپاں ما اجازت لوئیں کہ ما تئی باز منت واریں کہ
 انٹرویو ۽ واستا مارا وھد دات۔

حکیم بلوچ۔۔۔ مہربانی واجہ۔

سرگین ولان۔ کام قد میں یابے داتین چمانی سرگ انت۔ کام ہیر پیلو شین ساہانی اشکرات۔
 کام ہیر گیر میں پوگانی دوات انت۔ اے جنت سے جواب ہوشہ دو صد سالی آہو و دو دتانی و پلوٹ۔ کہ
 نون ساہانوں دات۔ اے ساہانوں گانی ساپان سے ہانود شونیں ساہک انت کہ چومانی سے سرور شہر
 رنگیں سری و چنگ انت۔ کہ آراہور اور مانگ سے لپکاریں دست و عوج ہر پوگ کہ اور کت و
 کت۔ چہالاج سے ہانگیں آج عدالی روک انت۔ کہ آراہور سے تہریں گات کت دست۔

بے ما کہ بے دات آں۔ چورہ آں چورہ سے سرادست سے ایہ موشک ثواب
 انت۔ (بے پے مورمانی نا) پے ثواب پے خیر اتان زورگ آں کسی سگ و لیت و کن آں۔ ہے سگ
 سے چیراوتی دست دتی قلم دتی رن دتی ہرچی مانگ آں پچی سے دتی دات ہرچی حمانی انت کہ
 قلموں میں شہ اول تان پے۔